

Az egyéves évforduló ünnepi száma

Névsorok: oroszországi munkaszolgálatosokról

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 46. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1046 NOVEMBER 14.
5707 CHESVAN 20.

EGY ESZTENDEJE

Indult utjára az Uj Élet. Egy esztendő évforduló mellett valamikor úgy haladtunk el, hogy még a kalapunkat sem biccentettük meg. Ma azonban más a helyzet: az egy esztendő a történések sorozatával felér a régi évek többé-kevésbé eseménytelen életének sok-sok esztendéjével. A borzalmak évei teremtetten lelki és fizikai romhalmazok eltakarítása sulyos feladatot ró a demokratikus Magyarország minden együttérző tagjára, értelmiségre és munkásságra egyaránt. De mily fokozott tevékenységre készítetik a magyar zsidóságot az utolsó esztendők szörnyű pusztításai, mily lelki erő kell ahhoz, hogy szembe nézzen a szomorú valósággal: a kiölt, elpusztított otthonokkal, támasznélkül maradt öregekkel, szülők nélkül maradt gyermekekkel, gyermek nélkül maradt szülőkkel, elvesztett existenciákkal, romokban heverő intézményekkel.

Mily erős férfiak kellenek a gátra, hogy mindezekkel megküzdjenek, hogy a zsidóságot a lelki és testi romlásból kivessék, vagy legalább is minden lehető elkövessenek a sulyos és elbírhatatlan helyzet enyhítésére. Mindezen felül pedig még állnia kell a harcot a minduntalan felbukkanó sötét reakció antiszemitizmusával s annak különböző kísérletezései, amelyek újabb és újabb megpróbáltatásokat idéznek fel a lábadozásban tántorgó léptű zsidóságra.

S a tényeknek és történéseknek ebben a beállítottágában itt vagyunk mi, a magyar zsidóság egyetlen lapja és szerény lehetőségeink keretében igyekezzünk a helyfálló férfiak és a meg nem alkuvó vezetők munkáját és pihenés nélküli tevékenységét a nyilvánosságot jelentő ölmöbetük felsorakoztatásával támogatni. De ebbeli törekvésünk nem jelent szol-

galelkü tömjénezést, nemcsak azért, mert azt tartjuk, hogy az önként vállalt és becsületesen végzett munka önmagában hordja a lelki fizetséget, de azért sem, mert olyan férfiak irányítói és elvégzői a mai zsidó élet nagy feladatainak, akik maguk háritanak el maguktól a demokráciával merőben ellentétes sikon mozgó szervilizmust...

Ha most visszatekinünk az elmúlt egy esztendőben elvégzett munkánkra, nyugodt lelkiismerettel állíthatjuk, hogy újságírói feladatunkat felyvilágosító, beszámoló, hitbuzgalmi és hitvédelmi vonalon szerény képességeink teljes latbavetésével igyekeztünk elvégezni. Kicsiny, de lelkes gárdánkat nagy megértéssel és szeretettel támogatták közéleti vezetőink, tanácsal, utbaigazítással — s amint ezt a lap hasábjain ismételtelen behozonyították — avatott tollu írásaikkal is. Ha mindezek után tántoríthatatlan hűséggel zsidó-

hitünk, zsidó törekvésünk és célkitűzéseink iránt, indulunk neki munkásságunk újabb esztendéjének, csak egyetlen fájó érzésünknek kell kifejezést adnunk, annak, hogy az Uj Élet nem kerül, mert nem kerülhet minden egyes hittestvérünk kezébe, hiszen a nagy, a valóban nagy többség külső támogatásból és résztvevő-segítségéből él, nincsen meg a legszerényebb anyagi eszköze sem ahhoz, hogy lapot vásárolhasson. Bizunk azonban abban, hogy az új mégis csak kifelé vezet a zsidó sanyaruságból...

Azoknak pedig, akik velünk voltak, velünk vannak és remélhetőleg velünk lesznek: hála és köszönet. Az ő ragaszkodó támogatásuk és a mi mélyen átértézt kötelelességteljesítésünk világítják meg előttünk, a még csak pirkadó hajnalban, a göröngyökkel és rejtett vagy nyílt akadályokkal olyannyira telített utat...

(R.)

Ara 1 forint

Salamon Mihálynak, a Magyar Cionista Szövetség elnökének nyilatkozata

a magyar-zsidó sajtóról és a XXII. Cionista Kongresszusról

Az Uj Élet munkatársa a lap egyéves fordulójára alkalmából beszélgetést folytatott Salamon Mihállyal, a Magyar Cionista Szövetség elnökével a magyar-zsidó sajtó feladatairól és a XXII. Cionista Kongresszus előkészületeiről. Salamon Mihály a cionizmus szempontjából bírálta meg a lap egyéves munkáját. Szavaiban kritika is volt és elismerés is. Nyilatkozatát szövegszerűen közöljük az alábbiakban:

— Az Uj Életet, annak megindulása óta a cionizmus a legnagyobb figyelemmel kíséri. Tisztában vagyunk azzal, hogy mint a hazai zsidóság egyelőre egyetlen orgánusának, a magyar zsidó tömegek különféle igényeit tekintve, sokféle szempontokra kell tekintettel lenni. Mégis, nem hallgathatjuk el abbéli felfogásunkat, hogy ellentétben minden más orgánus szempontjaival, ahol a kommersziális szempontok állnak első helyen, egy komoly zsidó sajtóorgánus megengedheti magának, hogy ne annyira a tömegek igényei és izlése legyenek számára mérvadók, hanem első sorban a nagy zsidó szempontokat tartsa szem előtt és minden igyekezetével a zsidó tömegek átnevelését, „umlernolását”, magasabb szellemi síkra való emelését munkálja.

— Igy kettős célt szolgál: a zsidó tömegek szellemi és zsidó értelemben vett lelki felemelkedését, a másrészt egy olyan zsidó sajtóorgánusnak a megalkotását, amely mentes mindattól a vicinális jellegű, naiv és sokszor feleslegesen szentimentális, ájtatoskodó stílustól, amely a régi magyar felekezeti lapokat jellemezte. E tekintetben az Uj Élet sok előrehaladást mutat, bár az indulási periódus gyermekcipőit még mindig nem tudta teljesen levetni.

— Kétségtelen, hogy a magyarországi zsidóság ügyét így is becsülettel igyekezett szolgálni és ezen a téren tagadhatatlan érdemeket szerzett.

— Most, hogy az első évet — minden sajtóorgánus legkritikusabb periódusát — maga mögött hagyta, jövődő vonalvezetését illetően a magam szempontjából azt tartanám fontosnak, hogy

úgy a magyar, mint a külföldi zsidó vonatkozású események megítélésénél a nagy egész szempontjai jobban érvényesüljenek és hogy általában a zsidó egység szükségessége minden vonatkozásban kihangsúlyozást nyerjen.

— Ebből a szempontból nagyon helyesnek tartom a palesztinai rovat közlését és a palesztinai események megvilágítását, de elengedhetetlennek tartom úgy a palesztinai, mint általában a világ zsidóságának helyzete szempontjából a nagy zsidó világlapok, s különösen az erégi zsidó lapok fontosabb megnyilatkozásainak a leközlését, vagy legalább hő ismertetését. Ugyancsak fontosnak tartanám a külföldi zsidó lapok olyan közleményeinek ismertetését, amelyek a magyar zsidóság helyzetével foglalkoznak. Nem árt, ha a magyar zsidóság magát olyan tükrökben szemléli, amelyet mások tartanak eléje.

— Nagyban hiányolom a nevelési kérdésekkel foglalkozó cikkeket. Nem annyira az ifjúság, mint inkább a szülők felvilágosítására gondolok, arra, hogyan szemléljék zsidó szemszögből gyermekeik életét és jövődjét.

— Szükségesnek tartanám minden zsidó vezetőmber minél gyakrabban való megszólaltatását a zsidó munka bármely szektorában dolgozóknak is.

— A XXII. Cionista Világkongresszus előestéjén pedig a következőket szeretném a magyar zsidóságnak mondani: A cionizmus nemcsak kivándorlási kérdés. Asszimiláns zsidóság a régi értelemben ma ugyyszólván nem létezik többé, miután nincsen olyan rétege a zsidóságnak, amelynek a zsidó államiság megalakulásából előnye ne származna.

— A Zsidó Állam feltartoztathatatlanul utban van és minden nehézség dacára is létre fog jönni, mert a zsidó nép helyzete az egész világon ezt a megoldást követeli. A nehézségek e tekintetben főleg onnan erednek, hogy a zsidóság ma már részleteredményekkel nem elégedhetik meg. A zsidóság mindent elbir, csak az igaz-

ságtalanságot nem. Most tehát az igazságosság maradóképtelen érvényesülése érdekében dolgozik és harcol a legheroikusabb módon szerte a világon, s meg van győződve róla, hogy ez a küzdelme sikeres lesz. Minden szerencsétlenségünket, amely az utóbbi években a nyakunkba szakadt, annak a desperáltságnak és tespedésnek köszönhetjük, amely a gáluti zsidó tömegeket olyan annyira jellemezte. Ennek

végkép el kell tűnnie a zsidóság életéből. A világ zsidósága éppen az utóbbi hónapokban tanulta meg, hogy — bármennyire is hihetetlenül hangzik —, de minden a zsidó nép akaratától függ. Nincs az a nagyhatalom, amely nélkülünk, vagy pláne ellenünk oldhatná meg a zsidó nép nagy kérdéseit. Ehhez azonban erős akarat és nagy kitartás szükséges, s főleg egység az egész vonalon. Ezek segítségével érhetjük csak el azt a békésebb és nyugalmasabb zsidó jövődőt, amely felé a tragikus sorsu zsidó nép olyan nagy áhítattal tekint.

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyeteme

ezidén ismét megnyílik. Az előadások, amelyek a zsidóság legkülönbözőbb kulturális, társadalmi, politikai és tudományos problémáival foglalkoznak, a hitközség dísztermében lesznek (VII., Sip-utca 12. II. em. 33.) minden csütörtök délután 6 órai kezdettel.

Az ünnepeles megnyitó előadás f. évi november 21-én lesz a következő műsorral:

1. Héber megnyitó. Dr. Herskovits Fábán pesti rabbi.
2. Feladataink zsidó kulturális téren. Stückler Lajos, a Pesti Izr. Hitközség és Országos Iroda elnöke.
3. Zsidóság és Európa. Dr. Turóczi-Torszter József egy. ny. r. tanár, a Magy. Tud. Akadémia tagja.

A látogatások díjtalanok

Beiratkozni lehet a kulturális ügyosztályon, Sip-utca 12. I. em. 26. szombat és ünnepnap kivételével naponta 9—14 óra között. Az előadások prospektusa a kulturális ügyosztályon díjmentesen kaphatók.

LONDON
kávéház
ANDRÁSSY-UT 5
Elsőrendű konyha, polgári árak, melegvacsorák

Weisz Mór Pékárú, cukrásztermények, süttő és cukrászda békebeli minőségben
Budapest, Dob-ut. 22 Alkalmi rendelést vállal

Gyapjút
Nyulbőrt
Pézsmát
Nyersbőrt

legmagasabb árban vásárol
HERSCH JENŐ
Somogyi Dóla-ut 9. Telefon: 427-402.
Gumbach 3-a. 16.

Kvarzlámpa

VADÁSZ,

VI., Bajcsy-Zsilinszky-ut 21

Telefon: 122-233

Régi szelek fujdogálnak...

Irta: DOMONKOS MIKSA

Egyszer volt. Valamikor igen régen, a felszabaduláskor új világ született a fasiszta mult romjain. Erre csak azok a nagyon öreg emberek tudnak visszaemlékezni, akiket vénné tett a vihar. Akkor azt hittük, hogy vége a lidércnyomásnak. Örvendtünk, hogy kimult a fasiszta fenévad és rózsaszín szemüveggel láttuk a demokrácia hajnalhasadását.

Mikor mostanában egyszer véletlenül egy déli órában dolgom akadt a Váci-utcában, régi emlékek ágaskodtak bennem. Abból az időből, mikor felőpontján állott az idegenforgalom. Itt találkoztak nyugati nemzetek világjáró turistái. Idegen szavak uszlak a légben, divatsodák libegtek az aszfalt fölött s nyugodt jólét érzése fogta körül az embereket. Ezután az emlékezés kaleidoszkópján egyet fordítva, idéztem a közelmúlt képét. Nyugatról jött akkor is az áldás, mert germán csizmák kopogtak a Váci-utcai aszfalton. Zord SS-legények riogatták a járókeleket s gépjárukat ugattak a házak felett. Most már csak egy félfordulat kellett s emlékeztem lobogó lánggal égő palotákra. Rombadőltek a patinás üzletházak s elszéledt a Váci-utca járókelel közönsége. Nyugatra távozott. Egy része most visszajött, sokan ottmaradtak. Amikor sok embert hőmpolygetett a Duna árja és sokan haltak meg gázkamrákban.

Sivár és reménytelen volt a híres Váci-utca a felszabadulás után. Elpusztították a háboru furiái az emberkéz alkotását és hosszú hónapokig kakarítottuk a romokat. Egyszer aztán lassan újból megindult az élet, jelentkezett a vállalkozásí kedv. Előkerültek — akik életben maradtak — a lenézett kalmárok. Lassan elfújta a háboru rossz emlékeit az új szabadság friss fuvallata. Így indult...

Ily emlékek terhével róttam a Váci-utcát.

Gyönyörűek a kirakatok, mutatósak a járókelel. Divatos öltönyök, kendőzött urhölgyek. Minden megvan, ami csak szem-szájnak ingere. Az egyenruha kevesebb s nem oly fényes, mint egykor. Sok dzsentriszabásu civil, jóállásu eszima és zergetollas vadászkalap. Megjöttek nyugatról.

Hangos a Váci-utcai korzó. Hölgyek és lovagok nem rejtik vélelőnyüket. Jó társaságban vannak: egymás között. Ezért vidáma terefere tolyk és szívélyesen üdvözlök egymást a szembejövök. Nem „Kítartás!“-sal, de a patinás „Kérlekalássan“ megérkezett. Előkelő a látalás és változó a körítés, mert csak egy röpke a sok: „Kedves bátyám. szervusz kegyelmes uram“ stb., stb. Minden jólnevelt krónikairó feljegyzí ekkor, hogy — demokrácia van!

S jártamban ujat is találtam a Váci-utcaiában. Nem csak a kirakatok pompás sok holmiját. Azokkal szemben még kiégett paloták kormos üszkei nézik szemrehányóan a gondtalan embereket. A germán kultura mérföldjelzői. S meg kell állapítanom, hogy elegáns járnák és daliás lovagok ezeket nem látják. Bennük nem mozdul meg a lelkiismeret. Ez a társadalom a maga vitézzé avatott daliáival lürte a germán eszimat és a történelem arculesapását. Gyáva nyulakat szült a hajdan oly sokat emlegetett nubiai párdue. A nyulak megbüvölve a hitleri óriáskigyóól, Nagy Napoleonnak néztek egy sarlatánt. Messiást vártak és imádlták a Nagy Mázolót.

Diszes kirakat előtt csacsog a dáma: „Nagyon szép dolgok, csak minden igen drága!“ A lovag pedig válaszol: „Drága, de majd megveszik a zsidók...!“ És önelégülten lesí a batást. „Kérlekalássan“ — mondja egy másik. „Helye-

sen méltóziattal konstatalni, kegyelmes uram“ — szól a harmadik. *Demokrácia oh!*

E mélyen szántó, nyugatosan szellemes eszmecsere után tovább rovom a Váci-utcát. Dobhártyám érzékeny mikrofonja most már elfogja a hangfoszlányokat. Figyelem a családias meghitt társalgást. Amelyben nincs szó az égre meredő üszkös romokról, ahol halgat a krónika az elpusztult hidakról. Még az sem fáj talán, hogy kiégett romhalmaz a híres budai várpalota, hol negyed évszázadon át uralkodott a mindent lenyűgöző Szegeji Gondolat. Csak az az egy fáj, hogy lassan öröltek a germánok malmái. Csak hatszázezer zsidó pusztult el azokban s attól a

néhánytól fél az előkelő Váci-utca, akik vélelőnyül megmaradtak. Pedig Hitler és Száiasí végre megoldották az óhajtott numerus clausust. Most már csak néhány megmaradt zsidó „veszélyeztetí“ a gazdasági egyensúlyt. Körülbelül így mondták ezt ama böllérbieskától kezdve Hegyeshalmorát, egészen Auschwitzig...

Lehet, hogy valóban új világ született a fasiszma romjain, de azért a Váci-utcaiában ismét régi szelek fujdogálnak. A háboru mindent elpusztított, a demokrácia mindent felépit. A felszabadítók eljöttek Keletről, a gyilkosok elmentek Nyugatra. Vannak, akik visszajöttek.

Felkel azonban a szabadság napja, mely végül kiszárit minden békanyalás ingoványt. Kukorékolnak már a kakasok, mert hűdetik, hogy elmúlt a sötétség és felkel a nap.

Szól a kakas már...

Erich Maria Remarque vallomása az emberi jóágról németországi tanulmányutja előtt

A Wiener Kurier egyik mult. heti száma közli Erich Maria Remarque nyilatkozatát. *Remarque* (akit tudvalevően *Kraemer*-nak hívnak és nevének megfordításából alkotta meg írói nevével), Amerikából Svájeba utazik és onnan hosszabb németországi tanulmányutra megy.

Remarque az első világháboru után tünt fel *Nyugaton a helyzet változatlan* című művel, amely világsikerre lett 1931-ben, látva a nemzeti szocializmus felkarróztathatatlant előrenyomulását, távozott hazájából és Amerikában talált másodí otthon, ugy, mint Thomas Mann és oly sokan mások a német szellemit élet legjobbjai közül.

Egy új „best seller“

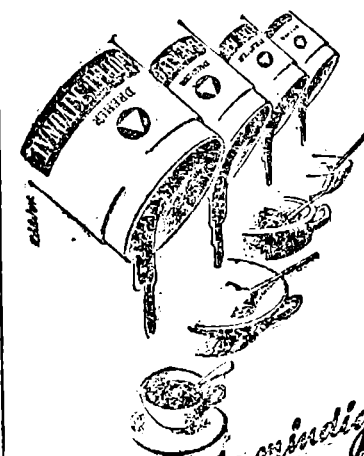
Most megint egy világsiker fűződik Remarque nevéhez. *Arde Triomphe* című regénye az Egyesült Államok *best seller*-jei közé tartozik és néhány nappal ezelőt Svájeban nemetül is megjelent.

Erich Maria Remarque a kövelkezőkel mondták a Wiener Kurier munkatársának:

— Nem akarok végérvényesen visszatérni Németországba, mert nem tudék ott élni, ahol annyi embertársam

elpusztult. Csupán tanulmányutra készülök. Szeretném látni, hogy milyen képet mutat az az ország, amelyben felnőttem és éltem.

— A német népnek önmagának kell kezébe vennie átnevelésének irányítását, mert ezt más sohasem végezhetí el. Nem végezhetik ezt el, bármennyire igyekeznek is, a szövetséges generálisok.

mindent mindig
GÓLIÁT
SERMÉZI

Tizenháromév után

— A külföldre kikerült német irók javarészt összeomlottak. Ez nem is megiepo. Azok a német irók, akik elszakadtak hazájuktól, azokhoz a frontharcosokhoz hasonlítottak, akiknek nincs hátvédjük. Kevesen maradtunk olyanok, akik dacolni tudtunk az idegenséggel. Tizenhárom esztendő óta nincs semmiféle kapcsolatom Németországgal. A könyveimet sem olvasták ott. Az emigrált német fizikusok, mérnökök és tudósok mégiscsak könnyebb helyzetben voltak, mint az irók, akik csak úgy arathattak sikert, vagy egyáltalán úgy szerezhettek közönséget, ha lefordították műveiket.

Toller és Zweig öngyilkossága

— Ernst Toller és Stefan Zweig nem bírták ezt az állapotot. Ok öngyilkosságot követtek el. Mások nem jutottak ideig, de, megszűntek alkotók lenni.

— Egyetlen hasznunk, hogy az emigrációban világpolgárok lettünk. Az Egyesült Államok jó iskola volt erre a célra. Megszabadultunk előítéleteinktől, kiszélesült a látókörünk és sokmindent magunkba szívottunk. De azért örülök már annak, hogy újból kontaktusba kerülök Európával.

Emberség, megértés, haladás

— A rombolás kora véget ért és új építésnek kell kezdődnie Európában. A politikusok azt mondják: „A világunk elsősorban békére van szükséggel”. Ez így is van. De valami másra is szükség van a világon. Olyasvalamire, amit csak az irók adhatnak. A világnak megint hinnie kell valamiben. Ezt a valamit az iróknak kell megtalálni. Emberség, megértés, haladás és jóakarát: ezek a legszükségesebbek.

— Én hiszem, hogy a világ megtalálja, ahire vágyik. Mert az ember jó — bármi is történt.

Glosszák a hétről

A DEBRECENI VÉRVÁD, amelyről a nyáron beszámoltak a lapok, most érkezett el utolsó fejezetéhez.

A debreceni Néphírség hat hónapi börtönre és vagyona egyötöd részének elkobzására ítélte Ruzsnyák Józsefet, aki ez év május 28-án azt kiabálta a debreceni kisállomásánál:

— A Friedländer Mór pincéjében egy levágott gyermekfej van!

Amikor többen figyelmeztették, hogy ne beszéljen ilyen hadarságot, Ruzsnyák József tovább erősítette:

— Emberek, abban a házban ma délelőtt egy keresztény gyermeket megölték és lelökték a pincébe!

A megnevezett helyre kiszálló rendőri bizottság azonban megállapította, hogy Friedländer Mór pincéjében csupán — egy juhfej van.

A Népbíróság azért hozott a közhangulat felkavarására oly könnyen alkalmas büncselekmény elkövetője ügyében enyhe ítéletet, mert a vádlott bizonyos fokig ittas volt.

Ime, a debreceni vérvád hiteles története — úgy, ahogy egy bírói írum megállapította!

AZ ÜGYVÉDI KAMARA közlönyében sok-sok ügyvéd törlesztéről olvashatunk. Ezek a törlések két fő kategóriára oszlanak: üldözökre és üldözöttekre. Igen, az Ügyvédi Kamara most szüntette meg hivatalosan is a nyilasok és fasiszták, valamint a nyilasok és fasiszták által halálbakergetett tagok ügyvédségét.

Nincs okunk sajnálni Ambrus Károlyt, Bocsáry-Spur Kálmánt, Keck Antal, Szendrői Kovács Gyulát, Tauffer Gábort és a többieket. Ok sem sajnáltak bennünket. Sőt, jogi tudásuk ellenére előmozdították a jogtalanság érvényesülését.

De el kell siratnunk azokat a neves és névtelen ügy-

védteket, akik politikai meggyőződésük, vagy vallási hovatartozásuk miatt kerültek munkatáborokba, internálótételekre, gázkamrákba és tömegsírokba!

A nevesek sorából, akiknek törlesztéről olvasunk, ragadjunk ki most kettőt: dr. Kadosa Marcellt és dr. Vázsonyi Jánost, a Toll és a Szó hajnokait, akik a legnehezebb időkben is tetőtől-talpig férfiaknak bizonyultak!

Dr. Kadosa Marcell ahhoz a politikus-ügyvéd-típushoz tartozott, amelyet — rajta kívül — leginkább Pollák Illés és Vámbéry Rusztiem testesített meg. Maró gunnyal és fölényes tudással zuzta szét az ellenfelet. Társaságban és baráti körben olyan szelíd volt, mint egy galamb. A porondon, ha kellett, úgy harcolt, mint egy oroszlan.

Dr. Vázsonyi János nehéz örökséget terhével indult. Kézlegyintéssel fogadták: „Könnyű neki, Vázsonyi Vilmos fiát! Pedig ez a „könnyű” voltaképp mázsás „terhel” jelentett... És a „kis Vázsonyi” bebizonyította, hogy a „nagy Vázsonyi” fiaként is tud tekintélyt és megbecsülést szerezni.

REISINGER FERENC belügyi Államtitkár mondotta Miskolcon: „Az ellenforradalom mindenütt az antiszemitizmussal kezdődik”.

Csakugyan így van. Az antiszemitizmus mérgevel teszi mindenütt fogékponnyá a lelkeket az ellenforradalom. Ha valaki, hát mi magyarok tudjuk, hogy miképp csempészte a fasizmus a tévtanait az emberekbe antiszemita fertőzés segítségével.

De azt is tudjuk, hogy a weimari Németország katasztrófáját szintén az antiszemitizmus indította el!

HATVANI PERLUSZ GYULA, a mártírhalált halt festőművész kiállításán, amelyet Nagybaonl Nagy Vilmos könnyes szemmel nyitott meg, Hatvani Perlusz Árpád ezeket mondotta:

— Egész családjunkat elpusztították a fasiszták. Apámat, aki 75 éves nyugalmazott vasutas volt, festőbátyjamat és két nővéremet.

A kiállítás jövedelméből szerencsétlen bátyjammal akarok síremléket állítani.

Ehhez a három rövid mondahoz nem kell sok kommentár. Ime, a magyar zsidó sors — egyetlen család sorsának tükrében!

AZ „UJ ÉLET” hasábjain nemrégiben ismertettük Ubrizsy Pálnak, a „Rökk” hírbeli főparancsnokának viselt dolgait és közöltük azt a svájci levelet, amelyből, kiderült, hogy a fasiszta emberkinzó és deportáló — miután áldozatainak jelentős része Auschwitzban és másutt elpusztult — Svájcban éli életét.

A magyar igazságügyminisztérium sajtóosztályának lapjából, az Itélet-ből most megtudjuk, hogy a budapesti Népbíróság a külföldre szökött Ubrizsy Pál volt rendőrfogalmazó ellen elfogatóparancsot adott ki s ebben megállapítja, hogy Ubrizsy Pál körülbelül 5500 embert deportáltatott a legembertelelenebb körülmények között.

Reméljük, hogy Svájc, ahol Ubrizsy Pál — bár kicsit félénken — üdül, az elfogatóparancs és annak indoklása alapján kiadja végre a „Rökk” egykori főbriantiját.

SÓS ENDRÉ.

VÁLASZ EGY GLOSSZÁRA. Legutóbbi számunkban glosszát közöltünk a Magyar Textiliparnál mutatkozó egyes antiszemita jelenségekről. Ezzel kapcsolatosan — az „audiat ut altera pars” elve alapján — helyt adunk Horszai Gyula üzemi bizottsági elnök reflexiójának.

Horszai Gyula lapunkhoz intézett levelében megállapítja, hogy a Magyar Textiliparnál nincs antiszemita jelenség és főleg nem az ő részéről. Ő faji különbség nélkül igyekszik a kiváló alkalmazottakat előnyösebb helyzetbe juttatni. Illetményredukció egyetlen zsidó alkalmazottnál nem volt és ma sincsen. Ami pedig személyét illeti, 1944-ben nem volt tagja a nyilas üzemi nécsnek, hanem csupán a munkáügyi választmányának, amely azonban kizárólag a Sztójay-kormány alatt működött, azután pedig nem. A honvédelmi keresztet Horszai Gyula 1944 augusztusában valóban megkapta, de ezt rajta kívül még kilencen megkapták, akik — egy kivételével — ma is a vállalatnál dolgoznak.

Goldmann étterem

ORTHODOX KÖSER KITÜNŐ KONYHA
VIDÉKIEK TALÁLKOZÓHELYE
LAKODALMAK RENDEZÉSE

MANDEL BERNÁT felügyelete alatt
KAZINCZY-UTCA 57, KIRÁLY-UTCA SAROK

Zsidó nevelési problémák a demokráciában

Irtta: Szemere Samu

A szemünk előtt lefo-lyó demokratikus átalaku-lás töméntelen nevelésügyi problémával kapcsolatos. Egész iskolarendszerünk-nek gyökeresen meg kell változnia, hogy az új nem-zedék az új idők követel-ményeinek megfelelően ne-velődjék. Mindenekelőtt de-mokratikus szellemű neve-lőkre van szükség, akik a szabadság, az egyenlőség, a szociális igazság eszméit, az emberi méltóságnak mindenki-ben való tisztele-tét gyökereztessek meg az ifjuság lelkében. De ez ne-héz, szinte megoldhatatlan feladat, mert a mai nevelők legnagyobb része az elmúlt demokráciaellenes korban nőtt fel, s alig gondolható, hogy az az ideológia, amely egy negyedszázadig méte-lyezte a lelkeket, nyomta-lanul kitörölhető belőlük. Az új iskolaszervezet a népi demokrácia szellemében megalkotta a nyolcosztályú általános iskolát, amely egységes alápműveltséget akar adni a különböző tár-sadalmi osztályokból való gyermekeknek és fejlődés-lélektani megfontolásoktól is vezetve, a tizenötödik életévre teszi azt az idő-pontot, amikor a növendék a jövőendő élethiva-tása szempontjából vá-lasztott közép- vagy köznevelési iskolába lép. Az egyenlőség követelmé-nye, hogy mindenkinek megadassék a lehetőség a hajlamának és tehetségé-nek megfelelő iskola látog-tatására. Ugyanezt a köve-telményt tartva szem előtt, az új iskolaszervezet meg-kösznyíti az egyik iskola-nemből a másikba való át-lépést. S teljességgel a de-mokrácia szellemére vall a felnöttek iskoláztatásáról való gondoskodás, amely azok számára, akik ifju-években életkörülményeik mostohasága miatt csak kevés iskolát végeztek, lehetővé teszi, hogy ezt a

mulasztást később arány-lag rövid ideig folytatott és kenyéradó foglalkozásu-kat nem zavaró tanulmá-nyokkal helyrehozzák.

Miképp illeszkedik bele a zsidóság az új helyzetbe? Vannak-e különleges neve-lési problémái?

Nyilvánvaló, hogy a zsi-dó nevelők demokratikus átképzése nem okozhat gondot. Ilyen átképzés ugyanis felesleges. A zsidó tanító és tanár mindig de-mokratikus érzelmű volt, helye szükségkép a demo-krácia oldalán van. A zsidó ugyanis csakis valóban de-mokratikusan berendezett társadalomban jut az em-berjogok teljességéhez és, a történelem tanúsága sze-rint, ahol nem egyenlő mértékkel mérik az emberi jogokat, ott elsősorban a zsidó a vesztes. A zsidó ne-velő tehát csakis a demo-kráciában találja meg azt a szabad légkört, amely te-vékenységének legkedve-zőbb feltétele, ahol legke-vésbbé kell elfojtani meg-győződését s leginkább ki-fejtheti nevelői egyénisé-gét. Osztályhelyzetét te-kintve, a zsidó nevelő, bár-mily politikai párthoz csat-lakozik is, a haladó érte-lmiséghez tartozik, tehát azokhoz, akik viszonylag felülállva osztályfoglaltsá-gon, másoknál világosab-ban látják a történeti erők küzdelmét, világosab-ban a célt is, amely felé haladunk, s legtudatosabb hordozói a demokrácia esz-ményeinek. Ami pedig a nevelteket illeti — mert ró-luk is szólni kell, hiszen a magyar demokrácia pro-blémaí közé tartozik nem-csak a nevelők átképzése, hanem az is, hogy a demo-kráciaellenes iskolában fél-renevelteket hogyan lehet további iskolázásuk folya-mán mégis a demokrácia számára megnyerni — nos, a növendékek, a szüleikkel együtt meggyötört, megalá-

zott, esetleg szüleiket el-vesztett, halálból menekült zsidó gyermekek, a de-portációból „szerencsésen“ visszatért és most tanulmá-nyaikat folytató ifjak, oly kegyellen leckét kaptak az élettől, amely örök időkre eljegyezte őket a demokrá-ciának.

Más kérdés, miképp éljen a zsidóság a demokrácia nyújtotta iskolázási lehetőségekkel. A legfőbb irány-adó elv itt is csak az lehet, hogy mindenki a tehetsé-gének és hajlamának meg-felelő iskolába járjon. Sen-kinek sincs joga tanácsot adni a zsidóságnak, hogy gyermekeit inkább ilyen vagy amolyan pályára ad-ja. A demokráciában nem lehetnek különleges zsidó foglalkozások. A pályavá-lasztást illetően sokat biz-hatunk az élet szabályozó hatásában. Zsidó ifjak alig-ha fognak tömegesen tó-dulni agrár jellegű iskolák-ba, egyszerűen azért, mert nem lesz módjuk földmü-velési szakismeretek gya-korlati alkalmazására, hi-szen zsidó kézből a kisbir-tokok nagy részét is kivet-ték. De azért a gyermeke pályaválasztását mérlegelő zsidó szülőknek jó lesz rá-eszmerélni a különböző pá-lyákkal kapcsolatban vég-bement átértékelésekre. Ha nem is áll az, hogy régebben minden falusi zsidó szatócának becs-vágya volt, hogy fiából dok-tort neveljen, mindenesetre igaz, hogy a zsidó szülő másoknál nagyobb mérték-ben igyekezett rangban emelkedést jelentő értelmi pályára adni gyermekét, gyakran akkor is, ha a gyermek tehetsége nem igazolta ezt az igyekezetet. Ma lehetetlen észre nem venni, hogy a rangemelke-dés fogalma más tartalmat kapott. Az értelmiségi pá-lyák nem vesztek, de a nem-értelmiségi nyertek tekintélyben. Ma már nin-

csenek uri és nem-uri foglal-kozások, más kategóriák — egyéni képesség, becsületes-ség, szorgalom, közösségi érzés — minősítik az embert s determinálják politi-kai és társadalmi érvénye-sülését. Paraszt és iparos ma rangban vetekszik az értelmiségivel, nemcsak azért, mert a népi osztályok politikai sulya megnöveke-dett, hanem azért is, mert a munka becsülete nagyobb lett és mert műveltség te-kintetében is kiegyenlítődési folyamat van megin-dulóban a különböző osz-tályok között. Ma az ipari pályán működőknek is sok-féle alkalmuk van magasabb műveltség szerzésére. Ami pedig a kereseti lehetősé-get illeti, az értelmiségi pá-lyák ma éppenséggel nem vezetnek.

A zsidó tanuló, amint rámutattunk, nem szorul demokratikus átképzésre. Itt valami egyébre van szükség; arra, hogy meg-szűnjék lelkében, illetőleg ne férközzön többé lelké-hez, az a kisebbségi érzés, amelyet az elmúlt korszak rákényszerített. A gyógyu-lási folyamat megindult s hisszük, semmi sem za-varja majd meg kívánatos kifejlődését. Hogy így tör-ténjenek, nemcsak az egyen-lőség elvéből folyó elemi joga a zsidóságnak, de fontos érdeke a magyar demokráciának is.

Szocializmus és zsidóság

Kertész Miklós nemzetgyűlési képviselő előadása a Mazot VI. kerületi ülésén

A Mazot VI. kerületi tagozata november 11-i ülésének vendég-előadója Kertész Miklós nemzetgyűlési képviselő, a Mabi al-elnöke volt, akinek Szocializmus és zsidóság című előadását a nagyszámú közönség feszült figyelemmel hallgatta végig. Az ülésen megjelent Takács Ferenc, a VI. kerületi előljáróság vezetője is.

A nagy érdeklődéssel várt előadás előtt Kelen Dóra előadóművész a Peszachi Hagadából négy zsoltárt, Fejér Endre „Kötelezvény” és Sas Irén „Ködkürtök” című verseit mondotta el.

Kertész Miklós előadását azaz a megállapítással kezdte, hogy a témáról köteteket lehetne írni. Felvetette a kérdést, hogy lehet-e a zsidóság fogalmát kapcsolatba hozni a szocializmussal. Természetesen itt is áll a marxizmus elmélet, mely a felszabaduló érdekekkel kapcsolja össze a szocializmust. Az üldözöttek tudják legjobban, hogy mit jelent az elnyomatásból való felszabadulás. Az egész világon szétszórt közösség tagjainak különös megértéssel kell viseltetniük egy nemzetközi felszabadító törekvés iránt. Annál jobban kell értékelniük az igazi szocializmust, mert már találkoztak egy dlsocializmussal, a nemzeti szocializmussal, mely tagadásba vette az emberi jogokat. A zsidóságnak szomorú tapasztalatai vannak a szocializmus e fajtájáról. Egy nagy eszme megvalósítása embereknek keresztül történik. Egy üldözött fajta gyermekeinek hosszú századokon keresztül kellett kifejteniük alkalmazkodási képességeiket s ezzel együtt szellemi és lelki éberség fejlődött ki bennük. Beszélte Ferdinand Lassaléről, akinek életműve ma is hat. Otto Bauer, Leon Blum és a többi zsidó szocialisták egyetemesen látták a problémákat, ezt zsidó voltak hozta magával. A történelem utja tragikus kudarcon vezet előre. Leon Blum ezeken keresztül nemve is megmaradt humanistának. A fejlődés utja nem olyan egyszerű, mint azt az elméletek mutatják. A vezetőik tragédiája után bekövetkezett a nemzetek tragédiája. Az emberiség felszabadításáért hozott áldozatokból a zsidóság számárnyát messze meghaladó módon vette ki részét. A zsidóság a béke népe, melyet sok fájdalom ért. Legnagyobb fájdalom azonban az, hogy addig nem tud örülni a békének, amíg nem látja egy békés jövő biztos alapjait. Ennek megvalósításában nem lehet ellentét a világ különböző eredetű népcsoportjai között s ennek megteremtéséért érdemes áldozatot hozni. A soha, semmiféle bálvány előtt megmemhajolás elve talán létre fogja hozni a nagy összefogást. Beszélte Albert Einstein szavaival fejezte

be: Ha van magasabbrendű cél, akkor az az élet és az igazság szolgálata és akkor maradunk hűek önmagunkhoz, ha hűek maradunk az élethez és az igazsághoz.

Takács Ferenc előljáró rövid felszólalásában elismerte, hogy még nem valósult meg a fele-

lem nélküli élet, még mindig nem történt meg a jogos igények kielégítése. A népi demokráciákban minden dolgozónak megvan a helye a társadalomban. A két munkáspárt dinamizálja a munkát, hogy Magyarország első helyen áll az európai újjáépítésben.

Dr. Pásztor József megköszönte Kertész Miklós és Takács Ferenc szavait, melyek megerősítik abban a hitében, hogy hinni kell a munkában és a szeretetben.

A Pesti Izraelita Hitközség alapítványi közkórháza az orvosképzés és a tudományos munka szolgálatában

A Zsidókórház újjáépítésének megkezdése óta azon igyekeznek, hogy rátérhessen arra az ösvényre, melyen a multban mindig járt. Első feladata mellett, hogy a deportálásból hazatérő nyomorultaknak orvosi segítséget nyújtson, egy pillanatra sem feledkezett meg arról, hogy mivel tartozik régi hírnevének.

Amint megindult a kórházi napi munka, a munkatáborokból, sáncsászból, megsemmisítő táborokból hazatért orvosgárda megkezdte a tudományos élet megszervezését is. Ezer nehézség tornyosult természetesen a munka elé. Nem volt helyünk, ahol összejöhetünk volna, a könyvtár romjai ezer felé hevertek szanaszét az udvaron és mégis 1945 szeptember 21-én már megtartottuk első tudományos ülésünket, melyet azután rövidesen követ a többi.

Előadásokat tartottak az orvostudomány különböző fejezeteiből dr. Benedek László igazgatóorvos, dr. Fleischmann László egyet. tanár, dr. Kellner Béla egyet. m. tanár, dr. Tauber László adjunktus, dr. Weinstein Pál egyet. m. tanár. Most a tudományos évad kezdetén olyan gyakorlati kérdések megtárgyalásával óhajunk sorozatos megbeszélések formájában foglalkozni, melyek nemcsak a kórházi orvosgárdát, hanem a gyakorló orvosokat is igen érdekelné fogják. „A diagnosztika és therapia jelen állása” gyűjtőcím keretében a különböző szakok képviselői számolnak be a legújabb vívmányokról.

Tisztán látjuk, hogy kórházunk újjáépítésének két irányban kell haladnia: egyrészt a megmaradt zsidóság egészségügyének kell szolgálnunk, hogy

korszerű felszereléssel és eszközökkel megfeleljünk minden kívánságnak, másrészt azonban régi tradíciókhoz hiven, új, jól képzett orvosgárdát kell felnevelnünk. Az utóbbinak kívánunk szolgálni akkor, amikor harmincegy, arra rászoruló orvostanhallgatónak adunk tanulási lehetőséget. Medikusaink egymásután teszik le szigorlatukat, szinte kivétel nélkül kitűnő eredménnyel, úgyhogy már az egyetemen híre van a zsidókórházi medikus gárdának. Emellett résztvesznek rendszeresen az osztályok megbeszélésein és azok munkájában.

Az orvosképzés nagy feladatát látogatják a szombat délelőttöként tartott kórbonctani bemutatók is. Ezeket a magasnívóju megbeszélések a kórház orvosgárdája vitatja meg a dr. Kellner Béla egyet. m. tanár, kórbonctani intézetünk vezetője által bemutatott tanulságos eseteket. Könyvtárunk a vizsnyokhoz képest reorganizálva várja a tanulni vágyókat. Minden lehetőséget kihasználva indítjuk el újra munkánkat. A külföldi folyóiratok közül azok, melyek Magyarországon már beszerezhetők, rendelkezésre állanak. Anyagi lehetőségünk legfelső határáig megünnel el, hogy a háboru alatti hiányokat pótoljuk.

Kórházunk szellemi újjáépítése mellett továbbra sem feledkezünk meg a fizikai újjáépítésről. A hitközség elnökségével a legnagyobb egyetértésben építjük ki a kórházat, reméljük, hogy a legrövidebb időn belül elkezdhetjük a laboratórium újjáépítését, mert korszerű laboratóriumra, — ha a kórház nem akar elmaradni a

mindennapi és tudományos munkában — feltétlenül szükség van. A laboratóriummal egyidejűleg szeretnők — megfelelő anyagi fedezet esetén — az urológiai pavillon újjáépítését is megkezdeni.

Mi hisszük, hogy alaposan átgondolt terveink az elkövetkező esztendőben valóra válnak és ezzel kórházunk ismét egy nagy lépést tesz, hogy tartsa azt a díszes és előkelő helyet, melyet a multban kiharcolt.

„A JO EGÉSZSÉG ELSŐ FELTÉTELE ... A TISZTASÁG”

Ezt gyorsan elérheti a közismert FREGOLÁN tisztító és suroló paszta használata után. Nagytakarításnál lakkozott fehér ajtó, ablakráma, csempé, márvány tisztítására, parketta surolására legjobb a FREGOLÁN paszta. Kérjen vagy rendeljen MEG MA egy doboz FREGOLÁN pasztát kedvező bevásárló helyén. Beszerezhető: minden drogériában és festékküzletben.

Gyártja: Reichenhal Emil és Béla Budapest, VIII., Szeszgyár-utca 1-3. Tel.: 137-330

KI TUD ROLA?

Radányi Zoltánné szül. Egett Violáról,

szül. Budapest, 1921 március 9.
1944 június végén Kispesről deportáltak Pestkörnyékekre Auschwitzba, onnét Studhofba, majd Argenuba került. Felszabadulásakor, 1945 január végén Krone, 1945 februárban Brombergben, most Bigoseynak hívják, látták. Keresik nagyon aggódo szülei, testvérei, férje.
Cím: EGETT JENŐ, Budapest, VII., Akácsa-utca 10.

KERESSEM FERJEMET,

Grosz Aladárt

60 éves, ki 1944 szeptember 29-én Kiskunfélegyházára, a 810-es munkaszolgálatra, mint kocsi vezető be. Utoljára a felszabadulás után Wellshen látták. Aki valamit tud róla; nagyon kérem, értesítsen feleségét: Grosz Aladár, Budapest, Rákóczi-ut 8. III. emelet 16.

TALESZ TIFILIN JAVÍTÁSÁT, JÁHRÉIT-TÁBLA elkészítését vállalom.

UNGÁR MÓR, Király-utca 17., Kapu alatt vagy I. emelet 4.

Gyermekágy, játék

JÓL ES OLCSON „VICA”-nál
Nagyatádi Szabó-utca 20.

MINDENMEMŐ SZÖNYEG

vétel-eladás, Király-utca 14. és Rákóczi-ut 22.

Teher- és személy-fuvarok

bárhová legolcsóbban **BARLAI-nál**

V., KÁLMÁN-U. 20.

TEL.: 122-947
123-084

Zsidó sors, zsidó élet 1946-ban

Ugynevezett „SZINES” riport

E sorok írójának jó néhány esztendővel ezelőtt az *Ujság*-ban, négy-öt folytatásban cikksorozata jelent meg: *Hogyan él a tisztviselő Magyarországon?* címmel. Ez a cikksorozat a maga idejében uttörőnek számított, mint az később kiderült, mégis, mennyivel könnyebb volt megcsinálni, mint a mostani feladatot: számot adni, miből s miképpen élnek a zsidók 1946-ban. Nem közömbös, hogy tisztán lássunk e kérdésben, hiszen az antiszemitizmusnak, amely változatlanul dúhög nálunk, változatlanul érve, örökkön visszatérő érve a zsidók gazdasági jóléte. A kinsylasok s reakciók egyre hánytorgatják a demokrácia piszkos ügyeit, amikben természetesen a zsidók a ludasok, de természetesen nem emlékeznek, vagy legalább is nagyon nem szívesen emlékeznek a betlehenti „konszolidáció” korrupciójára. Különbösen is, ha netán emlékeznének, akkor is baj van, mert szerintük ezekben a korrupciókban szintén a zsidók a főbűnösök. Az igazság pedig, hogy akkor is, ma is, a széles zsidó tömegek kisemberek voltak, akik beérték azzal, hogy valamiképpen megszerezhetők maguknak és családjuknak a mindennapit.

Nézzük meg, hogyan fest e mindennapi megszerzése körül. Sajnos, még nem állnak rendelkezésünkre pontos statisztikai adatok arról, miképpen oszlanak meg a zsidók az egyes foglalkozási ágakban. Annyi azonban bizonyos, hogy e téren egészen döntő változások következtek be. A zsidók előtt megnyílt számos olyan pálya s foglalkozás, amelyre ez előtt még csak gondolni sem lehetett. Viszont nap-nap után egyre jobban szűkülnek olyan bizonyos foglalkozásoknak a lehetőségei, amelyeket speciális zsidó foglalkozásoknak könyveltek el. A kereskedelem például kétségtelenül túlméretezett, bár ennek oka mindenekelőtt az, hogy azokban az években, amelyekben a zsidóktól elvették az iparigazolványt, főlős számmal megszerzték azt olyanok, akik a kereskedelemhez nem értettek. Nem is akartak érteni, csak a busás keresetre alapozták számításukat, amelyek egy háborús korszakban, kötött gazdálkodás mellett be is váltak, ma azonban súlyosan ártanak az amúgy is nehezen lábra álló kereskedelemnek.

EGY TRAFIKOSNÓVEL kezdünk körutunkat. Gondoltuk, cigarettát csak vesz mindenki és főleg, abban a hiedelemben élünk, hogy K. Si-nét, kinek az ura a zsidó s a szocialista zenei életnek egyaránt büszkesége volt s Ukrajnában kellett el-

pusztulnia, csak támogatja a *Légrády Károly utca* s környékének közönsége, hogy felnevelhesse alig-alig megmaradt kislányát. Alaposan tévedtünk. A Párt kijárta az engedélyt, a Joint megadta az egzisztenciális segélyt, a bolt mégsem megy, a közöny szinte megdöbbentő. „Mást is kellene árusítanom, levelezőlapot, folyóiratot, bazarárut, akkor talán menne”, mondja fásultan a fiatal s mégis oly sokon átment özvegy, „de honnan vegyem hozzá a pénzt?” — fejezi be mindjárt gondolatát, mely nyilván állandóan foglalkoztatja. Ez a baja különben

A KALAPOSNŐNEK is, akiknek szintén ezen a környéken van a boltja. S. I. szüleit, testvéreit, egyetlen gyermekét, mindenkijét elvesztette, most egyedül, elhagyottan s céltalanul küszködik. A nők nem vesznek kalapot s alakítani is csak akkor jönnek, ha már mulhatatlanul szükséges. Nemcsak a lakásomért, a boltomért is igen magas bért kell fizetnem, állapítja meg, de hogy miből teremtsem elő, azzal senki sem törődik. Györbe kellene utaznom, talán találnék még valamit szüleim, testvéreim vagyónából, de nem bírok odamenni, nem tudok az ottani emberek szemébe nézni, inkább vesszen oda minden. S mikor faggatom tovább, mi a célja, mik a terveit, csak legyint s a kétségbeesjtő az, hogy valóban, életével maga tud mit kezdeni. *Berg József* főtisztelendő épp az ilyen nők számára tervezte ki akcióját, amely az *Uj Élet*-ben lenyomatott bejelentéssel indult el, de sajnos, nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. *Kiderült, hogy rettenetesen kevés a férfi és sok a nő.* A természet mintha maga is elvágná az utját annak, hogy ez a magyarországi zsidóság megerősödjék. Igaz, nem mindenütt ennyire egészen kiltástalan a helyzet. Vannak zsidó munkások, akik aránylag elég jól keresnek.

A SOFFŐR például akit kipécéztünk, S. S., szintén megjárta Ukrajnát, de legalább hazakerült. Kifosztva, pórén, de mégis visszajutott s feleségét is meglelte. Nem volt ugyan senmijük, budai lakásukba gránát csapott be, de hosszas küzdelem után legalább állás akadt. Nem könnyű állás. Reggel fél 8-kor kezdődik s bizony esti 7-ig, 8-ig is ellart. Lakást csak Pestszentlőrincen kapott s így hajnalban kell kelni, viszont késő este, mire hazatérnek. Keresete 800 forint és előd. Lehet legalább inget venni, meg alsónadrágot. Cipőre, ruhára már nem telik s ha a Joint nem adott volna, talán még állását sem foglalhatta

volna el. A soffőr megelégedett s céljai is vannak. Biztosra veszi, hogy rövidesen már utra kelhet. *Mert ittmaradni nem akar.* Hogy hová készül? Törökországba, vagy Palesztinába, mondja. A Keletnek nagy lehetőségei vannak, állítja komolyan s nem hiúmn, hogy sejtene, mennyire fején találta a szöveget.

Miközben a soffőrrel tárgyalok, elmegy mellettem K. kisasszony, kit hála az égnek, jó magasra és daliásra növesztett a teremtő. És lehet, hogy ez az oka a hölgy RENDŐRTISZTI mivoltának. A *belügyben* dolgozik, apja, anyja megvan, aránylag igen simán átvészelték a borzalmas időket. Ragyog a hölgy s direkt jól esik, ha ki-egyensúlyozott emberrel találkozhatunk. Persze mindjárt megkérdem és megkérem, adjon nyilatkozatot. Rövid és világos, ahogy egy rendőrtiszthez illik. A munkámmal meg vagyok elégedve, mondja, a fizetésemről ne beszéljünk. Kevés. A kollégák? Na! Hogy inik a terveim? Nem mondom meg. De hát maga tudja, hogy apám s anyám mit csinál. Én meg a lányuk vagyok... (Hát hogyan tudnám. Az apa öreg fejvel elment egy cionista gyermekotthonba dolgozni, az anyja tanít ugyanitt. Nem elég ez?)

És ha már ez eszembe jutott, gondoltam, hamar megnézek egy *gyermekotthont*, hogy élnek benne megmaradt GYELMEKEINK. A *Délibáb*-utcában beszéltek két testvérrel, *H. Ági* és *Bandival*. „Tetszik tudni, az úgy volt, mondja a 10 éves dumfordi H. Bandi, hogy mióta apuka és anyuka nincsenek, mi a nagyanyánál, meg a Bözsi néniél élünk. A Bözsi néni a nagynénink s az ő ura sincs meg. Ő dolgozott do ugye nagyon nehéz négyünket elartani.” (Régi igazság, hogy manapság nincsenek gyermekek, de hogy a mai gyerekek milyen koraérették, azt csak az tudja, aki állandóan kontaktusban van velük.) „És így aztán beadtak bennünket egy gyermekotthonba de nem ide, hanem egy másikba. Ott Ági egész nap sirt és én kénytelen voltam vele sírni, mondja Bandi meglepő őszinteséggel, a végén haza kellett vinni bennünket. Most ősszel ide jöttünk és Ági itt már nem sirt. Megszoktunk és itt akarunk maradni, mert itt jó.” Kérdem, hova járnak iskolába s meglátom, hogy Bandi 11 éves nővérével együtt a Tarbut iskola hallgatója. Eleven gyerekek mind a kettő s elevenek, ezer ördögök társaik is. Egyetlen reményűgünkök s az otthon pedagógiai vezetője teljes mértékben érzi

azt a felelősséget, amellyel tartozik a zsidóság, ha gyermekekről van szó. Mert az ÖREGEKEN, bármilyen szomorúan hangozzék is ez,

Nem lehet segíteni! Gyermekeiket elcipellék, de még mindig visszavárják őket. Görccösen ragaszkodnak butorhoz és lakáshoz, holott egyetlen jövedelmük az a kis összeg, amit havonta megkapnak a Jointtól, kosszal, orvosokkal és orvossal együtt. A *Damjanich-utca 26/b*-ben néztünk meg egy ilyen családot, még nem is kimondott nyomortanyák egyikén, a Dob utcában, vagy másutt a gettóban. De a lárvány mindenütt ugyanaz. Összeköltözött családok, butorokkal és emberekkel tulzsufolt szoba, a nyomorúságnak és reménytelenségnek az a penetráns szaga, ami felháborítja az embert és ökolbeszorítja a kezét. Hogy mit kellene tenni? Minden öreget és elhagyottat a zsidó közösségnek kellene elartani. Milyen régen vajudik az 1000 úgyszólam *Öregek Háza* és még mindig nincs meg... Az ember szeretne menekülni, szeretne jobb képet mutatni s azt hiszi, hogy ha megkérdézi a

Joint TISZTVISELŐT, akkor igazán azokkal beszél, akik a mai zsidó élet legbiztonságosabb helyén élnek. Ne az osztályvezetőket nézzük, akik kevesen vannak és rengeteget dolgoznak és minden felelősség az ő vállukon, hanem nézzük a nagy többséget, az állagost. Ime, egy a sok közül. B. A. gazdasági vezetője egy napközinek. Szüleit s egyik testvérét Auschwitzba vitték. Nem jöttek meg. Fizetése 370 forint. Albérletben lakik. Menyasszony. Egyetlen szem butora, kelengyője, semmije sincs. A völgegy rabbiszermináriumot végzett. Most autószerelést tanul. Rövidesen esküszik. Munkaidő? Reggel 8-tól délután 5-ig. Régeleg szaladgálás, adminisztráció. S nem lehet szólni egy szót sem, mert ugyan-

40 éve

Írógép

Irodabutor

legjobban — legolcsóbban

Kovács A. és Társánál

BUDAPEST,

V., Nádor-utca 5. sz.

Telefon: 183-296

ott a szakácsnő, havi 220-ért és készírt főz 50 személynek. Hogy mit tudnak venni belőle, azt ugye nem kell részletezni. Ne is részletezzük.

Inkább nézzünk egy olyan zsidó sorsot, egy olyan zsidó életet, amely nem tartozik az átlagosnak nevezhető kategóriába. Speciális eset, mint ahogy azt mindjárt látni fogják. Egy u. n. KIVÉTELEZETT ZSIDÓ-ról lesz szó.

A hős az *Eötvös*-utcában lakik. H. a neve és olyan kitüntetései vannak még az első világháborúból, hogy a nyilasok is kivételezettnek minősítették. Azonban H. a fegyverek zsidók közé tartozik. Neki semmi Gestapó-ruhát ölteni, géppisztolyos bandával halálra ítéltetésre kiszabadítani a Margit-körutról és hasonló dolgokat mivelni. A jutalom nem is marad el. H. két kitüntetést kapott az oroszoktól s most megkapta a Szabadságrendet is. Tele van iratokkal, csak éppen — elhelyezkedni nem tud. Voltam a honvédelmi-ban, 100 forintot akartak adni, mint egy koldusnak. Nem fogadtam el. Nekem kenyeret adjanak, ne adományt. Voltam mindenütt, de állást nem kaptam. Most legutóbb a Külforgalmi-nál jelentkeztem. Ajánlást kértek egy párttól. Jól van, elmentem a pártba. Azt mondták, nem adhatnak ajánlást, nem ismernek. Az irataim nem voltak elegendők ahhoz, hogy ajánlást adjanak. Odacsaptam a pártigazolványt... Tetszik tudni, most miből élek? Volt még egy bőrkabátom, azt átcsereletem erre né s a különbözőzetből tartom feleségem s segítek növéremem, aki az Uj Szt. Jánosban fekszik az idegosztályon. Megbőszondult, mikor a rádióban bemondták férje halálát... Zsidó sors és zsidó élet 1946-ban.

Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy minden zsidónak ez az élete. Hogy nincsenek zsidók, akiknek jó a sorsuk. Akik vagyont szereztek feketézéssel s akik gyarapodnak tisztas munkával és tehetségükkel. És azt sem akarjuk állítani és elhíletni, hogy Magyarországon a zsidók sorsa rosszabb lenne, mint a nemzsidó dolgozóké, mint a széles néptömegeké. Botorság és bűn lenne nem látni, tudni és tudomásul venni mily rettenetes szegény ez az ország, valamennyi lakójával egyetemben. És, miként Horváth Zoltán legutóbb mondta, a magyar demokrácia még gyöngö és fatal és éppen ezért a magyar demokráciától nem követelünk, hanem a magyar demokráciának adnunk kell. Mindez igaz. És mégis, a magyarországi zsidó sors merőben különbözik az ország minden más polgárának sorsától.

Igaz van HUGÓNAK, a Sip-utca 12. egyik közismert altisztjének. Hugó regényfi-

gura, akit beszélteni kell s utána leírni, mit beszél. Hugó minden erényével és hibájával, bőbeszédűségével és tudálékos-ságával, ahogy mindenbe bele-szól és mindent megkarizál, ahogy jár, néz, dolgozik és gondolkozik s ahogy remekül állat minden szót, noha nem járt, vagy csak alig járt iskolába: maga a zsidó nép, vagy tán még jobban, a gáluli zsidó egyik legpregnansabb prototipusa. Nos, ez a Hugó mondotta: „Nézze doktor ur, nem is annyira az a baj, hogy kevés

a kereset, nincs pénz. Hanem az, hogy ez a maradékszídság csupa betegekbe áll. A megölt megbetegítették az élőket. Még azokat is, akiknek a családját nem ölték meg.” Igen, Hugónak igaza van. Bennünk dolgozik ez a szu s nem enged, hogy levgyük szemünket azokról, akiknek sorsa rossz, akiknek sorsa megoldatlan és megoldhatatlan s akik, hirdes-sék az antiszemiták ennek ellenkezőjét, a maradékszídság tulnyomó többségét alkotják.

DÉNES BÉLA

Gyászünnepegy az Utazók Egyesületében

Szolnoki államtitkár feltűnő beszéde

Mint a jó hajóskapitány, aki matrózaival megy a hullámsírba, úgy pusztult el Vas Imre, az utazók elnöke 176 mártírtársával együtt.

Kegyeletes gyászünnepegyt és emléktáblaavatót rendezelt vasárnap délelőtt a Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete, Jókai-utcai székházában. A megmaradt hozzátartozók, a barátok és az egyesület tagjai zsufolóság megföltölték a hatalmas dísztermet. Az elnökség asztalát fekete drapériával vonták be, az egyesület zászlójára feltűzték a fekete szalagot, a leleplezendő emléktáblákat ugyancsak a gyász leplevel borították be. Gyászdal énekelt a karzaton elhelyezett dalárda, amikor Bálint Dezső elnök megnyitotta az emlékülést. Megemlékezett alsóterenyi Auer Róbert-ről, aki 42 éven át volt az egyesület elnöke és ezidő alatt mulhatatlan érdemeket szerzett. Az utazók atyjának nevezték. Ő is az üldöztetés ideje alatt halt meg.

Mácsai Zoltán, az egyesület kulturbizottságának elnöke méltalta Vas Imre érdemeit, elmondotta, hogy küzdött az utazók érdekeiért, mint a székesfőváros törvényhatósági bizottságának tagja, mint a Fűszerkereskedők — valamint a Csarnoki és Piaci Árusok Egyesületének elnöke, mindenkor a tiszta kereskedelemért harcolt, mint kitűnő szónok és ragyogó tollú közigazdász. A Polgári Szabadság Párt vezetőségi tagjaként politikai céljával a polgár szabadságát tűzte ki maga elé. Kulturális munkát végzett a Budai Izraelita Hitközség kulturális bizottságában. Egy nagytehetségű, vezetésre termett férfi életét oltotta ki azon a decemberi éjszakán a nyilas gyilkosok golyója és holttestét a Duna szennyes hullámaiba lökték; egy olyan férfit, akit nehezen nélkülöz a mai demokratikus Magyarország.

Szilágyi László az Egyesület alelnöke megemlékezett a 176 mártírról, akit a Dunában, Auschwitz gázkamráiban és

krematoriumaiban, a deportálás, az üldöztetés szörnyűségeiben áldozták életüket. Reméli — mondotta a szónok —, hogy lezárult az a korszak, amikor a gyilkosságokat intézményesíteni lehetett. Mácsai és Szilágyi beszéde közben az emléktábláról lehullott a lepel. Az egyik Vas Imre domborművé arca-sával az elnök; a másik az elpusztult 176 utazó emlékét örökíti meg. Auer László az elpusztítottak hozzátartozói nevében mondott köszönetet az elnökségnek az emlékünnepegy megrendezéséért.

Dr. Szolnoki István, kereskedelemügyi államtitkár, a kormány és minisztere nevében róta lo kegyeletét. Híába emlékezünk róluk — mondotta az államtitkár —, ha még ma is vannak és sajnos sokan vannak olyanok, akik nem érzik át, amit mi érzünk, akik ártatlan embertársaikra kezet és fegyvert tudtak emelni és ezek az emberbőrbe bújó fenevadak ma is itt járnak közöttünk. A kormány megbízottjaként a magyar nép nevében kijelenti, hogy ez a nép szégyeli horzsaeszlóan szégyell, hogy ezek az események itt Magyarországon megidőrlénthettek.

Dr. Makoldy Zulausky Andor, a polgármester képviselőtében és a főváros nevében mondott beszédet, amelyben az elmúlt 25 év politikáját teszi felelőssé a történelemért. Dr. Gyömrei Sándor kamarai főtitkár, a Kereskedelmi és Iparkamara képviselőtében dr. Bródy Sándor a KOKSZ elnöke, az egész magyar kereskedőtársadalom nevében, Halast.Fischer Ödön, mint a Cobden Szövetség elnöke, Frankl Cornél a Fűszer és Gyarmatárúkereskedők Egyesületének elnökeként, dr. Benoschofsky Imre budai főrabbi, mint Vas Imre rombadólt templomának főpapja, dr. Balkányi Kálmán, a KOKSZ elnöke, mint az Utazók Egyesületének egyik legrégebb tagja, szólallak fel. Erdős Tihamér százados, a Munkaszolgálatosok Országos Szervezetének nevében hajította

meg a kegyelet zászlóját a vértanúk előtt. Megemlíti beszéde-ben, hogy vannak még ma is, akik sokalják a deportálásból hazatértecétek számát. Ezeknek azt üzenem — mondta a szónok —, hogy számuk olyképpen gyarapodják, mint ahogy a miénk gyarapodott az elmúlt esztendőkbén. A Fűszerkereskedők Egyesülete nevében ügyésziük, dr. Guttman Mihály szólalt fel, majd az elnök felolvasta dr. Auer Pál párisi követünknek a gyászünnepegyre küldött sürgönyét. A Pesti Izraelita Hitközség, illetve annak elnökségét Porgesz Iszó előjáró, a budai hitközséget dr. Csobádi Samu elnök képviselte. A Himnusz éneklésével ért véget a gyászünnepegy.

GELLÉRI MIKLÓS

Kereskedők!

Piperecikkek

Illatszerek

Háztartási

cikkek

nagy választékban

POPPER-nél

Budapest, VI., Teréz-kt. 41. Nyugatnál.

Kérje új árjegyzékemet!

Helyet adok forgalmas helyen lévő ÜZLETBEN, SZEMFELSZEDŐNEK vagy hasonlónak.

„Dob-utcában” jelgére a kiadóba.

Petroleumgáz-

lámpák,

főzők

békeműködésben

Aladdin

Budapest, VII., Rákóczi-ut 22. (Rókossal szemben.)

Bécsi

Gestapó foglyok!

KI VOLT EGYÜTT FIAMMAL?

Stern

Lászlóval

kiskunhalasi Jakos (születési Mór-nor, 1927. anyja Zoltán Irma), 1945 márc. 5-én írt a bécsi (IX., Rossauer-Lände 7-9. III. emelet) Gestapó fogságából.

Aki emlékszik rá, kérve kérem, írjon. STERN SIMONNÉ, Bpest, XIV., Semsei A.-u. 10. Pékhúzet.

KERESEM FIAMAT,

Zilzer

Györgyöt

szül. Budapesten 1916 január 10-én. 1914 június 26-án a Rókk Székard-utca-ból Kecskemétre, onnan Kut-towitzba v. Auschwitzba deportál-ták, azóta semmi hír nincs róla. Kérjük, ha valaki tud róla, értes-sile aggódo szüleit: Zilzer Imre, V., Pannonia-utca 30., III. 5.

MAGYAR-ZSIDÓ IRÓ

1946-BAN

EGY KRITIKUS HITVALLÁSA

Írta: SZILÁGYI GÉZA

Az irodalmi bírálónak, bármennyire vállalta is a *tárgyilagosság* terhesen szent kötelezettségét, természetesen lehetnek irodalmi eszményei, sőt legyenek is, mert különben nincs megbízható mértéke. Csakhogy eszményei igazán csupán mértékül szolgáljanak mások megítélésében, de ne legyenek egyedül üdvözítő és esztétikai megbecsülésül szolgáló pontosan követendő mintaképek. A bírálónak nagyon is az a vágya, hogy a maga irodalmi eszményei a mások eszményei is legyenek, más írók magatartásában és műveiben is megvalósuljanak, még pedig nemcsak színvonalban, hanem minőségben és milyenségben is. A belső bírálónak azonban clevo kell számolnia azzal is, hogy az írók eszményei korántsem mindig, csak néha-néha azonosak, sőt gyakran ellentétesek a bíráló eszményeivel és akkor a bírálónak bele kell nyugodnia abba, toleránsan elismerve a művészi üdvözülés sokfajta lehetőségét, számos útját-módját és türelmesen várakozva arra a boldogító szerencsére, amelyet eszményeinek mások műveiben való cselegetes megvalósulása és beteljesedése jelent.

Erre várhat, ezt sóvároghatja, ebben reménykedhetik, de követelni nem követelheti, már azért sem, mert hiába is próbálná. Amde várását tolmacsolhatja, sóvárgásáról vallhat, reményeit akár elsríhatja, akár elharsoghatja, sőt ezt megtennie becsületbeli kötelessége. Ezt a kötelességet teljesítve — nem utasítás vagy parancs formájában — a tulajdon várakozása, saját reménye, egyéni sóvárgása egyuttal *vázolható a zsidó bírálótól a mai magyar-zsidó író feladatát is*. Így például a magam vágyát kifejezve, a magam reményének megfelelő, óvatos, nem irányt mutató, csak irányt kereső eb-beli tanácsom ilyenképpen szól: „Magyar-zsidó író, igyekezzél — ma inkább, mint valaha — olyannak lenni, amilyen csak lehetsz, tehát ne akarj vagy ne kényszerítsd magad olyannak lenni, amilyen legbelül nem vagy!”

E sorok egymás mellé ro- vója még mindig és úgy lát- szik váltig, annyira tiszteli a szellem emberének, tehát az írónak is szuverén önállósá- gát, hogy — mások eltérő felfogását tudomásul véve — a maga részéről nem vállalkoznak egy idegen írói ma- gatartásnak akár *diktatori- kus, akár rábeszélő módszerű irángítására*. Az erőszakos brutálitást, mint nem esztéti- kai tényezőt, egészen mellőz- ve, még a gyengédebb irányít- ás is, ha csakis az irányító- nak lényéből ered és véletle- nül — kedvezően szerencsés, de inkább eset ez — nem fe- lel meg az irányítandó lényé- nek is, valamilyen módon, többé-kevésbé, előbb-utóbb, mégis mindig csak kiütözik az akarata ellenére és alap- természetének meg nem fele- lően irányított íróból és szembeütközve természetelle- nessé, bántóan mesterkeltté, *verejtekezően nehézkessé tor- zítja művét*. Ezzel a valamelyest színelit, mert mások- tól sugalmazott magatartás- sal szemben, az igazán be- csületos írói magatartásnak jóformán *magától kell meg- érlelődnie*, mégpedig az író körülhullámzó élet sokrétű hatása alatt, multjának em- lékeiből és jelennek élme- nyeiből merítve, a külső be- folyásokat legbelül ható lé- lektáplálékká áthasonítva. Ezt a megérlelődést pedig legin- kább akkor segítheti elő a magyar-zsidó író, ha megfo- gadja és csak ezt az egyet fo- gadja meg:

— Mennél jobban kitarja agyát és szívét minden hatás- nak. Nem lámaszt magában magának *mesterséges gátlásokat*. Nem állít fel a befoga- dók képességét megszüklő *öncenzurát*, hanem szabadon, amennyire csak telik tőle, *szétfeszülve kitarul mindan- nak, ami övele történik, vagy sorstársaival körülötte*. Ha erre képes, akár mindjárt, akár rövidebb-hosszabb lelki edzés után, akkor — ma, 1946-ban — a formailag zsidó felekezeti, de valójá- ban mégsem zsidó író állé- nyegülhet magyar-zsidó, pon- tosabban *szólva, magyar nyelven már nemcsak a ma- gyarságot, hanem a zsidósá-*

got is, vagy — ne féljünk tőle! — akár csupán a zsidó- ságot gyarapító, mondjuk, zsidó-zsidó íróvá. És akkor ez az új magatartás nem rá- parancsolt vagy belőtanácsolt, hanem természetes magatar- tás lesz és ami a legfonto- sabb, idegenkedő bírálatot és ellenséges ítést is bátran és könnyen állja.

Valljuk be, akár méltatlan- kodva, akár belenyugodva, de a valóságot mások és ma- gunk árnitása nélkül figye- lembe véve, az ilyen zsidó írók elméleti elgondolásunk és jámbor szándékunk retor- tájában *kifenyésztel nem le- het*. Be kell érniünk azzal, ami igazán lehetséges, ez pe- dig kiábrándítóan kevés. Akadnak tehetséges írók, akik zsidó-zsidóknak szület- tek, de az asszimilációs idők cirogató és simogató éveinek során *kibujtak zsidó gunyó- jukból és most, úgy érzik, megegyeszer nem térnek vis- sza és nem férnek bele a szerintük túlságosan megszü- kült régi ruhába*. Ezeket a, novezzük így, *kivédetteket*, akár a legszebb szóval, a legsugallóbb biztatással sem lehet gyermekiségüknek rég elhagyott útjára *viaszatérte- ni*. Viszont teremnek eredon- dően zsidótlán-zsidó írók is, már születésüknél fogva asz- szimiláltak, akikben a zsidó- ságra ellenségesen rázordult korszellem, teljesen szándéka és célja ellenére, *szinte az át- nemzödés csodáját hajtotta végre*, mert zsidótlán zsidók- ból zsidó-zsidókká születette őket újjá. Ezek valószínűleg akkor is megmaradnak ilyen zsidóknak, ha netalán nyája- sabb korszellem langyosabb szele fuj ismét. Az egykor velcszületett közönyösség lé- lektelen felfogásába aligha esnek ismét vissza; de ha mégis, csak sajnálkozni lehet rajtuk, *másra erőltetni őket meddő vállalkozás lenne*.

Egyhez azonban jogunk van. Ezt senkisémet el nem vi- tathatja tőlünk, ettől semmi meg nem foszthat minket: attól, hogy mégiscsak bizo- nyos megkülönböztetést tehe- tünk zsidó-zsidó és zsidótlán- zsidó író munkája között. Természetes, hogy zsidó író- nak nemzsidó tárgyú és nem

is zsidó szellemű, de művé- szí megnyilatkozását, ha iga- zán művészi, *feltétlenül el kell ismernünk és tiszteletben kell tartanunk*. De éppen a mai viszonyok között két egyforma tehetségű zsidó író közül, megállapítva művészi színvonaluk azonosságát, az erkölcsi megbecsülés, az el- méleti értékelés és a gyakra- lati támogatás dolgában *lehe- tőleg előnyben kellene része- síteni a zsidó-zsidó írókat igazán művészi alkotásait*. Ma ez a megkülönböztetés nem igaztalan elfogultság, hanem *lélektelentő önvédelem*. Ma magunknak és a tulnyomó- részt még megteremtendő új zsidó-magyar irodalomnak tartozunk azzal, hogy foko- zott erkölcsi és anyagi juta- lomban részesítsük azt az írók — *művészeknek kell lennie mindenképp előtt —* aki nem felekezeti divatot majmolva, nem a jól kiaknázhatóknak látszó sorsközösségi konjunk- turát szimatolva, hanem zsi- dóságra felszabadult lelkeknek sugallatát követve, zsidó tár- gyat választ zsidó szellemben való feldolgozásra.

Utravalóul ezt adnám min- den magyar-zsidó íróknak: ha legbelül nem vagy zsidó, *ne erőlted a zsidóknak látszást*, mert ebből az erőltetésből művészet nem születhetik. De ha legbelül zsidó vagy, ha már hiszke nem tudsz erre lenni, *ne is szégyeld*, mert erre semmi okod; *ne szégyeld és főképpen ne tit- kold*. Ne akadályozd meg, hogy legbenső zsidóvoldod külsőleg is meg ne nyilvánul- jon művészetében, amely- nek eddigi elfojtódásod fel- oldása nem válhatik, nem is válik majd kárára. És kibu- vóul ne hangoztasd, hogy vérbeli zsidó író csak héber nyelven lehetnél, mert — nem bántó és nem kicsiny- lendő kompromisszum ez — *magyar nyelvköntösben is le- hetsz zsidólelkű író* s esetleg az is leszel, ha erőszakot nem teszel lelkeden.

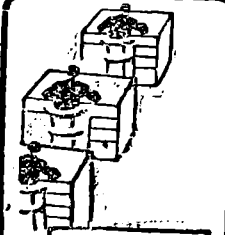
Mindenfelé futlatom figyelő agyamat, a legkisebb zugo- lyokba is készítem kutató szememet, de úgy vélem, a magam talán túllényes izlé- sének megfelelő új magyar- zsidó író körvonalai még

nem rajzolódna ki az irodalom látóhatárán. Hol az a régi író, aki beillik mainak, sőt előreláthatóan holnapinak is, aki magyar nyelven is zsidó, zsidóul is európai? Agyam és szemem belofárad a meddő keresésbe. Elég volt a hiábavaló erőlködésből. És ha követeléseimnek, talán felköveteléseimnek eleget tevő ifyjait a régi író nem akad, *esetleg új sarj termett helyette*, egészen fiatal ember, eddig ismeretlen név?

Nem termett és ez már kissé elszomorít. Sőtáran kémelem az „ifju utánpótlást”. Eddig hasztalanul. De ebben sem szabad türelmetlenné lennünk. Várjunk, bízzunk, reméljünk! Éppen az irodalomban történhetnek újfajta meglepetések. Talán már a holnap vagy a holnapután élénk döbhentheti a csodát. Lehet, hogy az új pályát és szívet magában rejtő nagy zsidó tehetség már itt is van közöttünk, csak még nem szólalt meg, de már hangosan lélegzik. Ne mondjunk le róla előre, mert minden irodalomban, a magyar-zsidó irodalomban is, *a kritikus reményessége véges lehet; de a lehetőségek száma végtelen.*

„A bölcsesség a természet rendelkezésével való tudatos egység; teljesítése annak a kötelességnek, amely belátású és, ennek engedelmességedve, kedvetelensé lett. Ilyen bölcs volt Spinoza.”

(Berthold Auerbach)

IROBA
BUTORT
csak
UDANIA
-től
TOSHIA ÉS NÉMETH
Sárospati Béta út 3/c
Telefonszám: 226-031

Repülőköffer,
„Federleicht” **BÖRÖND,**
ruhazsák olcsón
TOLNAI-nál
Szabadságtér tizenhét. (Tűzdepalota)

A HALOTTAK

GYORSAN LOVAGOLNAK... Írta: KARDOS LÁSZLÓ

A fasizmus tébolya körülbelül nyolcvan magyar zsidó írónak ástia meg a sírját. Nem mindnyájan voltak nagy írók, nem mind állottak az Irodalom élvonalában. De akadt köztük vagy tíz a javából. A hálás utókor — s ezen most magunkat kell érteni — helyenkint igyekszik jóvátenni, ami még jóvátehető. Radnóti Miklóst már fel nem támaszthatjuk, de kiadjuk műveit, megszólaltatjuk a dobogón, írunk és beszélünk róla, — amennyire tőlünk telik, életben tartjuk. Ezt tesszük Szerb Antallal, Sárközi Györggyel és Pap Károllyal is. De mi van a többiekkel?

Mi van Nagy Zoltánnal, mi van Fenyő Lászlóval, mi van Komor Andrásval és mi van Molnár Ákosval, — hogy másokról ezúttal — s még itt is — hallgassunk? Mi az oka annak, hogy ezeket a költőket és írókat még halálukban is üldözi a közöny, az értetlenség hideg csöndje, vagy prózában szólva: hogy még ma is „rossz sajtójuk” van?

Még mindig ismeretlen közöttünk Nagy Zoltán? Még mindig nem eszméltünk rá, hogy törékeny, elvadult és szelíd alakjában a kor egyik legtisztább lelke fészkel, s hogy művelt és salaktalan nemességéhez nemzedékek hozsuzu sorának kellene iskolába járnia? Még mindig nem hiszünk, hogy ott a helye a Babitsok, Kosztolányiak, Tóth Árpádok csillagkoszorujában? Még ma sem halljuk az Elégiaák fénylő ritmusából a mulhatatlan nagy harmoniákat, rimeiből a fakultatlan igazságot? S a magyar zsidóság még ma sem tudja, hogy Nagy Zoltán zokogta versbe a leglőkételesen azt, ami nekünk itt akkor mondhatatlanul fájt?

S mi történt Fenyő Lászlóval? Milyen titokzatos oka van annak, hogy nemzedékeknek ezt a jelesét, a magyar lírai költészet egyik korszakának kétségkívül reprezentatív alakját még ma is oly keletlen hallgatás fogja körül? Igazán elfelejtettük volna, hogy nyugos neuraszténiája, gyöngö és félszeg fizikuma, sanyaru és öngunyos mosolya egy igazi költő, egy bátor,

mély és szabad költészet keserves álarca volt? Már nem emlékszünk — *háár mi sem emlékszünk?* — e „kis piszlicsári tarhás” — ő maga vesszözte így magát — elcsukló és rekedt sirámaira, kegyetlen és merész ön-analiziseire? Elfelejtettük volna azt a megszenvedett igazi „urbanitást”, az „ösi kávéház” fanyar-édes líráját, amely oly félénken és mégis oly elszántan mérte össze érzései erejét falvak, puszták, vidéki tájak rajongóival?

S mi van Komor Andrásval? Róla miért hallgat a kortár, tudatlan, kurta emlékezetű krónika? Hol lappanganak becses kéziratok, amelyek még nem láttak nyomdafestéket? Honnan a kiadóknak ez az álmos passzivitása? Vagy talán olyan bőven maradtak itt előkelő mesterei az európai szellemü regényírásnak, a megvesztegethetetlen bátorságú írói ítéletmondásnak, a fenntartás nélkül való, megszállottan kemény és hűséges ábrázolásnak, a csontokat átjáró bírálatnak, a hézagatlan, magas-mély műveltségnek? Hány Komor Andrása maradt az irodalomnak, hogy ezt a halottat oly fásult unalommal hullatja utszélre emlékeztünk?

És mi történt Molnár Ákosval? Az első háborúnak ez a félkaru rokkantja, ez a termékeny, biztos szemü és csiszolt tollu novellista igazán semmi emléket nem hagyott maga után? A gyermeklélek rejtélyeit bogozó pompás első kötete végkép elmerült a feledésben? Keccesen fordultos történeteire, könnyed kézzel, de markánsul megvésett figuráira senki se kíváncsi többé? Izmos ötletei, szellemes skicci, ez az egész talpraesett, élő és önálló epikus tehetség nyomtalanul elszáll az irgalmatlan időben? A „császár dajkája”, meg a „kinai leány”, meg a csodálatosan szenvedő kamaszok igazán menthetetlenül hátrálnak és végül is valóban belevesznek a semmiségbe?

Ugy látszik, igen, — de tíz körömmel kapaszkodunk a reménybe, hogy: *nem*. Kapaszkodásunk egzisztenciális érdekü, önző. Féltelmesen üres volna a magyar zsidóság jövője, ha másodszor is, szelte-

mükben is veszni hagyná legjobbjait. Akikről szoltunk, azok a mi legerősebb gyökereink, jogunk és nemeslelünk e világban, és vigaszunk és öntudatunk is. Ha mi behunyjuk előttük feledékeny szemünket, önkéntelenül és akaratlanul is ráültük a pecsétet a tegnapi téboly halálos ítéleteire. De a magunk ítéletét is aláírjuk vele. Nem szabad belenyugodnunk, hogy írónk nincsenek köztünk, nem szabad beleegyeznünk a géppisztoly és ciángáz döntéseibe. Rimek, mesék és gondolatok testetlen testében kell tovább érzékelnünk mártírjainkat. Olvasnunk és hirdetésünk kell őket, hogy velünk és köztünk maradjanak, hogy segítsenek harcainkban. Előniök kell, hogy élhessünk.

De legyünk halkabbak és reálisabbak. Tudjuk, hogy aké meghalt, az lassankint többé-kevésbé megfakul és elmulik. Aki meghalt, az lassan-lassan még akkor is íthagy bennünket, ha egész szívünkkel és mind a két kezünkkel kapaszkodunk is belé. Félre a pátozzsal: a költők is halandók, még a halhatatlannok is. El kell fogadnunk, hogy *a halottak gyorsan lovagolnak...*

De ilyen gyorsan? Ilyen szegyenletes gyorsasággal?!

„Nem az évek, a tapasztalatok öregitenek. Éppen az ember valamennyi teremtmény között a legboldogtalanabb volna, ha a tapasztalás szorgalmas diákja volna. Hogy azonban minden új nemzedék és minden új korszak a bölcsön kezd — ez az, ami örök fiatalágban tartja meg az emberiséget.”

(Ludwig Börne)

Kolozsvári gyógyszappangyár

Kitűnő minőségű

**Borax
Kéntej
Kátrány**

gyógyszappan készítmények szakküzetekben kaphatók

Műfogak, fogpótlások

Acél Imre fogász

VII. Erzsébet-körút 19.
A Clonista Szöv., Helyi
munkáinak készítője. T. 42-43

MUNKÁCSI ERNŐ:

A ZSIDÓ MÁRTIRIUM ILLUSZTRÁCIÓI

A gyász, az emberi megalázás, a házár és fájdalom megörökítéseként valódi talaja a művészetekben él. Ezek között tulajdonképpen a zene az, amely a legszemélytelenebbül, de érzésünket legjobban befolyásoló módon képes azt teljesíteni. De felhasználható erre a képzőművészet is: a festészet, a rajzolás, a muliban egy-egy szobrászati alkotás is ennek szolgálatában állott, sőt néha lényegi mű is.

A magyar zsidóság 1944. évi tragédiája még nem szűlt meg a maga rekvizitumai vagy oralitásával, amelyekben száz hangszert legfinomabb árnyalatával szólaltassák meg vértanúink el nem felejtendő emlékeit. Hiszen több, mint hatmillió európai zsidó vértanúságának zenében kifejezendő opusáról van most szó. Gondoljunk arra, hogy az évszázadokkal ezelőtti az inkvizícióban elpusztított néhány száz-ezer spanyol zsidó bus emlékeit idézi fel előttünk a legmeghatóbb zsidó egyházi ének: a kol nité.

A fasizmus áldozatairól szobor még alig készült. Építészeti mű semmi sem. De annál nagyobb számban vannak rajzaink és akvarelljeink. Miért éppen ezek? Biztosan a lélek sugallatát a rajzoló kéz gyorsan akarta lerögzíteni, mondhatni lefűnyköpézni. A „Szeretném magam megmutatni“ lélektani adottsága irányította a művészek kezét, hogy a személyesen átélt borzalmakat mindenkinek megmutassák. Ugyanez a folyamat játszódott le az irodalomban is, ahol számos leírás, regény és vers beszéli el az egyéni és tömeges tragédiákat. A zene még szunyadván a lelkekben, de biztosra veszem, hogy rövidesen fel fog harsogni egy nagy alkotásban és meg fognak jelenni a szobrok is, a nyomorúság terrakottái, az ismeretlen deportáltak és agyonkorbácsolt rabszolga munkások képmásai. Most azonban egyelőre csak a rajzoknál tartunk.

Egyelőre még nem ismerjük, hogy mit termelt ezen a téren a külföld, bár valószínű, hogy az átélt szenvedések ott is megtermékenyítették a művészeket. De a magyarországi zsidóság művészeléről megállapíthatjuk, hogy nagyot alkotott és azok főleg a cionista pártok áldozatkészége révén sokszorosításban a nagyközönség közkincsévé váltak. Adler Miklós, Aldor Péter, Bán Edith, Lukács Agnes, Sraga Weit rajzai és metszetei ezek; egyrésztük kiállításokon láttuk,

vagy könyvek mellékleteiként jelentek meg. Hátasuk alól senki sem vonhatja ki magát. Művészi élményeiket és meglátásukat formálták ki alkotásukban olyan erővel és realitással, hogy aki maga nem látta Auschwitz, Bergenbelsen, Mannheim és Lichtenwörth iszonyait és saját szemük nem meredt a drótkerítésekre, saját tapasztalataival nem érezte át az emberi méltóság legmélyebb megalázásait, inuen ismeri meg azokat.

Az ábrázoló művészet melyik csoportjába sorozhatjuk tulajdonképpen ezeket a képeket? Nem tablók, nem portrék, nem komolyan vett karikatúrák, viszont egy-egy darabjuk magukban hiányosak, érezzük, hogy egyik a másikat egészíti ki, a valóságban illusztrációk. Először készült illusztrációi egy még meg nem született, de kitalálhatóan lévő lírai éposznak, egy nagy veres drámának, a zsidóság új biblíájának, amely a világtörténelemben amnyira ismert szenvedéseinek soha nem képzelt fokozatairól beszél; de lehet, hogy illusztrációi lesznek egy népkönyvnek, az új haggadának, amit egy új ünnepen, a régi ünnepekkel szemmel átitatott esteim fognak olvasni az unokák és dédunokák, nemzedékről nemzedékre, a legtávolabbi jövőben is. Ennek az új éposznak, népdrámának, vagy népkönyvnek foztárgyai, egyes strófái most vannak születendőben; most alakítják ki a zsidó néplelek szellemi centrumában; közel a telt színelhelyéhez, a németországi lágerekben, vagy a zsidó nép házában, a palesztinai kibucokban. És amikor megszületik ez az irodalmi alkotás, készen lesznek az illusztráció-sorozatok. Könnyen fognak válogathatni ezekből a gyűjteményekből, amelyek mind más és más művészi felfogásokból fakadtak, de végeredményben ugyanazon folyamatnak, hasonló átélésnek egyes jelenetei.

Ugyanez az illusztráció-készítés, zsidó képességéből fakadó lendület hajtja át azokat a rajzokat, amelyek a zsidóságnak a hitleri fasizma gonoszság alatti szenvedéseit ábrázolják. Témájuk — noha alkotóik más és más technikával, különböző művészeti irányzatok hatásai alatt dolgoznak — mégis ismétlődő. Szinte azonos képsorozatokat láttunk: „Az első ut a sárga csillaggal“, „A gettó“, „A téglagyár“, „A vagonba rakás“, „A szelektálás“, „A robotmunka: erdőirtás, sáncásás“,

„Az emberi méltóságtól megfosztott, állatokkal alacsonyított emberformájú lények életése“, „Menekülés a halálba a villanydrótok felé“, „Az Appel sorakör“, „A gázkamra“, „A krematórium“, „Továbbbűvés a felszabadítók előtt“ és végül a „Felszabadulás“, amely előhozza a várvavart pillanatot, de ugyanekkor sorsdöntő kérdés elé állított minden zsidót: folytatni akarják-e a régi utat, vagy új ösvényen akarnak-e haladni ősi — saját hazájukba?

ADLER MIKLÓS fametszetei ennek a művészi ábrázolásnak legszebb darabjai. A tussrajzok fekete-fehér rajzaival önt életet a fehér papírosba. Technikai adottsága folytán metszetei antikosan hatnak, szinte beleilleszkednek a prágai, vagy velencei haggadákba. Nála is megtaláljuk a szelektálás irtozatos pillanatát, amikor végynélkül tömegek hőmpölyögnek, a mindent jelentő „jobb vagy bal“ irányában és középen a germán őriás, aki kegyetlenül választja el anyát gyermekétől. Jellegetes, szinte vizuózus a „Mégérkezés“ rajza; a multra a Művelírata emlékeztet, a jelenre az SS-ek korbácsútsései. Legsikerültebb a címlapon is látható: „Ruháinkra sárga csillagot varrattak“ képe. A Hechalutz kiadásában jelennek meg.

ALDOR PÉTER rajzait a Független Magyarország adta ki. Témájában némileg különbözik a többiekétől. Néhány rajza a „Margit-körut“ borzalmas emlékeit idézi fel. Egyik képen halálraitét muszost diszlepisben vezetnek a kivégzés helyére. A meghilincelt, rongyokkal tarkart zsidó fatalembert eltorzult arc mellett a két hetyke, gonosz tekintetű keretlegény veri bakancsával a díszmenet ritmusát. Ugyanígy megrázó a kivégzés kihirdetése: „Megértette“ című képe. „Peractum est“ feliratot írt egy másik rajzához; zsidó, gonykacajjal telt, bambákinézésű őrmester mutatja a frissen kihűlt hullát a megdermedt zsidó bajtársának. Az első sorban álló szemüveges alakban dr. Szerb Antal alakját véljük felfedezni. A „Még szállók és megszállottak“ képeiben a zordon karikatúra találkozik a grand guignol borzalmas illusztrációival.

BÁN EDITH (tulajdonképpen szobrászművész) temperákat festett. Erőssége a tömegkompozitív formálása. A kórházi ágyak nyomasztó, élő-haló töme-

gel, a répas kosarakat megdérsmatító, nőiességüket régen elfelejtett embercsordák, mélyen megráznak. Ő talán az egyedüli, akinél a lélek egy-egy pillanatra megpihen: evés közben női alakok (csak alakok!) ülnek sorban, úgy látszik, hogy pihennek, tudnak gondolkodni, lelkük hazafelé jár. Egyes női alakok a női lélek mélyeségei bánatát sugározzák; az otthonukból, családjuk köréből kiszakított nők arcán meglátni a fájdalom és bánat minden árnyalatát. Ugy a tömegjelenetek kompozíciója, mint a kis csoportok és a női alakok a legmagasabb művészi nivóju alkotások.

LUKÁCS ÁGNES fiatal művész, Kandó és később Szönyl tanítványa volt a főiskolán. Megjárta Auschwitzot. Rajzait a szocialista cionisták adták ki. Ebben a művészi gardában a legfőképpen és a legeredélyesebb. Rajzai tulajdonképpen csak skiccek, egy pár vonalat vet oda, de az mindent kifejez. Első és legsikerültebb képe a „Szelektálás“. Itt is a germán göliát ül a közepén, háttal. A művészek az arcot nem is kellett ábrázolni, mert a hátból már tudunk mindent. Jobbra menetelek a fiatal leányok, balra vánszorognak az öreg néni, várandós nők, meg a szoptató anyák. Minden felől irtózatok akadályokként mered rájuk: a magas feszültségű villanydrót, amely elzárja a menekülést. Az emberi fájdalomnak, nélkülözésnek, testi és lelki megalázásoknak olyan ábrázolását látjuk, amelyhez hasonlót csak az ókori művészet rabszolga sorozataiban fedezünk fel. A „drót mögött“ és a „szelektáció“ című rajzai olyan reálisak, hogy történeti könyvek vagy regények fogják illusztrációként felhasználni. Az utóbbi képen a szelektáló SS tiszt színellettje is látható. Ennél hűvösebb és gonoszabb arcú —, amint végigtekint a lengyirhajja, azott testü nőt csoportvázakon, — nem rajzolt még senki sem. „Füstöl a krematórium“ képeben egy rongyaiban kuporgó, öreggő fáradt női alak, facipőjében dermedten ül a földön és gondolkodik: kinek hamvai szálltak el a füstben: anyának, gyermekemé, testvéremé?

SRAGA WEIT rajzai, amelyek a Hasomer Hacair pártja adott ki, a leghatásosabbak, bár a művészi kifejező erő tekintetében az előbbieknél mögött maradnak. Az album bevezetőjében ez olvasható: „Ez a néhány rajz az emberiség és a zsidóság talán (miért talán? minden este azt) legnagyobb tragédiájáról akar beszámolni. Tanuságtétel arról, hogyan szenvedett és hogyan halt meg az ember, a zsidó, a nyugati kultúra korszakában“. Az illusztrációjelleg ezekben a rajzokban tűnik fel leginkább. Ismételtén visszatérő alakja a bürogerli eszmés, vastaggyakru, buta, kifejezés nélküli, minden gonoszúságra képes Gestapo, aki

szalkodik ezrek és ezrek fölött. Vagy menetelteti az éhségtől összerogyó zsidó tömeget, — miközben saját bendője érezhetően tele van és meleg ruházata semlegesíti a téli hideget, — ugyanakkor, amikor áldozatai félmeztelenül rakják lépcsőről lépcsőre lábaikat, (mert ezt a vánszorgást már nem lehet „menetelésnek” nevezni), — vagy felsőbbrendű, aljas szadista nézéssel kéjeleg a Häftlinge rabszolga munkájában, miközben egy másik társa pusztulással veri a roskadókat. Egy másik képen elszakítja az anyját a gyermekétől; ez a viszálytörő borzadály meglehetősen nézi a csontvázig fagyott állatszerű emberek etetését. Görbe „ő” lábával minden megterhelés nélkül, cinikus közömbösséggel lép be a ciánkamarába, ahol az álfürdőcsapok alatt immár élettelenül lerogyva fekszenek meztelen áldozatai. Ugyanaz a gonosz arc, akit jól ismerünk a középkori haggadákából, újjá született, ismét megjelent a XX. század közepén az emberi kultúra „dicsőségére”. Sraga Weil rajzait csak egyetlenegyvel lehet összehasonlítani: Dante: Infernojának a pokol büntetéseiről rajzolt leírásával.

Evszázadok teltek el és az emberi szenvedésnek legkövetesebb ábrázolását a művészet történet a három rhodosi mesternek nagy művében a „Laokoon csoport”-ban látta. Laokoon, aki Apollót megsértette, a napisten parancsára kígyók gyermekeivel együtt halálra ölelik. Ebben a szoborban látják a kinnak, a borzadálnak, a pátoszig emelkedő szenvedésnek legrealisabb ábrázolását. Az ókori Plinustól kezdve a renaissance át Winckelmannig azt hitték, hogy ez a legnagyobb fájdalom közepette ábrázolt teremtés.

Nos, ennek a megállapításnak vége van! Aki végignézi ezeket a rajzokat, az ismeri meg igazán az emberi szenvedések mértékét, a magyarországi zsidóság vértanúságát, ami mindent felülmutat, amit eddig ember látott és elképzelt. Ezek a rajzok elfoglalják méltó helyüket a művészetben, de a zsidó nép tömegeiben is. Megmutatják nekik a multat, de megint látják arra is, hogy hogyan válasszák meg jövőjüket. A művészi alkotásokból levont ez a tanítás túlnő a művészet dimenzióin és áthatol a történetbe. És ha így lesz, az áldozatok szenvedéséből az élet igazi termőfaja fog kisarjadni.

BESZÉLGETÉS

HÁY GYULÁVAL

A SZOVJETUNIO ZSIDÓ SZINHÁZAIRÓL

A győzedelmes Vörös Hadsereg ledöntötte azokat a korhadt válaszfalakat, amelyek a megújított Oroszországot a régi reakciós Magyarországtól elzárták, mindezek ellenére még sok olyan, főleg kulturális vonatkozású orosz tárgykor van, amelyekről a nagyközönség vagy semmit, vagy legalább is igen keveset tud. Zsidó vonatkozásban például igen hiányosan vagyunk tájékozva a Szovjetunio zsidó színházi kulturájáról. Ezt a hiányt akartuk pótolni, amikor felkértük Háy Gyulát, a Magyar Szovjet Művelődési Társaság társelnökét, a „Tiszazug” és az „Isten, császár, paraszt” című emlékezős sikert aratott színművek kiemelkedő szerzőjét, hogy mint a Szovjetunio színházi viszonyainak avatott ismerője, rövid interjú keretében ismertesse az Új Élet olvasóközönségével a zsidó színházak és színészek helyzetét a Szovjetunio-ban. Háy Gyula, aki több évet töltött Oroszországban, a következő érdekes képet festette a Szovjetunio zsidó színházi kulturájáról.

— Oroszországban igen sok zsidó színház volt, a háboru, helyesebben mondva, a német barbarizmus azonban sokat elpusztított közülük. A leghiresebb két zsidó színház: a kievi és a moszkvai. Közelebbről nézve e két színházat, lényeges elvi különbségek fedezhetők fel közöttük. A kievi zsidók kompakt nemzeti kisebbséget alkotnak s ez nyomot hagy színházi kulturájukon. Moszkvában ez nem áll fenn. A Szovjetunio fővárosában különböző nemzetiségeknek vannak színházai, így többek között a cigányoknak is. A moszkvai zsidó színház a legmagasabb nivón áll, művészeti vezetője és legkiválóbb művésze Salomon Michoel, aki egyben a Szovjetunio és a világ egyik legmarkánsabb

színészi egyénisége. Michoel rendkívüli műveltségű, csak a művészetnek élő, vasenergiájú ember, aki művészi munkáján kívül óriási szervező munkát is végez. Többéves oroszországi tartózkodásom alatt meleg barátság fejlődött ki közöttünk. Tehetségét a lehető legnagyobb mértékben elismerik. Megkapta a „nép művésze” címet, a Lenin-rendet és a Sztalin-díjat, amely a legnagyobb művészi kilüntetés a Szovjetunio-ban. Nevét jól ismerik Oroszország határainál túl is, több ízben vendégszerepelt külföldön is. Legutóbb, a háboru alatt Amerikában tartott felolvasást és az amerikai kormány is a legnagyobb megbecsülésben részesítette. Láttam őt legjobb szerepében. Shakespeare Lear királyában, amit a tradícióktól élesen eltérő, egészen újszerű felfogásban játszott, természetesen jiddis nyelven. Kitűnő színésze még a moszkvai zsidó színháznak Suskin is és külön említést érdemel Tischler díszlettervező, aki egyike a legkitűnőbb tervezőknél, akiket valaha alkalmam volt látni.

— A Szovjetunio zsidó színházát nem szabad úgy elképzelni, hogy azt csak zsidók látogatják. Oroszország ma a teljes nemzeti együttműködés és a teljes egyenlőség országa. A szovjetember hozzászólt ahhoz, hogy olyan nemzetek művészi teljesítményét is értékelje, amelyeknek nyelvét nem érti. Így a zsidó színház egy-egy premijere nagy eseménynek számít, amelyeken a Szovjetunio társadalmi kiválósággal is megjelennek, nemzetiségre való tekintet nélkül és valamennyien büszkék Michoel és társai sikerére, amelyet a Szovjetunio nemzetiségi politikája kulturális sikerének tekintenek.

KECSKEMÉTI GYÖRGY

Szovjet-jiddis költők

M. TALALAJEVSZKIJ:

Ó te szegény...

Atkonyatkor még ott látták
Ajtóban a borjacsánkát.
Kereste mezőknek táját
S két szemében két nagy
bánat.

Mikor láng gyult a háztetőn,
És a tehenet lelítették,
Pici borjunk sirt bégetőn,
Tépdese a kötőfékét.

Futott volna, nem lehetett,
Az ajtón a lakat zárva,
S végül kettő menekedett:
Az istálló és ő az árva.

Minden egyéb üszök, lángok,
A borjacska csak sir, béget,
Hangja száll, száll falujához,
Ketteget holt gazdát, rétet.

Jaj, te szegény, jaj nyomorult...

VIHAR BÉLA fordítása.

TEMETÉS

Véletlen az, hogy megmaradtam.
Véletlen, hogy te élsz.
Véletlen, hogy mi állunk most itt,
Véletlen az egész.

Elfújhatott vón egy vihar
Vagy egyetlen keret.
Bombázógépek is keringtek
Szegény fejünk felett.

Aknán is léptünk, ját is hordtunk.
Tifuzban nyugtem én.
A dorai erdőn bolyongtam
Éjszaka idején.

Majdnem megöltek. Megmaradtam.
És bennem a világ.
Látom, hogy nézi egy anya
Csontokká lett fiát.

Véletlen az, hogy még vagyok,
Véletlen, hogy te élsz.
Már nemcsak magam őrízem,
De ezt a Temetést.

Rákoskeresztur. A balfiak és bánfalviak temetésén. 1940 október 27.

ANTAL GÁBOR

LEGJOBB ÉS
LEGSZEBB
KIVITELBEN

KLISÉKET

WOTTITZ VILMOS

kliséműintézet készít
Budapest, IV., Kossuth L.-u. 11.

Székely Emil ékszerész
Rákóczi-ut 26

brilliant, ékszer, arany, ezüst, kő
és a legdrágábbak.

A NŐK HIVATÁSA

A ZSIDÓ KÖZÖSSÉGBEN

Írta: Dr. Katona József

A megváltozott idők és az egyenlőség elve az élet minden pontján kötelességvállalásra szólítja a nőket is. A fokozott kötelességteljesítésben feladatot és munkát kapnak a közéletben — így a zsidó közösség életében is.

A nagy pesti hitközség korszakalkotó választójogot dolgozott ki s azt közeljövőben tető alá is hozza. Ez az alapszabálymódosítás minden téren érvényre juttatja a demokrácia eszméit: különösen nagy jelentőségű a programjában a zsidó nők bekapcsolása a közösség munkájába. Nemosak szavazati jogot kapnak a pesti hitközség életében a nők, hanem lehetőséget arra is, hogy egyforma teherviseléssel résztvegyenek a zsidó élet újjáépítésének, fenntartásának és fejlesztésének nagy munkájában.

Ez a felfogás, noha a mult a nőket a közszerepléstől távol tartotta, nem idegen a zsidó szellemről. A zsidó asszony mindig egész lélekkel állott férje mellett s a sorsvállalás, a kötelességtudat, meg a hivatásérzet ugyanugy hevítette a szívét, mint a férfit, aki ott állt a zsidó fórumon s dolgozott a zsidó közösségért.

Eddig a zsidó asszonyok a mi hitközségünkben külön nőgyűlésekben fejtették ki tevékenységüket és azt a rengeteg energiát, ami a zsidó asszony lelkéből szétárad, a karitás és szociális munka terén gyümölcsözötték. Most majd a zsidó asszonyok a pesti közösség életében, a férfi oldala mellett egyenlő jogokkal és egyenlő kötelességvállalással végzik munkájukat.

Meggyőződésünk, hogy a zsidó nő a hitközség életében munkájához méltóan fogja megállni a helyét, mert legfőbb erényei: lelkiismeretség és munkabírási. A zsidó asszony missziót teljesített mindig: a családban a feleség és anya gyönyörű feladatát vállalta meg, ápoltta az otthon tüzeit és féltő gonddal vigyázott arra, hogy ki ne aludjék; emellett két kézzel dolgozott mindig háza népéért, férjével megosztotta az

élet küzdelmeinek minden gondját s miközben gyengéd kezeivel letörölte urának homlokáról a fáradtság verejtékét, maga is odaállott a munkaasztalhoz, a szorszám mellé s dolgozott — a holnapért.

A holnap fogalmából született meg a munka: a holnapért dolgozó zsidó nővel a Szentírás legszebb lapjain idillikus jelenetek egész sorában találkozunk... Az ősapák idejében ott állunk Jákobbal a kútnál: Jákob messze idegenben keresi rokonait s látja, hogy „*Ráchel odaérkezett atyja juhával, mert ő legeltette őket...*” A tarlón is megpillantjuk a zsidó nőt: ott látjuk Rut alakját, amint az aratók nyomában hajladozik elhullott kalászközt: „*És szedegetett a mezőn estig és kicsépelte, amit szedegetett...*” A gyülekezés sátorának felépítésénél, a szentély berendezésénél és feldíszítésénél is sok munkájuk akadt a zsidó nőknek: „*És minden bölcseszívű asszony font a kezével és elhozta a fonottat, a kék bibort és a piros bibort, a karmazsint és a biszszust. És minden nő, akit szive készített, bölcseséggel megfonta a kecskeszört.*”

A mult kódében látunk zsidó nőket, akik fehér gyolccsal kötözgetik a háborúból visszatért férfiak sebeit. Látunk asszonyokat, amint felkarolják az apátlan, anyátlan gyermekek seregét, istápolnak elhagyott öregeket, ápolnak szenvedőket és elesetteket. Az örök zsidó nő alakja tűnik fel előttünk, aki nem öle a zsidó életnek és szorgoskezü munkása hétköznapioknak. Ott áll a férfi mellett és teljesíti kötelességét akkor is, amikor a férfi távol van: ellátja munkáját a házon és végzi feladatát a házon kívül.

A jövőben a zsidó asszonyt

ott látjuk majd a zsidó élet élvonalában is. Megismerkedtünk már eddig is a zsidó asszony lelkével a politika porondján is, a jövőben e küzdőtéren azt várjuk a zsidó asszonyoktól, hogy politikájuk a szeretet, az ellentétek megszüntetése, a szenvedélyek enyhítése legyen. Sokszor, erőszak idején, a legnagyobb erő a gyenge asszonyi szó lehet, amely minden körülmények között alkalmas arra, hogy az ellenérzéseket megszüntesse és a tomboló szenvedélyeket elcsendesítse. Egyik zsidó gondolkodó ezért jegyezte fel: „*A zsidó nőnek sikerült a történelem csodája: a zsidóság bámulatos és rejtélyes fenntartása és ez az ő dicsősége, nemcsak saját népe történetében, hanem a világ-történelemben is.*”

...Az első szenvedőről mondják el a bölcsék a történetet: földönfúló lett az első emberpár gyermeke, nagy bűn terhével rohant hegyről völgybe, erdők sűrűjéből mezők lankájára. Ott égett homlokán a Káin-bélyeg, a kiontott vértől letörölhetetlen jele. Szünetében és fájdalomban rohant az éj hidegében és a nappalnak hevében, de enyhülést sehol sem talált. Egyre izott homlokán a szenvedésnek bélyege. Nagy fájdalommal belerohant a tónak üdítő vizébe, hogy a hullákokban lemossa homlokáról a vérnek jelét, ámde a habok megfutottak előle: nem akarták magukba inni homlokáról testvérének vérért. Fájdalmában tovább futott, az orosz-lán harlangjában keresett menedéket. Az oroszlának sem kellett a testvérvér: kölykeit szájába kapva menekült a szenvedő gyilkos elől. A meggyötört ifju tovább bujdosott. Napokon át utolsó erejéig rohant bokron át, réten át, míg

egyszer eljutott anyjának házához s ott alétan lerogyott a kúszóbre. Ott találta meg az első asszony gyermekét háza előtt. Féltő gonddal szerető csókot lehelt homlokára és ez a csók elhozta Isten csodáját: eltűnt a Káin-bélyeg az ifju homlokáról s megszűnt szenvedése...

Az első asszony lelkének gyógyító csodája ma is él a zsidó nő egyéniségében. Sok szenvedés után, amelyben annyi könny és vér hullott; a gyűlöletorkán elmúltával, amikor a gyűlölség hullámai még mindig tombolnak; amikor oly sok lélek sebzett a mult bűnétől, annyi szív vérzik a multnak tévelygéseitől, a zsidó asszony lelkétől, az újjá-születés csodáját várjuk.

A zsidó nő lelkének ez igérete a záloga annak, hogy erős lélekkel, hűséges buzgalommal meg fog állni e nagy, szent kötelem teljesítésében s derekasan, becsülettel végzi munkáját azon a helyen, ahová állítják. Ezért a zsidó asszony, ihlető, ösztönző, cselekvő szerepét közéletünkben, a zsidó formon és a zsidó intézményekben sok reménységgel köszöntjük és munkásságuktól új korszak kezdetén sok szép eredményt várunk.

Ugy-e szeretnéd világosan látni Istennek útjait s megérteni ítélet szavát? Erre képtelen vagy. Mond meg a jövőöd nemzedékek számára, gyűjtsd ismét felhőbe az esőnek cseppjeit, add vissza az elhervadt virágnak életnedvét, hogy ki, zöldüljön újra, nyisd meg a szélviharoknak elzárt kamráit, avagy mond meg, milyen az az arc, melyet sose láttál s megtasd meg alapját a hangnak, akkor megoldom én is a rejtélyt, melyet látni kívánsz. Amily kevéssé tudnál ezek közül csak egyet is megcselenkedni, oly kevéssé vagy képes megérteni Istennek az akaratát. (IV. Ezr. V. 34—40.)

*

Józua mestert kérdezték egykor Eliezer, Hyrkanos fia: Mit kell tennem, hogy megszabaduljak a tulvilági büntetéstől? Mire azt felelt a mester: Menj és mivelj jótetteket. De ő kérdé tovább: Hát a nemzsidók is megszabadulnak a tulvilági gyötrelmek-től jó cselekvések által? Mire azt felelt a mester: Isten törvénye nem a holtaknak, de az élőknek adatott s tudd meg, hogy mindenki, aki tökéletességbe járt ezen a világon, annak része van a tulvilági üdvösségben. (Midr. Misálé 19. 1.)

3 ÓRÁN UTLEVÉL, IGAZOLVÁNY, VIZUM
BELÜL FÉNYKÉPEK

Párisi Foto

Párisi Nagy Áruház

PAP KÁROLY „MÓZES“-ÉRŐL*

... hódolat illet,
nem bírálat!

Amikor Madách halhatatlan szavait illeszttem áhitattal ez írásom ormára, elgondolkozom azon, hogy mit érezhetett a korabeli bíráló, amikor először olvasta el az „Ember tragédiájá"-t, bírálatírás előtt. Érezte-e hogy ő van hivatva tudatni az olvasóval, az értőkei, az írástudókkal a nagy Mű születését. Tudta-e, hogy örökbecsű művet méltat, mint ahogy e sorok írója tudja és tudja mindennekkel, hogy megszületett a nagy dráma, Pap Károly ihletett tollából, mindazok épülésére és gyönyörűségére, akik értői a betűnek, értői a szónak és értői az írás művészetének.

Aminthogy a Tragédia közkezdadásakor és azóta is akadémikus viták folytak arról, hogy a mű könyvdráma-e vagy színpadra kívánczós játék, úgy Pap Károly „Mózes“-énél is hasonló viták indultak. De a vita már megindulásánál fölülegessé válik, mert a dráma önmagáért beszél és csak hozzáértő rendező és méltó színtestek után vágyik, hogy megfelelő keretben, a művet megillető interpretátorokkal színe kerüljön és bebizonyíthassa, hogy távolról sem könyvdráma, hanem színpadra érett és arra született színmű, amely megrendítő, költői jelenetek sorozatával velíti elénk Mózes életét és harcát önmagával, harcát népéért.

Pap Károly évekkel ezelőtt írta „Mózes“-t, amely élete főműve lett és csodálatosak azok a prófétai megítélések, azok a vélelések, amelyek a közelmúltban mind megvalósultak. Amikor az előjátékban, Mózes atyjának, Amramnak odujába belép a poroszló, az olvasó annak ókori köntösében szinte látja a jelenkor csendőrszimas uniformisát, látja fején a kakastollas sisakot és lelki szemével a félhomályban megvilanni látja a csendőrszuronyt. Aki szereti népét, az nemcsak erényeit látja meg, de megítéli és megmutatja, sőt ostorozza annak hibáit is. Álljon itt ennek bizonyosságul az idézet:

... elcsábította őket Egyiptom és velük együtt ledoroltak a hatalom és gazdagság

* Major Tivárnak, a Nemzeti Színház igazgatójának bejelentése szerint még ebben a színiévben színe hozza.

báboányai előtt és felülmúlták rabtartásban és harácsolásban még az Egyiptombelieket is. Akkor megsokallotta az UR az ő hullenségüket, jármot vetett az ő nyakukra, hogy megtanuljanak minden nyomorúságot.

A vátesz, a jós mondatja Pap Károssal ezeket a szavakat:

MESEH: (ez Mózes neve a drámában) mily sokáig robotoltak linétek ezek az emberek. Tíz nemzedéken át. És most két napnyi időt sem hagysz nekik a távozáshoz? — Legalább annyit, hogy megsüthessék kenyereket.

És Mózes népének el kellett hagyni Egyiptomot, ahol sokáig éltek, még anyai időt sem adtak nekik, hogy kenyereket megsüthessék a hosszú útra. Miként a mű megírása után pár évvel Mózes mai népének sem adtak haladékot, el kellett hagyni országot, ahol születtek, ahol lelétek életüket, ahol szüleik és nagyszüleik sírjai domborultak; vagónba zsúfolták őket és mentek az ismeretlenbe, a nagy útra és hatszázezren ott maradtak. Osztozott sorsukban Pap Károly is, az isten-áldotta tehetségű író, aki saját sorsát írta meg Mózesében. Mert elment Pap Károly is, elment a nirvánába, ahonnan visszavárjuk őt, hogy élvezhesse művének diadalát, sikerét. Nem akarjuk hinni, hogy ő is azoknak a nagy költőknek és íróknak sorsára jusson, akik már nem lehetnek tanui annak, hogy alkotásuk megértésre talál. Pap Károly mielőtt elment, megírta Mózesét és megírta benne üzenetét népének:

MESEH: *Ti pedig menjetek és esküdjetek meg a népnek, hogy ők ne csüggedjenek el, várjanak és minden korbácsütésre, amely hátukat éri, gondoljanak éneám. És jajgatás helyett azt kiáltásák: Meseht Mint a szülő anya, úgy ordítsák az én nevemet, hogy hulljam, akármerre járok és ne legyen pihenésem, ha megpihennék és ne legyen alvásom, ha elaludnék. Ugy ordítsátok a nevemet: Meseht Meseht!*

És mi, Pap Károly népe, az ő hívei, kiáltjuk az ő nevét és várjuk őt haza, a messze távolból, — mielőtt.

GELLÉRI MIKLÓS

Fenyő László két verse

Az alábbiakban közöljük a munkaszolgálat közben mártírhaltt halt Fenyő Lászlónak, a Baumgarten-díjas kiváló zsidó költőnek két kiadatlan kis versét.

Oregek

Kezdetben anyánkat szerettük:
Benne a dajkát, majd a mesét,
Később megtanultuk: Kedves, Barát,
és aztán: Emberiség.
Minden nagy szó vihara átment
rajtunk, mielőtt messzetűnt,
most nem mondunk se remet, se áment,
a csöndre is összererzenünk.

Hamv

Mint aszudó szőlő őrzi a hamvát:
vénülő hamvát fájdalomainak
őrzi a lélek, egyre őrzi,
a fájdalomnak nedve elapad,
maga az idő-szárogatta lélek
völük hamvává s remegő hamv marad...

MAGYAR ZSIDÓ KÖLTŐ

verseskötete Brüsszelben

A napokban Budapestre érkezett Szombati Sándor, a kiváló magyar zsidó költő, aki közvetlenül a háború előtt távozott — valóságban szökött — külföldre és Brüsszelben telepedett le.

A német megszállás idején Szombati Sándor állandóan buzdosott, majd bekapcsolódott a belga ellenállási mozgalomba.

A felszabadulás után Szombati Sándor a legelső brüsszeli lapok cikkirója lett. Külpolitikai és szociológiai elmefuttatásai a legnagyobb belga újságok első oldalain látnak napvilágot.

Most egyszerre két kötettel jelent meg a brüsszeli kögyv.

piacón. Egy magyar verseskötettel és egy francia regényvel. A magyar verskötet címe: *A legszebb dal*. A francia regénye: *Sang et eau*.

Első esetben történet meg, hogy a belga fővárosban magyar könyvet adjanak ki. A Metro könyvkiadó ezennel több magyar művet is publikál a belgiumi, franciaországi és az anyaországi magyarok számára. mára.

Szombati Sándor néhány belga könyvet hozott pesti kiadók számára és előkészít néhány magyar író művének belgiumi kiadását.

REBENWURZL

orth. kóser szalámi és konzerváruk üzeme
ujból megkezdte működését

Gyár és üzlet: Kaziney-utca 41.

Piórküzlet: Laudon-utca 3.

Hus- és zsirjegyeket beváltjuk

Szabályozható

RUGALMAS LUDTALPBETÉT

Kapható kizárólag:

„IMPERÁTOR“ VL, Podmaniczky-u. 65

KÜLÖNÖS HITANÓRA

I r t a: D r. B E N O S C H O F S K Y I M R E

Küldönös hittanórán vettem részt egyszer. A nagyothallók iskolájában folyt le ez az óra. A tanító végtelen türelemmel magyarázta Jákob történetét. A szegény nagyothalló gyerekek a tanító szájáról olvasták le a szavakat és halk, szintelen és hangsúlytalan hangjukon ismételték a „hallottakat”. — „Jákob pásztor volt” — prelegálta a tanító — „legeltette a bárányokat.” Most történt a baj. Egy fiucska — 10—11 éves lehetett, nem egészen értelmellen arcú gyerek — jelenkeztek. — „Mi az: bárány?” — kérdezi. A tanító nem csodálkozott a kérdésen. Magyarázni kezdett, rajzolt a táblára, képeket hozatott be, fáradhatatlan volt. Hanem a gyerek arcán még az óra végén is maradt valami kielégítetlen kíváncsiság és értetlen gyanakvás. A tanító a pedagógus fáradhatatlanságával most már nekünk magyaráz. Egyszerű eset. Dobutcai szegény család gyereke, sohasem volt Budapest határára túl. Amit a felnőtt világ, meg a többi gyerek beszél, azt ő nem hallja. Bárányt sohasem látott, most találkozunk a fogalommal először. Fájt a szívünk a szegény fiúért és mindannyian arra gondoltunk, a nagyváros nyomor és a süketesség kettős gettójában, számkivettségében micsoda embertelen lelki inszégben élhet ez a szegény gyereklelek.

Nyugtalanító gondolatok — amelyeknek jelképes jelentősége előtt nehéz szemet hunyni. — Van-e egyáltalán olyan hittanóra, amelyik többé-kevésbé nem hasonlít a süketek órájára? Ép gyermekeink, akik tudják, mi a bárány, nem állanak-e a legjobb akarattal mellett is süketen és értetlenül a zsidó élet szép, eleven, meleg jelenségei előtt? A tanító fáradhatatlanul magyaráz, de mit ér elmagyarázni egy péntek este, egy széler minden meleg szépségét, ha a hallgató soha sem hallott dalt, a béke angyalait köszöntöt, soha sem látott gyertyalángot enyhén

lobogni — és soha nem érezte a fején az édesapa áldó kezét. Ugyanannyit, mint képeskönyvből magyarázni a bárányt annak, aki sohasem látta, mint virágokról beszélni annak, aki csak a herbárium préselt virágait ismeri és sohasem látott friss, illatos, színes virágot.

Tapasztalhattuk a közelmúltban: a legtartalmatlanabb, jelszószerű eszmék is megfogják az embereket, ha megható és magávalragadó külsőségek és formák propagálják. De a legmélyebb, leggazdagabb gondolat is száraz elmélet marad propagatív és szuggesztív formák: azaz élet nélkül. A tartalommal, mélységgel teli „émi-valók” gazdaggá teszik az ember lelkét. A zsidó élet gyönyörű formái, mély és ősi jelképei, meleg és otthonos ünnepélyessége, áhitatos és vidám dalai igazi érzést, meghatódást, békét és boldogságot jelentenek. És a mi gyerekeink jelentős része süket és inséges számkivettségben él — messze mind ettől a fényes és meleg boldogságtól.

Ki a hibás — ne kérdezzük. Két mozzanatot azonban kétségtelen ebben a kérdésben. Az egyik az, hogy a mi ifjuságunk ebből a szempontból rosszabb helyzetben van másoknál. Mert nem-zsidó ifjak számára a szülői ház vallásosságát szükség esetén pótolhatja az iskola, a rádió, az ujság, az életborendekezés. De a zsidó ifjuságot magára hagyja vallási szempontból a környező világ és társadalom, ha a szülői házból át nem élte a hit és a hagyomány meleg boldogságát, akkor csaknem példátlan és mindenképpen szánnivaló tünetény tanui vagyunk: *gyermek és ifju valás nélkül nő fel.*

A másik olyan kétségtelen mozzanat, amelyet hangsúlyozni kell, hogy maga az ifjuság nem hibás az ő számkivettségében. Aki azt gondolná, hogy a mi ifjuságunk lelkileg nem tud alkalmazkodni az ősi zsidó életformák

éghajlatához, azt tapasztalatok alapján megnyugtathatom. Csak egy példát említek. Tanuja voltam nem rég egy ifjusági táborban, milyen meghatott csend, milyen valódi megindultság járt egy péntekeste megünneplése nyomában. Nem akarom most az erdei alkonyatban, a sötétedő égbolt, a soria kigyulladó csillagok alatt átélt istentiszteletnek sokszor megénekelte hangulatát festeni. Hanem arról akarok beszélni, hogy istentisztelet után az ünnepizre terített tábori „ebédlő”-höz vonultunk, gyertyák égtek az asztalon, a fiuk előtt apró kalácsok. Megáldottam őket az édesapa áldásával, elmondtuk a szombat-szentelő imádságot, megtörtük az áldó igével a kenyeret. Látni kellett volna ezeket a fiukat, tapasztalni azt a spontán eseményt, ami ezt az estét más esték kicsattanó, fűs karmájától megkülönböztette. Ezek a gyerekek — kevés kivétellel — még soha ilyesmit nem láttak. Bizony nem voltak ezek a fiuk cinikusak. Drága, ritka, értékes megilletődés tükröződött a szemükben. És jobban éreztem, mint bármikor: milyen iszonyatos kár ezeket a gyerekeket érzelmi sükettségben, lelki száműzöttségben tartani.

A zsidóság szellemi megnyilvánulásai szerves, élő egységet jelentenek. A vallási élet nem elvont, csak a templomokban jelentkező hangulati megnyilvánulás. Az egész életet egységesen és egészében kívánja zsidóságunk: „egész sziveddel, egész lelkeddel, egész erőddel...” Ezért is nagy haladás zsidó iskoláinkban a héber nyelv feltámadása. Héber nyelv nélkül a zsidó megnyilvánulások nem életet jelentenek, csak halavány pótléket. Aki héberül ért, az már nem egészen süket a zsidóság nagy mondanivalói iránt. Nem mindegy azonban, mit beszél az, aki héberül beszél. A zsidó vallás a zsidó közösség éleformája. „Felekezeti” élet — zsidó közösségi élet

nélkül: merő látszat; zsidó népi élet biblia, aggáda, sábbát, ünnepek, áhitatos dalok sok ezer év egységének, kontinuitásának tudata és megérzése nélkül: *chukkót hágój, zsidótlanság, idegenutánzás.* Aki valamelyik zsidó gimnáziumban megtanul héberül, de a bibliából csak a *tizedik zsoltár negyedik versét* tanulta, azt tanítója zsidó szempontból oly süketen hagyta, mint a sorsa azt a számandó gyermeket, aki nem tudja, mi a bárány.

„Vigyázzanak az örök” a zsidó lélek épségére. „Zsidóság” — ez a szó jelenti a zsidó közösséget, népet, de jelenti azt a szellemi tartalmat is, amelyért a zsidó közösség él. A zsidó sors fájdalmaival nehéz volna elviselni a zsidó szellem és lélek magasrendű örömei nélkül.

„Amire e világon legkevesbé gondol a szabad ember, az a halál. A bölcsesség az élet szemlélése, nem pedig a halálé.”

(Spinoza)

OVENALL
a megbízható fogkrém

Túlszárnyaltuk a kélekmínőségeit
mert a gyártásnál a legutóbbi évek laboratóriumi kutatásainak eredményeit is felhasználjuk.

1934-ben, az ősz Maxim Gorkijnak különös vendége volt. Az ismeretlen látogató írónak vallotta magát, aki Vaszilij Groszmann néven eddig inkább tudományos, mint szépirodalmi műveket jelentetett meg.

Maxim Gorkij órákon keresztül vallotta a fiatal író: vitákoztak a vallásról, az ember feladatáról és kötelességeiről az új szocialista társadalomban, az irodalom fontosságáról és a művészetek irányairól s amikor az alkony már árnyékot vetett arcukra s a proletariátus nagy írójának már csak a körvonalait vette ki az egyre sűrűsödő sötétségben Vaszilij Groszmann, akkor Maxim Gorkij kis szünetet tartott, majd lassan és megfontoltan azt mondotta neki:

— Ön azt kérdezi tőlem, mit csináljon. Legyen tovább mérnök, felejtse el az irodalmat?... én azt mondom, legyen író, mert lelkében és szavaiban már régen eljegyezte magát az irodalommal.

Maxim Gorkij nem tévedett. Tanulmányokat Vaszilij Groszmann már régebben is írt. Regénytel is kísérletezett, „Stefan Kolchugin“ című regényében a doni bányászoknak az életét mutatta be. Ez a nagyobb terjedelmű írás Gorkij „Anyja“ című regényének a hatása alatt született meg. Vaszilij Groszmann a maga egyéniségéből azonban már ebben a könyvében kifejezett valamit: azt a lelkiiséget, amelyet zsidó származású írók eddig, előtte, legfeljebb csak vezércikkekben tudtak elmondani: talán őszintén érezték, de nem tudták irodalommal átalakítani, azt, hogy a munka, milyen különös örömet és megelégedetiséget okoz a munkásnak. Ahhoz, hogy ez a kötet megszülethesen, Vaszilij Groszmannnak át kellett élnie a sztálini öt éves tervnek nyomán keletkezett hatalmas ipari fejlődést, amikor a szovjet ipari munkásság eddig el nem képzelte és nem remélt lendülettel kezdte meg az eddig mezőgazdasági jellegűnek feltüntetett orosz birodalomnak ipari állammá való átalakítását. A munkának nagy becsülete és jelentősége fejlődött ki s ezt a megváltozott társadalmi szemléletet a szovjet zsidó írók közül először Vaszilij Groszmann jegyezte fel.

Vaszilij Groszmannal új fejezet kezdődik a zsidó irodalomnak. Groszmannban ugyanis eszményi módon egyesült, korunk szellemének megfelelően, a zsidóság és a szocializmus. Az embereknek és a népeknek és a szeretettől, jóságtól és részvételtől áthatott szemlélete,

ERUZARAJZ

VASZILIJ GROSZMANNRÓL

IRTA: GERVAI SÁNDOR

amelyet először a zsidóság próféta követeltek meg kortársaitól, Vaszilij Groszmann műveiben tisztán és feltok nélkül jelenkezik. Szocializmusa nem megy a zsidóságának rovására, s a dolgozó ember iránti szeretete nem korlátozódik a népiségnek vagy fajiságnak a határaitra. Hogy mennyire együtt tud érezni és meg tudja érteni a legkülönbözőbb nemzetiségű emberek lelkében élő vágyakat, reményeket, szomorúságokat, lábrándulásokat és álmokat, annak bizonyosságai azok a művei, amelyek a német megszállók elleni harc idején írt. Ez a tüdőbeteg író, kinek örök utóársául szegődött a halál angyala, aki bármelyik pillanatban elszólíthatja és magával ragadhatja őt a megsemmisítés és örök rejtélyek birodalmába, nem gyűlöli és nem irigyli az egészségtől és erőteljességtől duzzadó embereket, hanem talán éppen azért, mert a sors megfosztotta őt attól, lelkesedéssel mutatja be azokat a küzdelmeket, amelyek a kemény szocialista harcosok vívnak a német fasiszta elnyomók ellen. Sztalin grádi leveleiben és az ukrainai harcokról küldött karcolatiban egy új és korszerű éposznak egyes, tartalmi szempontból talán széthulló, de lelki és szellemi szempontból összetartozó fejezeteit írta meg. Habár az az iszonyatos nagy pusztítás, amely száz méterenként a szeme elé tárult, azok a gyilkosságok, amelyekről óránként kapott hiteltel beszámolót, ezt erkölcsi szempontból is értelmezővé tették volna, Vaszilij Groszmann nem vált szokványos háborús uszítóvá. Az ő írásai többet jelentenek, mint azok a felsőbb helyről megrendelt és irányított cikkek, amelyeknek az a feladata, hogy a társadalom harcokétségét, kitartását és munkakedvét fokozzák és megszilárdítsák. Vaszilij Groszmann magát a harcoló embert mutatja be, azt a lelki folyamatot, amely végbe megy a munkások és parasztok lelkében, akik eddig a gyárakban és a mezőkön dolgoztak s irtóztak attól, hogy vért lássanak, s egy napon, amikor megkaplák a behívójukat, a kolchoszokban elvégezték még azt a munkát, amely rájuk várt: a

pénztáros elszámolt a pénzzel, a traktorvezető átadta a traktort, a raktárfelügyelő hiánytalanul átadta utódjának a raktárt, elbucsztak szüleiktől, feleségüktől, gyermekeiktől, meglagyták nekik, hogy szorgalmasan dolgozzanak továbbra is a kolchosz felvirágoztatásának érdekében és ha szabad idejük lesz, akkor írjanak sokszor és részletesen mindarról, ami a családban és kolchoszban történik. Azután pedig nyugalommal, félelem nélkül, mintha csak a közeli szántóföldekre mennének ki, elindultak hadosztályaik kiegészítő parancsnokságaira. Felelhetetlen az a pillanatifelvétel, amelyet a sztalingrádi lövészárkokban harcoló szibériai ezredek ről készítettek; ezek az egyszerű emberek, akiknek eddigi életében a technikának a legnagyobb vívmánya a mozi volt, most egyszerre szembe találták magukat mindazokkal a politikai találmányokkal és harci gépezettel, amelyet az imperialista német hadvezetés rászabadított Sztalingrád védőire. A háború évei alatt Vaszilij Groszmann a fasiszmus elleni harcot a legkülönbözőbb oldalról mutatta be. Sokat írt a legkülönbözőbb jellemű emberekről és katonákról, de ezekben a feljegyzésekben nem találni a gyűlöletnek, a bosszúnak, az elfogultságnak egyetlen megnyilatkozását sem.

Pedig Vaszilij Groszmann a tényeknek és a valóságnak az írója. Történeteinek tárgyát nem kiterveli, hanem az életből másolja. S ez az élet az utóbbi években rendkívül kegyetlen volt Vaszilij Groszmann népéhez. Vaszilij Groszmann nem hunyta be a szemét, akkor, amikor a zsidó nép százazreit irtották ki a németek a szovjet birodalomban. Népeinek a szenvedéseit annyira megdöbbentették és kétségbe ejtették őt, hogy a harctéri karcolatot nem találta eléggé megfelelő keretnek arra, hogy kifejezze és a világnak tudtára adja mindazokat az eddig el nem képzelte kegyetlenkedéseket, amelyekkel a németek pusztították a zsidóságot. Két írásában állított emléket Vaszilij Groszmann a kiirtásra ítélt zsidó nép vértanúinak. A „Treblinkai pokol“ és „Az öreg tanít-

tő“ című műveiben. A „Treblinkai pokol“, a tömegeknek, a közönségnek a tragédiáját mutatja be. Vaszilij Groszmann munkamódszeréhez híven, itt sem a riktó jeleneteket ragadja meg és állítja előtérbe, hanem az árnyalatokat. Azokat a finom és apró átmeneteket, amelyeket a nagy tömegjeleneteknél az emberek általában észre sem szoktak venni. A treblinkai pokolban például bemutatja azt a jelenetet, amikor a teherkocsikból kiszállnak a nyugateurópai zsidóknak az ezrei.

Rövid időre letelepednek az állomáson: a csomagjaikra és bőröndjeikre ülnek. Sok tászkán még ott látható az európai szállodák címkéi. A szél fellebbenti az egyik lánynak a szoknyáját, az anyja ijedten kap utána s a térdére huzza s ekkor egy SS. katona, akit eddig nem is vettek észre, elkezd valami pokoli és iszonyatos gunnyal nevetni rajtuk. Ez az SS. már tudja, hogy a következő félórán az anya és a lánya nem fognak élni. S nevet, nevet rajtuk, hogy a halál előtti pillanatokban még mindig ilyen erkölcsi aggályaik vannak. A kétféle lelki magatartást, amely a nyugateurópai zsidóságot és a hitlerista németiséget jellemezte, ezzel a rövid jelenettel jobban sikerült bemutatnia, mint másoknak több oldalas, unalmas tanulmányokban. „Az öreg tanító“ című elbeszélése kétségben kívül a legszébb háborús novellák egyike. Borisz Isakovics Rosenthal kisvárosi zsidó tanítóról szól, aki évtizedeken keresztül fizikára és matematikára tanította a parasztok és munkások gyermekeit, akik annyira szerették és tisztelték őt, hogy később, amikor már népbiztosok és magasrangú katonatisztek voltak, akkor is felkeresték őt otthonában. Ez az öreg zsidó tanító, aki egész életében a szeretet után vágyódott, de éppen ezt nem kapta meg az élettől és a nőktől, áldozatul esik a németek dühének. De az utolsó percben, amikor az egyik SS. katona ráemelte fegyverét, hogy agyonlője, egy kislány feléje fordult s a hirtelen támadt esőben így szólt hozzá:

„Tanító bácsi — mondta a kislány, — ne nézz arra, mert félni fogsz. És mint egy anya, befedte a tanító bácsi szemét kis kezével.“

A kis gyermeknek ezzel a simogatásával kárpótolta Borisz Isakovics Rosenthal a végzet mindazért, amit egy hosszú életen keresztül meglagadott tőle. Tulajdonképpen ezzel a néhány sorral Vaszilij Groszmann kifejezte azt, ami írásművészetének a lényege: a szeretet.

TURÓCZI—TROSTLER JÓZSEF NYILATKOZATA

az Összehasonlító Irodalomtörténeti Intézet zsidó vonatkozású munkálatairól, a németiség és zsidóság viszonyáról

Az *Uj Élet* egyéves évfordulója alkalmából felkerestük Turóczy-Trostler József egyetemi tanárt, az Összehasonlító Irodalomtörténeti Intézet vezetőjét, a Magyar Tudományos Akadémia tagját és megkértük, hogy nyilatkozzék az Összehasonlító Irodalomtörténeti Intézet zsidó vonatkozású munkálatairól és, ami a zsidó olvasókat különösképpen érdekli, a zsidóság és németiség viszonyáról. Turóczy-Trostler József a hozzá intézett kérdésekre a következő válaszokat adta:

— A Pázmány Péter Tudomány Egyetem összehasonlító irodalomtörténeti tanszéke új, a tudománynak magának azonban régi európai és magyar hagyományai vannak. Önálló modern tudománnyá az utóbbi évtizedekben fejlődött ki. Franciaországban több tanszéke is volt. Lényegében tágabb keretben és rendszeresebben csak ezt folytatom és építem ki: *magyar irodalomtörténetet és szellemtörténetet összehasonlítva, de reális alapon.* Sok mindent előről kell kezdeni. Elsősorban harcolni kell, az ellen a sokszor könnyelmű és elhamarkodott eljárás ellen, amellyel az európai irodalom jelenségeiből elvont stílusfogalmakat a magyar irodalomra alkalmazták. Egy gyökeres, hosszantartó revíziós munkáról van szó, amely, remélem, sok tekintetben új szempontokat nyújt majd a magyar irodalom és szellemi élet adekvát megértéséhez és számos elhomályosított, vagy félreértelt jelenségének a megvilágításához. Főleg és elsősorban pedig, egy új magyar irodalomtörténeti terminológia kialakításához. A munka jórészt hallgatóimmal közösen szemináriumi gyakorlatainkon — végzzük el. Az eddigi összehasonlító és szellemtörténeti ku-

latás magyar programja lényegében abban merült ki, hogy megmutatta: a magyar költők és írók, milyen idegen eredetű motívumokat, tárgyakat dolgoztak fel, milyen formákat sajátítottak el, milyen szellemi áramlatokat, eszméket asszimiláltak? A földolgozók, elfogadók és asszimilálók szerepe ugyszólván teljesen a háttérben maradt. Mi most ennek a szerepnek a cselekvő vonatkozásait s ugyanakkor a hatások mélyebb, formálóbb, érzelmi, átalakító jellegét szeretnők kiemelni. Új problémaként adódik az eddigi problémakörben: mi a magyar irodalom európai funkciója, más szóval, hogyan lép be az európai népek irodalmi tudatába, hogyan és mikor vesz tudomást Európa a magyar nyelvről, az európaizált és nagykorúsított magyar költészeletről? Ezt a folyamatot hamarosan több önálló tanulmány fogja megvilágítani.

— Hogyan kapcsolhatók bele ebbe a munkába a külön zsidó vonatkozású problémák?

— Ezen a ponton is sok a tennivaló. Mindenekelőtt a *bibliai és a biblia utáni zsidó irodalom, gondolkodás nagy ható és formáló szerepére gondolok.* Itt is jó volna, ha végre kikerülnének a természetlen anyaggyűjtés és hal-

mozás perspektiva nélküli korszakából s ott folytatnók a munkát, ahol *Herderék, Goetheék, Heine* és egy szűkebb területen: *Zunz* — abbahagyták, ahol nagy sokára csak *Buber* és iskolája vette fel az elejtett fonalat s a tárgy- és szófilológia helyett, újból az átfogó összefüggések kerülnének előtérbe.

— Olyan izgalmas és eddig alig érintett problémákról van szó, mint például a következő: *a spanyol zsidóság előkészítő szerepe a trubadurköltészet történetében, az Énekek Éneke és az európai szerelmi líra, a bibliai történetírás és a nyugati Gesta irodalom formakapcsolatai.* Tisztázandó, milyen mértékben vesz részt például az *Énekek Éneke* a modern szerelmi líra nagykorúsításában, milyen mértékben függ az *Amor Sanctus* terminológiája a bibliai zsoltárok műnyelvétől, a nyugati „Imádság irodalom” a zsidó imaformától, milyen érzelmi háttere van annak a magatartásnak, amellyel az egyik költészet befogadja, a másik pedig elhárítja magától a zsidó szimbólumokat, milyen nemzet-karakterológiai és szociológiai okok huzódnak meg azok mögött a változtatások mögött, amelyeket egyes költők e tárgyakon esz-

közölnek. Külön probléma-kör: *a zsidó mese.* Itt már sok minden történt, de éppen a mi szempontunkból még több a tennivaló. Mindez csak éppen mutató azokról a feladatokról, amelyek nemzedékek erejét és módszeres munkáját kívánják. Még csak nem is említettük a zsidóság közvetítő szerepét, filozófia, misztika, fordítás stb. körül.

— Hogyan ítéli meg professzor ur, *mint zsidó és mint a germán szellem tudósa a németiség és zsidóság viszonyát ma?*

— Van egy németiség, amely már a történelemé. Ezzel szemben úgy viselkedünk, mint minden történeti jelenséggel, kövülettel és szöveggel szemben: meg akarjuk érteni és próbáljuk értelmezni, de ez a megértés és értelmezés alig képzelhető e pillanatban teljesen a sine ira et studio kényelmes vagy ha úgy tetszik, tárgyilagos álláspontjából. Nem kell mondanom, hogy a „nagy” német líra, misztika, zene, az idealizmus német filozófája, Goethe, Hölderlin, Kant, Hegel, A. Stifter, Gottfried Keller, Rilke, Thomas Mann értékét nem homályosítja el az a másfajta, veszedelmes, Európa- és emberellenes németiség, amely, Hitlerék személyében *bitrolta és megcsufolta az emberiséget.* Ez a szempont határozza meg állásfoglalásunkat a németiség minden eddigi és ezután következő szellemi megnyilvánulásaival szemben. — fejezte be érdekes nyilatkozatát *Turóczy-Trostler József.*

(G.— S.—)

Aki becsületességet tanúsít minden útján — akár zsidóval, akár nemzsidóval szemben (B. Kamma 113. b.) — olybá tekintetik, mintha teljesítette volna az egész törvényt (*Exod. rab. XV. 26.*)

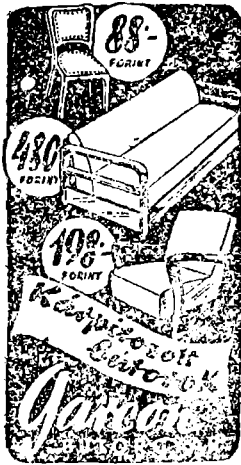
Marokba szorított kézzel jő világra a gyermek, mintha mondaná: enyém az egész világ, de simára van kifesztítve az ember tenyere, ha elhagyja e földi létet, mintha mondaná: lám, minden földi dicsőségből semmit sem viszek magammal. (*Kochel. rab. V. 14.*)

ŐSZI ESTÉKEN KELLEMEK SZÓRAKOZÁST NYUJT

Dr. LANGER NORBERT
ÜTNYELVŰ KÖLCSÖNKÖNYVTÁRA

ANDRÁSSY-UT **58**

CSAK PÁR FILLÉRBE KERÜL NAPONTA!
MINDEN UJDONSÁGOT ELOLVASHAT!
BEIRATKOZÁS BÁRMIKOR!

Frisészet-körút 53

Szabadsághegyen Noémi penzióban

változatlanul elsőrendű orth. kóser ellátás. Egész éven át nyitva. Telefon: 101-812. Cédrus-utca 5., Felhő-utca 11.

Kötőde

szemfelfezés, javítások, átalakítások, méret szerinti rendelések. OPPMANN, Sip-utca 8. (Szombaton zárva.)

Engländer sütőde

újraépítve üzemben. Söletet, alkalmi rendelést vállal

Szombaton zárva. Telefon: 836-757. Kurácsny Sándor-utca 1. Teleki-tér sarok.

Zongorák

Dösendorfer, Bechstein, Förster, Stagi angol mechanikás zongorák, pianinók ocsón, részletek is.

Reissmann Gyula

zongoraszerelő, VIII., Rákóczi-ut 47.

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat

mindent elintéz - (Éjjel nappal) Óránként 6 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Atadó üzlet - üzem - iroda-helyiségeket FELLNER

közvetít Szt. István-körút 30. sz Marx-térről

SZÍVEN IRGAT. Kétszáz állapoton lévő

TÓRA eladó

Érdeklődni lehet levélben. Dr. Aszódi István, Tisza-útról.

Megalakult a Mazot és a belvárosi körzet közös munkafrontja

A Mazot IV. kerületi csoportjának gyűlésén november 10-én létrejött az egyesület és a belvárosi körzet között az egy régen óhajtott közös munkafront.

Dr. Simonyi Simon elnök megnyitójában az aktuális zsidó problémákat, így az asszimiláció és a népi kérdés problémáját érintette és leszögezte, hogy a cionista gondolat nem egyenlő a hitvallással vagy a kiábrándultság gondolatával. Ki kell építeni a zsidó öntudatot és a zsidó életvezetést. Rámutatott arra, hogy a szociális kérdés nemcsak a szívek, hanem a józan belátásnak is követelménye, mert a helyes szociális munka vezet az igazi önvédelemhez.

Rébert Mária, Kiss Arnold „Zsidó köröskök” c. novelláját adta elő, majd dr. Pásztor József mutatott rá az önvédelmi munka képítésének szükségességére. Fenntartás nélküli zsidó öntudat és önérték, helyesen értelmezett szociális munka, vallásos elmélyülés, mind hatékony eszközei lehetnek az önvédelemnek. Nem gyűlölni, nem eltávolítani, hanem szeretni kell és igaz érvekkel visszahozni a szörnyű idők lel-

ki esetétjeit - a kitértéket.

Dr. Gyger Albert a Pesti Izr. Hitközség elnökhelyettese hangsúlyozta, hogy a Mazot célkitűzései a zsidó élet összes problémáira kiterjednek. A Mazotot a zsidó egyetemesség vágya hívta életre. Megvilágította a szociális munka fontosságát, különös tekintettel a Joint segítő tevékenységének esőkkéntésére. A cionizmusról szólva megállapította, hogy annak ma más az akusztikája, mint a múltban volt és igazságtalan az a vád, hogy a cionisták megmozdulása ellenérzést vált ki, mert éppen a zsidósággal szemben változatlanul fennálló ellenérzés teszi szükségessé a cionista önvédelmi megmozdulásokat.

Vajna József a VII. kerületi belső templomkörzet elnöke szervezkedésre hívta fel a megjelentek figyelmét.

Vadász József és Friedmann Jenő a Központi Szociális bizottság belvárosi körzetének tagjai szociális, illetőleg valóságképzési tárgyban tartott felszólalásai után dr. Simonyi Simon jelentette be, hogy a legközelebbi ülésen a közös munkabizottság tételen programot ad.

Régi képeiről szép nagyítást készít

Teréz-körút 48.

Zsidó szabóműhely, amely jelenleg vezetés nélkül áll, vezetését elvállalnám

vagy betárolnák, kevés tőkével is. „Szabómester” jelgére a kiadóba.

Háztartásban jártas

jobb nő elnevezés magányoshoz, vidékre. „Házias” jel. a kiadóba.

Mezőkövesdi Orth. Hitközség keres Állandó alkalmazásra

metszőt,

aki elvégzi az előmunkától teendőket is. Ajánlatokat: Hük. Elnök, Mezőkövesd.

Egy fekete télikabát

középterműre, egy szürke átmeneti kabát, egy szürke öltöny, egy pár 38-as női cipő, két drb. 12 személyes fehér damasztobrossz eladó. Akácfa-u. 30. IV. 3. Megtekinthető naponta 1 és 4 óra között

Bejáró főzőnő

éves bizonyítványokkal ÁLLANDÓ KÉRES. „Megbízható 48” jel. a kiadóba

Házvezetőnő

ajánlatok, külön főzőnő, nagy gyakorlattal. „Elsőrendű” jelgére a kiadóba.

Kombinált szobák és Stylbutorok

nagy választékban, szociál kedvezménytel URANIA Bernogyi Béla-ut Né. Telefon: 326-831.

A Pesti Izr. Hitközségnél

azonnali belépésre alkalmazást nyer őszintén vallásos, szigorúan a Sulchan Aruch szabványai szerint szakképzett

Sóchet u Bódek,

valamint ugyanily előfeltétellel baromfi Sóchet

Az alkalmazottaknak másnemű feladatuk nincs. Kellő tudással rendelkező, a sechiló ubedikóra alkalmas és arra méltó egyén tökéletes kiképzést is, azután alkalmazást nyerhet. Jelentkezni lehet azonnali: dr. Fischer Benjámin főrabbi urnál, Budapest, VII., Wesszelényi-utca 4. III.

Keresek

30 éven aluli, egyedülálló, INTELLIGENS NŐT.

aki teljesen jártas a háztartásban

egyedül főz és takarít. „Ötvenöt találat” jelgére Kurie hirdetésbe, Bajcsy Zsilinszy-ut 12.

FEHÉRNEMŰ JAVÍTÁS, HÁRSNYA STÓPPOLÁS, FEJELÉST vállalok kifogástalanul, munkáért magyok, XIV., Semsei A-u. 19. Péközlet.

Papir, írószers,

üzleti könyvek, kartotékok, váltó, lejáratú és alkalmazott nyilvántartási könyvek.

Weinberger és Fejérmél VI., Deák-tér 6. (Anker-palota)

A New-Yorki Monos gyár egyedárusítót vagy képviselőt keres

aki saját számlájára a következő árucikkek terjesztésével foglalkozna:

1. Vízmelegítő gumi-palack, gumikesztyű, gummi jég-tömlő stb.
2. Az iparban és kereskedelemben használatos min. denfajta gumicső, különösen bor és benzín céljaira.
3. Elsőrendű minőségű gumi-talp és sarok.
4. Plasztikus gumi női eső-kabátok és ridikulük készítésére.
5. Borotva penge. A legismertebb gyártmány.

Jelentkezéseket az árucikk tüzetes megjelölésével: a Pesti Izraelita Hitközség elnöki osztálya (Budapest, VII., Sip-utca 12, III. 41.) továbbítt.

Pályázati hirdetmény

A Temesvári Zsidó Hitközség pályázatot hirdet a II.-ik kerületi nagygődjában betöltendő

rabbi állásra.

Pályázati feltételek:

1. Rabbi oklevél.
2. Többkelet végzettség.
3. 40 éves korhatár.
4. vallásos előélet.
5. román, magyar és német nyelv bírása. Amerenyiben pályázó a nyelvek egyikét nem bírni, kötelező az megválasztása esetén legkésőbb 6 hónap alatt annyira megtanulni, hogy azt szónoklataiban szabadon használni tudja.
6. Pedagógiai felkészültség.

A pályázatok legkésőbb 1947 február 1-ig fenti hitközségnek „Comunitatea Evreilor din Timisoara”, Timisoara 1 str. Gheorgie Lazar No. 5. címre küldendők be. A pályázatnak tartalmaznia kell: a) a fenti feltételekre vonatkozó adatokat. Az adatokat igazoló okmányok egyszerű másolatai mellékelendők ezzel, hogy szembetűnő megjelenés esetén az eredeti okiratok bemutatandók; b) családi állapot; c) curriculum vitae-t, beleértve az eddigi működést is; d) anyagi, illetve javadalmazási igényeket.

Ebonylen részesülnek a román állampolgárok, valamint akik a héber nyelvnek középiskolában való tanítására képesítéssel rendelkeznek.

Csak meghívottak utközléséggel fogja a Hitközség megtéríteni. Timisoara, 1946 október 30-án

KEDVES BARÁTOM!

Megkaptam meghívódat, amely a bajtársi találkozóra invitál. Köszönöm a figyelmet. És mindjárt arra kérlek: bocsáss meg, ha nem voltam ott a hónap első hétfőjén abban a füstös, homályos, páratelt és kissé ecetszagú szobában, ahol legfőbb is néhány megmaradt társunk tengett-lengelt, ásilozott és valljuk be: nagyon unatkozott. Emlékszel? En már ott a tábortáborban, — a munkaszolgálat keserves barakjaiban, az internáltak fojtogatóan szűk tanyáján és a német halálágerekben, amikor valószínűbb volt, hogy az örökévalóság küszöbét lépjük át, mint a saját otthonunkét, megfogadtam: nem jövök el a találkozókra. Szerettem és szeretem a baj- és sorstársaimat, eléggé közel hozott bennünket egy máshoz a halál szele, amely mindnyájunkat megérintett. Riadt nyáj voltunk abban a fergeteges viharban, amely egy akol alá kergetett. Itt aztán szorososan összebújtunk, mint a bégélt búranyok, hogy lassan-lassan kihűlő testünk még megmaradt kevéske tűzéval melegessük egymást. A szívemet és a lelkemet áldoztam volna, hogy enyhítem az egyazon hus-vérből való embertársaim kegyetlen szenvedéseit. Mert, hogy a vackomat meg a fogság penészes és nagyonis kidekázott kenyerét hányszor osztottam meg, arról nem illik beszélni. Mégis, mégis, amikor ott me-rengtünk azon a sorvasztó prieszen és felfelé bámultunk az üres semmibe, azt ismételtgettem, hogyha az Ég ura hazasegít, ajtóm és támogató-készségem még azoknak is tárva-nyitva áll, akik nemcsak részesei voltak a közös keserveknek, hanem részben okozói is.

Mert, ugye, arra biztosan emlékszel, mennyi keserűséget, kint és nehézséget okozott nekünk az az elég népes, de szerencsére mégis kisebbségben levő csoport, amelynek tagjai bajtársiatlanul, közösségellenesen viselkedtek, sőt — mondjuk ki határozottan — megszegték az emberiség általános írott és íratlan szabályait, azokat a szent köteleket, amelyek éppen ezekre a sanyaru helyzetre alkalmazandók. Nem a csupán kapzsiságról, az önzökről beszélek, azokról a mohó és telhetetlen elemekről, amelyek mindég készséggel feláldozták a barátaik, a szomszédai, a munkacsoportba melléjük beosztottak és az ágytársaik apró javait a maguk pillanatnyi előnyének, jólétének oltárán. Inkább azokról óhajtok emlékezni, akik ezeket a gyarló tulajdonságokat még kézzelfogható, látható, észlelhető és érezhető gonosszággal tetézték. Akiknek nem volt elég az, ha a Capok, Block- és Lageraltészték saját keze amugyis pillanatonként elért bennünket, hanem erre ráduplázták a maguk ártó szándékával és fájdalmasító okozó husáng-ütéseivel. Mindezt miért? Egyikük *l'art pour l'art* gonosszágából, mert ilyen volt a ter-

MIÉRT MENJEK?

Írta: GYÖRGY ENDRE

mészete. A második egyénisége szelidnek indult ugyan, de a tábori élet „minden mindegy”-teóriája elajlasította. A harmadik egyszerűen a második tányér levesért adta el a lelke üdvösségét az ördögnek, a nyilas vagy német hajcsárnak. Egy tányér szükösen mért zsiradékmentes melegvizet, vagy adag már megdézsmált margarint amugyis járt minden még szuszogó áldozatnak. De a „ráadás” már jutalma volt annak, akinek harányabb a bangja, aki jobban tudott gorombáskodni, akinek fizikuma könnyen diadalmaskodott a járnai is alig tudó, nyaszavadó csontkollektív fölött; akiknek sötét lelke nyomasztó érzések nélkül tudta elviselni a másiktól lopott élelem büntudatát. Mindazok a Kainok megkapták ezt az éltető és abban a helyzetben valóban életet, megmaradást jelentő pluszt, akik kezüket Isten szíjót pallósától sem félve, képesek voltak reá emelni az Ábelekre. Ezeknek aztán — nyugtalanul kell forogniuk a sirjukban is! — csepegett sem csodálni való módon gömbölyödött, fényesedett a képük, hizott, dagadozott a hasuk és nőtt, terebélyesedett az erejük; míg sors- és emó alkalmi felügyelők-üldözötte társaik bőre fonnyadt, hervadozott, teste sorvadott, karja lelankadt és feje kókkadt lett, mignem az egyik napon egyetlen sóhajással át-lendültek az égi mezőkre, ahol az SS tilalma ellenére is bátran fogyasztotta a vadsóskát és ihatta a pocseták vizét. Mert a földön még ezt sem tehette ütlegek és tarkólövés veszedelme nélkül. A diadalmas „bajtársnak” pedig halálával is jó szolgálatot tett, mert az, ezeknek a korán elköltözötteknek az adagját még jó néhány napig felvehette. Legalábbis addig, amíg a pokoli leleményességgel és német alaposzággal vezetett láger-adminisztráció is tudomásulvette a „fogyatékot”. A halottak keshegt husán így hizott a rablószelemü élő.

Ezekkel akarjak én találkozni? Ezeket ölelgessem a felhőasztalnál? Ezeknek a mocskos kezét szorongassam a vízszint-látás örömeiben? Mert ezek megmenekültek, sokkal inkább és sokkal biztosabban, mint a skrupulózusak, az erkölcs törvényeit tisztelő, az enyém—tied—övé közötti különbséget tevők. Ezek pohosodtak, ezek hirdették, hogy mindent ki kell és ki lehet bírni és ezeknek hangja, bátorsága lett mind erősebb, mind nagyobb annak arányában, ahogy szelid és jótét társaiknak fogyott, aszalódott az

ereje, sorvadott az önbizalma és remegővé vált a beszéde. Mindinkább vakmerőbbekké lettek és mind kevesebbet medítáltak azon, hogy megváromlják-e a társuk másnapra előrekoplalt s óvatosságból a fejpárna alá rejtett kenyéradagját.

Némelyikük talán nem ment ilyen messzire. Nem dézsmálta meg a féltve dugdosott kincseket. Nem mászott le majomügyességgel a prieszen második vagy harmadik emeletéről a sőtétség leple alatt, hogy a hivatalos tolvajokat és belőröket megszegyenítő hozzáértéssel ragadja magához a hasznos ruhadarabokat: pullover, kapcát, meleg alsót, vagy cserélje ki vásolt bakancsát hibátlannal. Ezeket az anyagias természetű kapzsiságokat, az „előbb jövök én” martalóc megnyilvánulásait még csak megbocsájtottam volna. Kevésbé voltam elnöző azokkal szemben, akik a legkisebb hibáért, apróbb ballépésért fertőzött és mosdatlan szájjal támadtak reánk, akik szidalmaztak és elhunyt őseinket is megzavarták siri nyugalomukban, ha a szomjuságtól tikkadtan egy pohár vízért vánszorogtunk; ha a fürdőszobának csufozt dűledező fészerbe beme-részkedtünk, hogy velük ellen-tétben, kétségbeesett kísérletet tegyünk a tisztálkodásra és egyre gyengülő testünk felüdtésére. Akik átkot szórtak és megrugdaltak, ha örökös rosszszállatunkkal küzdve a nem „hatóságilag” megengedett időben vonultunk félre. Akik rögtön ott teremtek és hegyesre faragott boljajkkal további téglakavics-, vagy sóderhordásra serkentettek, amikor állati fardiságunkban egyetlen pillanatra lehevredtünk, hogy ki-szuszogjuk magunkat, mert úgy éreztük: kiharhatatlan! Akik szóváltették, hogy milyen finomkodóan eszünk, ha a papíros-vekonyságu kenyérszeletet, meg a kétdekas wurstadagot nem egyszerre, hanem kicsit tempósan, darabokra szaggatva nyeljük le. Akik vérbenforgó szemmel kiűltették csontváz-kezükből a ferró „feketével”, ezzel a keserű, big lötytel telített ibriket, vagy a meleg répalevessel megfetéztet tányért, mert nem letélyellük ki kutyamódjára express-gyorsasággal, holott kellett a mosatlan edény az utánunkjövőknek. Aki üldözött, mert régi rossz szokás csökevényként ékezős csőti még itt, ebben a fertőben is le akartam mosni a baromi munka mocskát a tenyeremről. Aki mindent

megkivánt a maga számára, de másoktól a levegőt is irigyelte és ha rajta mult, nem is juttatott belőle egyetlen cseppet sem. Egyszóval: mélyen un-dorodtam azokról a tulbuzgó gazemberektől, akiknek egy céljuk volt: hullákon keresztül is életbenmaradni. Megvettem őket, mert a kelleténél jobban hajtották végre az amugyis kegyetlen parancsot.

A pörére velkötetett tábori életmód igazán alkalmas volt arra, hogy mez és szepitőszerek nélkül mulassa meg az embert a maga igaz valóságában. Itt, ebben a tulságos közelségben, ahol szinte egymás szájába leheltünk, mindenkiről minden kiderült. Pihegő léltünk tanui olyan testi és lelki nudításban állottak előttünk, mintha röntgensugarat engedtek volna át rajtuk és az így megvilágított alkatukat ezerszeres nagyításban lefényképezték. Láttuk a sebhelyeket és hegedéseket, az egyének minden megnyilvánulását, az érzéseket, idegket csakugy, mint az agytekervényeken és közléseken. A henség én szemelősei megnöttek, hatalmas arányúvá dagadtak. Hiába hengegett valaki „előéletének” adataival, az otthoni megnyilatkozásokkal, a régi gondolkozásmód és cselekedet nobilitásával, kipróbált szokásaival, az iskola és társadalmi együttélés mázával, egymásrarakódott lemezeivel, mindezt a zománc és pikkely, mégba tűzben égett is reá valakire, pillanatok alatt lepatogzott. A bonyolult és tulkulturáltságban szenvedő lelkek változtak át a leggyorsabban, dobták le magukról a leghamarabb azokat a fedőfátylokat, amelyek cselekedeteik helyes megítélésében a nézőt megzavarták. Az egyszerűek, a kicsinyek, a látszólag prózaiak pedig megne-mesedtek, költői és emberi magaslatoakra emelkedtek, ahonnan a szörnnyűséges tábori lét egész ideje alatt fényesen ragyogtak, sugarikkal hemelegítve a di-dergő, fázlódo, testvérszíveket. Végeredményben azonban egy kevés volt az igazán helytálló, szenvedőtársán segítőkész, vérső lelkét kitáró és ott a lét vagy nemlét határáon minden földi salaktól megtisztult emberi ember...

Miért jönnek kedves Barátom? Mondj meg magad, hogy miért? A barzalmos és elszomorító emlékek élesztgetésért? Azért, hogy idézzük az ezer-, élezer- és regyvenezerszemélyes hálósobáknak fojtó levegőjét, azokat a sóhajokat, amelyek hazafelé szálltak és amelyek éjzhosszat nem engedtek elpihenni? Vagy emléke-zünk ama barátainkra, akik ntolsót hőrögték és feleségük vagy gyermekük nevét ismételtgették, abban a kegyetlen, kietlen betonfalazatu gyárépületben? Talán újra akarod élni azoknak a szurokfekete teli estéknek keserveit, amikor a két-három óra hosszat tartó

légitámadás alatt még csak szükségleteinket se engedték elvégezni és kinos-keservesen, sirva-bömbölve könyörögtünk engedelmért, mindhiába! Mi nek erre gondolni? Azt az öz-zó frátert állítsam gondolatban magam elé, aki éjjel felült az ágyában és fűlett, vaj-jen valaki lopva, titokban nem eszik-e valami maradék ételt, hogy kiirigyelhesse a szájából, vagy azt az orvost, aki mint az aesopusi mese rókjája, hü-vös szóval, csalafintasággal, ráimádkozással, negédeskedés-sel, majd szigorral nap mint nap el akarta fuvolázni a ser-dülő ifjak életbenmaradásához mulhatalanul szükséges tál-ételeket, azzal a magyarázattal, hogy biztosan amugysem izlik nekik? Az álom-éltapot vetit-sük megint sóvárgó vággyóda-saink elé, amikor ezek többé-kevésbé megvalósultak? Vagy az ügyesek mesterkedéseit a vacsoráért két-háromszor való sorbanállással, mindaddig, míg a jóakaratu barát figyelmezte-lése nem hozta nyakára az öreg berlini csapost vagy hin-tást a kék-zöld hurkúkat te-remtő bottal? Esetleg azokat a korahajnali harcokat a ke-nyérért, amikor az egymással osztozkodó lengyel ágytársak negyedórakig mérlesekáltak a fapálcikákból összerólt, maguk-gyártotta „mérlegen” és mégis csak hajbakapás árán tudtak egymás között „igazságot” tenni. Ugy-e, ezek azért az egyfajlatnyi differenciáért haj-landók lettek volna testvér-gyilkosságra is vetemedni, hi-szen ők azok, akik ellenszol-gáltatás nélkül egyetlen hara-pásnyit sem áldoztak a kenyé-rükből, mégha emberéletet menthettek is vele... Nem, nem, ezek igazán nem azok a képek és mozaikok az emberi-ség együttélésének történeté-lől, amelyeket érdemes volna újra végigjárni, és miért ki-vánnád ismét magad előtt látni azokat a gyermekifjakat, akik az egyszem burgonya, a na-gyobb darabka margarin és a dozzadt vöröshagyma hüvölé-tében kénytelenek voltak fel-kuszni a ramolt német örök és hajszárok, Lager- és Box-állások szalmazákjainak ma-gasságába és elfürni ezek si-mogatásait?

Nem, kedves Barátom! Ne ha-ragudj, ha az itt elmondottak miatt nem megyek el se a hó-nap első hétfőjén, második csüt-törtökön, vagy harmadik szer-dáján a bajtársi, baráti, sor-szársi találkozóra. Szeretlek az igaz embereket, szeretlek Téged is. De az, hogy egyformán reánkínnyult a nyilas pisztoly, vagy német géppuska, még nem elegendő ok arra, hogy mind-azokat azonos meleg érzéssel kezeljem. Minél kevessebb-szer jövünk össze, hogy a ládagsze-lencéből szabadjára eresszük a gonosz szellemeket, annál job-ban tiszteljük és tiszteljük egymást. Boacsás meg látolma-radásomért, de Ti azért csak ta-lálkozzatok és szórakoztatok jól néhaiban is...

Hirek oroszországi munkaszolgálatosokról

Sachtl-ban, 182/7. lágerben tartózkodók névjegyzéke:

Ackermann Lajos, Tiszavid, 32 éves.	Kohn Dezső, B-Ujfalu, kb. 38 éves, kereskedő.
Diemenstein Zoltán, Erdély, kb. 36 éves.	Krén Pál, Budapest, kb. 38 éves, szövő.
Fischer Tibor, Budapest, kb. 38 éves, hordógyáros.	Léb Ferenc, Erdély, kb. 40 éves.
Friedmann Vilmos, Budapest, kb. 38 éves, textilkereskedő.	Lusztig László, Center, kb. 36 éves, gazdálkodó (partizán).
Fuchs László, Budapest, kb. 38 éves, bődíszműves.	Préger Jenő, Pomáz, kb. 38 éves, órási.
Goldberger Tibor, kb. 38 éves, könyvkötő.	Salamon Dezső, Erdély, kb. 36 éves.
Grünwald Imre, Encs, 36 éves, pékmester.	Szabó Árpád, Budapest, kb. 36 éves, tisztviselő (partizán).
Hirsch András, Budapest, 36 éves, ulazó.	Vidor Büllnt, Budapest, 36 éves, trafikós.
Hoch László, Füzesabony, kb. 32 éves, korcsmáros.	

Sachtl-ban, 182/3. lágerben tartózkodók névjegyzéke:

Hirsch Lajos, Erdély, kb. 40 éves.	Steinmetz Lipót, Múramaros-sziget, kb. 28 éves, bőrkeregkedő.
------------------------------------	---

A Magyarországi Zsidó Deportáltakat Gondozó Országos Bizottsága információs osztályának (Budapest, Bethlen-tér 2.) közlése szerint fentiek jól vannak, egészségesekek.

A pesti Izraelita Hitközség utján

(Slp-utca 12. I. 18.)

keresik Oroszországból az alábbiakat

752. Vajda Oszkárné sz. Singer Ilonát keresi Pollák Miklós, Oroszország.	keresi Weisz László, Oroszország.
777. Friedmann Hédyt keresi Krausz Vilmos, Oroszország.	710. Juda N.-t, Ungvár és Müller Józsefet, Budapest keresi Juda Jenő, Oroszország.
548. Weisz Lajos és nejét, Alt Margitot, Welsz Évát Kunzentmártonból és Weisz Ármint, Budapest,	749. Albert Gyulánét és özv. Löwy Ignácét keresi Albert Ferenc, Oroszország.

Háziszőttest

az ismert, gyönyörű kivitelben ismét készít **Ehrenfeldn é** Izabella-utca 67.

Bundát, szőrmét, a készítőnél

festés és átszabás, alkalmi vételek. — Nyersbőr vétele. **POLLÁK** Alsóerdősor-u. 6. szám (Divatcsarnoknál)

KERESSEM FIAMAT

Pláner Lászlót

szül. 1929 Okány. Pákoskereszturi lakos. 1941 június 7-én vették el a tolonchúzból Sárvárra. Aki bármint tud róla, értesítse édesanyját, Bán Bélánét, Pákoskeresztur, Zsuzsanna-telep.

KERESSEM FIAMAT,

Varga Lászlót

szül. 1913-ban, anyja neve Honlg Etel, 1942-ben Nagykatáról, 101/11 századdal Ukrajnába vitték. Utolsó cím 1943 februárban Sere-dica. Budáról, hol a 118/91 számú járvány-közhíjában volt. Aki tud róla, nagyon kérem, értesítse édesanyját, özv. Varga Lajonét, Bpest, VIII., Magdolna-u. 43. I. 6.

KI TUD ROLUK?

Balla István

szül. Balatonfüred, 1911, anyja: Reich Katalin. Munkaszolgálatra bevonult 1942. VI. 11-én, 101/22. századhoz. Ukrajnába vitték a századot, egyszerszem jött értesítés tőle. A Vöröskereszt értesítése szerint 1943. I. 18-20. között Us-penka és Voronovka között eltűnt. Állítólag egy barátja találkozott vele 1943. I. 22-én Starioskolban.

Schächter Rudolf

szül. Budapest, 1917, anyja: Reich Margit, mint honfoglaló került a munkaszolgálatba. Tábori posta száma: 429. Utolsó értesítése: 1941 november 20. Pálháza öközség-ből Szivós értesítést vagy utbaiga-zítást kér: Balla Károly, Budapest, VII., Dobány-utca 71. III. 4.

CS ecsemő-
mérleg
kölc sön-
zés

Rónai Lajos

Somogyi Béla-ut 4. sz.

Készítőnél olcsó új és használt

BUTOR

komblált	1500
rekamé	490
uj háló	1000
konyha	650

vétel - eladás

GOMBOS asztalosüzem 26 Kálvária-utca

KÉREM JELENTKEZZEN az az Oroszországból hazatért hadifogoly, aki szeptemberben a nagyváradi állomásról MOTZER ÖCSKAVASAS hozzátértozóhoz beüzent Winkler, Károly-utca 6. I. 7.

Molyos a ruhája?

MARKOVITS

űszövréssel

ogjavítja

IX., Üllői-ut 9

Orth. kóser, prima hogyi

BOROK

nagyban és kicsinyben 7-8 literből házhoz szállítjuk **LÁZÁR BOR-PINCE**, Klauzál-tér 16. Telefon: 226-808.

HASZNÁLT

nagy hajókoffert

utazókoffert és bőröndöket

veszek és eladok

WEIL Répszínház-utca 26

Ön nem kapott ingyen?

az általunk kiosztott 100.000 darab TAPLÓ alagyujtóból,

mely a papírt és aprófát pótolja. Ez esetben eszközöljön egy próba vásárlást kb. 20-szori begyűjtéshoz elegendő 1 tábla, 1,60 Ft. Minden jobb üzletben kapható. Főelhírasítás: VI., Podmaniczky-u. 63. szám

Perlekt házvezetőnőt,

aki jól főz, FELVESZÜK. Szekeres kézimunkáulel, Rákóczi-ut 63.

MEGBIZHATÓ

házvezetőnőt

KERESK magányoshoz, 30-40 évesig, garantálva. Ötletet talál. Leveleket „Szombattartó” jellegű Árató hirdetőbe, Erzsébet-körut 14.

Hírek Palesztináról

A június óta fogvatartott zsidó vezetők szabadonbocsátása

a hét Palesztinával és a zsidó politikai fejleményekkel kapcsolatos nagy eseménye. Hosszu idő óta belső elkeseredettséggel regisztráltak ezeken a hasábon a palesztinai helyzet alakulását, amelyet elsősorban a konferenciák, sajtófogadások és deklarációk jellemeztek. Az angol katonaság tulkapásain, valamint a terroristák megnyilatkozásain kívül azonban tényleges cselekedetekről, enyhítő intézkedésekről nem számoltunk be. A politikai tárgyalások most végre eredményes intézkedésekre — vezettek: a latrumban fogoly zsidó vezetők, a Jisuv választott vezetői kiszabadultak többhónapos rabságukból.

„A kormány — mondotta a miniszter — nemrégiben tárgyalásokat folytatott a J. A. képviselőivel a palesztinai feszült helyzeti enyhítésének érdekében. E tárgyalások eredményeként a Belső Cionista Tanács október 29-én a következő kommunikét adta ki:

„A cionista mozgalom mindig elítélte a múltban és elítéli a jelenben is a terrorista vérontást a politikai küzdelemben. A cionista zászlót tisztán és mocskotalanul kell megőriznünk. Ezért a Belső Cionista Tanács fenntartás nélkül megvetéssel fordul el a vérontást előidéző terrorista csoportoktól, akik szembeesztll-

A cionista politika iránya London helyett as U. S. A. felé mutat

A zsidó vezetők többsége az angol másfél éves buza-vona után úgy látja, hogy Angliának többé nem érdeke a mandátumban vállalt kötelezettségek betartása és teljesen szembefordult a palesztinai zsidó népi önállóság gondolatával. A huszonöt éves „angol-vonal” politikája megbukott tehát a cionista irányításban és most a Szovjetet is magában foglaló nemzetközi támogatás megszerzésére törek-szenek. Különösen erős az amerikai hatékony támogatás megszerzésének politikája a J. A. felentlegi vezetőinek körében. Ezzel függ össze a munkásvezér David ben Gurion és a Kial cionista Haganah főparancsnok, Mose Sznek amerikai látogatása is. Az előbbi New Yorkba történt megérkezés után sajtófogadáson többek között a következőket jelentette ki: „A brit kormány hosszabb idő óta a cionista célkitűzésekkel ellentétes politika mellett kötötte le magát. A londoni konferencia csupán a célkitűzések leplezésére szolgált. Remélem, hogy éppen ezért a J. A. nem fog részt venni ezen a tárgyaláson. A londoni konferencia bukása lehetővé teszi majd a közvetlen zsidó-arab megértés megteremtését.”

nak a nemzeti fegyelemmel és ezáltal a szervezett Jisuv sorából önmagukat kizsolták ki. A terrorcselekmények elterjedt a zsidó nép harcának jellegét és csak ellenségeink célkitűzéseit segítik elő. A Tanács ezért felhívja Palesztina zsidó lakosságát, hogy tartsa magát távol ezektől a csoportoktól és vonjon meg tőlük minden batoritást, támogatást és segítséget.”

Tekintettel erre a határozatra — jelentette be a gyarmatügyi miniszter — Ofelsége Kormányja elhatározta, hogy a palesztinai kormányt utasítsa fel a latrumban fogvatartott zsidó vezetők szabadonbocsátására. A Ház bizonyára osztozik abban a reményben, hogy ez az intézkedés a palesztinai biztonság javulásához fog vezetni és ezáltal megteremtődnek azok a feltételek, amelyek az oly sürgősen szükséges végleges megoldást lehetővé teszik. Mr. Jones gyarmatügyi miniszter parlamenti bejelentése után november 5-én a latrumban fogvatartott zsidó vezetők és a Raffai tábor 120 zsidó tagja kiszabadult. Ezzel egyidejűleg egész Palesztinában megszűntek az ostromállapotok. A Jisuv és hivatalos zsidó körök nagy lelkesedéssel fogadták az intézkedéseket, amelyeket „a helyes irány megtalálásának első jeleként” üdvözlönek.

Az érdekes bejelentés részletei iránt érdeklődő újságírók kérdéseire Mose Sznek apolitikusnak mondott minden további felvilágosítást. Ehelyett arra hívta fel Amerika zsidóságát, hogy a Jisuvval együtt haladva teremtsen meg egy politikai akció-közösséget. „Bejeleníthetem — mondotta Sznek, hogy a jövőben a cionista politika központja London helyett az USA-ban lesz.

A Jewish Agency a Balfour deklaráció évfordulóján, fennállása óta először ünnepélyes fogadást rendezett. A fényes keretek között tartott fogadáson megjelentek az USA kormányának tagjai, a Slate Department közeli közpályának vezetői, valamint a szovjet, a magyar és a lengyel követségek képviselői. Az amerikai zsidó vezetők körök kérésének hatására Byrnes külügyminiszter az Amerikában tartózkodó Bevint, az egyre szaporodó UNO problémák ellenére is rávettek, hogy külön megheszéléseket tartsanak a palesztinai problémával kapcsolatosan. A tanácskozásokat Byrnes bejelentette, hogy a jövőben igen melegen kíván érdeklődni a londoni Palesztina-konferencia tárgyalásai iránt.

Anuál is inkább, mert az USA kormánya részt kíván venni a profektu megoldásban. A két külügyminiszter „Palesztina-megbeszéléseit” az UNO ülészekának egész tartalma alatt folytatni fogja. — A cionizmus ügyének megértését szolgálják mindenütt a világon a Balfour ünnepségek. Különösen Romániában, — a választások előtt álló Romániában — mutatkozott általános helyeslés a cionista célkitűzések iránt. A román napilapok vezércikkben foglalkoztak a Balfour deklaráció fontosságával. A „Timpul” rámutatott arra, hogy a deklarációban vállalt kötelezettségek megsértése sohasem zsidónak életébe került, akik megmenekülhettek volna a náci karmából. A „Jurnalul de Dimineata” szerint csak egyetlen megoldása lehet a zsidó problémának: Angliának be kell tartania ígértét. A Balfour deklaráció napján a

Palesztinában munkaerőhiány mutatkozik

A palesztinai zsidó munkás-ság egyik vezetője Josef Baratz Newyorkba érkezve elmondta, hogy a palesztinai munkás-erőhiány kérdését még szűzezer zsidó azonnali bebecsajtása is alig oldaná meg. A háboru befejeződése óta most indul meg először a citrus csoport, amely rengeteg munkást foglalkoztat és többtízezer család életét biztosítja. A lédák nélkül állnak exportra készen és a palesztinai citrus gyümölcsök ismét rövidesen megjelennek az európai piacokon. A fejlődésbe lendülő palesztinai életet bizonyítja az új településekről szóló hírek is — amelyeket olyan szívesen közlünk hétről-hétre e hasábon. A zsidó nyjében most már a tizenötödik új település megalkulásáról kaptunk jelentést.

palesztinai arabok ismét megtartották szokásos tüntelő sztrájkjukat. Előző évek gyakorlatával ellentétben most nem került sor incidensekre. Az igazató beszédek ellenére sem voltak hajlandók az arab tömegek megtámadni a zsidókat, akikkel mind szívesebb lesz a viszony. Az arabok látják, hogy az arab államokkal ellentétben egyedül Palesztinában élnek arabok is európai életmóddal és tudják, hogy ez kizárólag a zsidók jelenlétének, munkájának és támogatásának tudható be. A palesztinai arabok megelégednek azáltal, hogy időnként sztrájkokat rendeznek, azokat is szombaton, amikor az amugyis esőként forgalmi körülmények között nem éri őket nagyobb veszteség. Az országból jövő hírekből megállapítható, hogy a háborus termelésből a békés viszonyokra való áttitődés ellenére is

Ezuttal Hule környékén hódítottak meg újabb földet a termelésnek fiatal halucok, akik a szokott módszer szerint hajtaltól estig tartó idő alatt varázsoznak elő, építettek fel egy új kibbucot KKL földön. Uj zsidó munkaterületet jelent a palesztinai zsidó flotta is, amely máris több száz hajóval a Jisuv büszkesége lett. A zsidó tengerészek egy küldöttsége most vett először részt a hajószok nemzetközi konferenciáján. A zsidó tengerészek képviselője a konferencián felszólt és bejelentette, hogy a zsidó flotta tisztjei és legénysége szervezett munkások és mint ilyenek vettek részt a náciizmus elleni harcban. Most pedig a nemzetközi békét kívánják szolgálni.

(GELLÉRT)

Lapzárta után érkezett

A Palesztina-ügy az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa előtt

November 11-én az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsában Norikov szovjet megbízott bírálót mondva Anglia általános politikájáról, felvetette Palesztina kérdésének ügyét. „Angliának nincsen joga a Palesztina-kérdést egyedül

elintézni” — mondotta. Szovjet vélemény szerint a Palesztina-ügy megoldása vagy Palesztina önálló államává való tétele, vagy pedig az országnak az Egyesült Nemzetek felügyelete alá tartozó mandátumos területté kell válnia.

A Haganah a terrorszervezetek ellen

November 11-én éjjel jelenté az angol rádió: A Haganah elhatározta, hogy cselekvő módon felszámolja a terrorista csoportokat Palesztinában. A 10-ről 11-re virradó éjszakán a Haganah szervei megszemisítették a Stern-csoport és az Irgun Zvai Leumi több fegyverraktárát. Kétségtelen, hogy a Haganah ezen magatartása egyrészt végrehajtása a beszámolóinkban említett új hivatalos zsidó ren-

delkezéseknek, amelyekkel a szervek felelősséget vállaltak Anglia felé a terrorista cselekmények felszámolására, másrészt a Haganah követi többször nyilvánosságra hozott politikáját, mely szerint a szélsőséges csoportok ellavolitását akadályozza meg csupán, de nem fordul a csoportok tagjai ellen, mert nem akar vérontásos polgárháborút előidézni.

Renegát óh!...

(Mese a gátlástalan praktikusokról)

Élt a XVI. század elején valahol Németországban egy ember, aki abban különbözött sok-sok embertársától, hogy igazság, Hit, Eszme és a többi szent fogalmak az ő számára lekacagott szavak voltak csupán. Minden erkölcsi és eszmei értéket ez a mi hősünk a praktikusság szemüvegén keresztül nézett. Meggyőződéses ember volt ez a zsidó. Az volt a meggyőződése, hogy reális, praktikus célokra kell töreknie. Életcélja is volt Pfefferkorn Józsefnek. Az életcélja ez volt: minél biztonságosabban, minél nagyobb jólétben leélni a földi életet. Erre a meggyőződésre hallgatva Pfefferkorn természetesen kilért. Amde ezzel a meggyőződéssel — helyesen érezte — fokozni is lehet a jólétet. Nekitámadt a zsidóságnak és a közni dominikánusok szeretete bőségesen buzogatta feléje, a renegát felé a gazdasági jólét és a személybiztonság minden áldását. Hogy az ő munkája aljas és hazug volt, az épp oly kevésbé érdekelte Pfefferkorn, mint az a mellékörmény, hogy munkássága révén ezeket taszított szellemi, lelki, gazdasági szakadékba, sőt sokaknak a fizikai pusztulását is okozta ténykedésével. De hiszen ezért volt ő gátlástalanul praktikus... A történelmi hűség kedvéért, de azért is, hogy Te, Nyájas Olvasóm el ne szomorodjál azon, hogy ilyen aljas ember büntetlenül garázdálkodhatott, sietek, és közlöm veled, hogy ennek a kilért zsidónak még életében keresztény tudósok megadták a szája ízét, leplezték, hogy gátlástalanul önöz, aljasan praktikus. Eddig a mesze.

Nincs semmi köze ehhez a meséhez annak, hogy én nagyon elszomorodtam a Szabadság november 8-i számán. „Kultuszadó óh” címmel ott önről írtak. Önnek van keresztlevele. Renáben van. Engem nem érdekel, hogy 1943-ban, vagy később milyen okok és célok vezették őnt és önököt a keresztlevélhez. Az sem érdekel — mert akkor sem érdekelt — hogy amikor mi itthon zsidó testvéreinktől összegyűjtöttük az OMZSA

utján a magyar állam munkaszolgálatosai részére vagonszámra a ruhaneműt és amikor annak töredéke eljutott Ukrajnába — mondom — nem érdekel, hogy ön akkor is, ott is lobogtatta-e a keresztlevelet...? Az sem érdekel, hogy ön, vagy önök a felszabadulás óta a zsidó segítő intézményeknél nagyon mutogatják-e a keresztlevelüket? Mondom, ez sem érdekel. Csupán azon szomorodtam el, hogy ejnye, ejnye, ha öntől valóban nem jár jogilag kultuszadó, vagy ha jogilag jár is, de méltánylandó körülmények miatt nem fizethet, miért nem a Pesti Izr. Hitközséghez fordul?! Én ennek az intézménynek, lám, még csak tagja sem vagyok. Meg vagyok azonban győződve róla, hogy ott az ön ügyét a tisztesség, az igazság, a becsület szellemében elintézik. Félek, hogy ön azért választotta inkább a Szabadság nyilvánosságát, mert hogy is

mondjam csak? Ön úgy véli, hogy ez önnek praktikusabb... Attól tartok, hogy ön nagyon jól tudja, hogy nemcsak jogilag nincs igaza, hanem méltánylandó körülményei sincsenek és így nem praktikus önnek, hogy a Hitközséghez forduljon. És ugye, a praktikusság a fő...?

Az újságíró pedig — úgy érzem — valamelyest lehetne lelkiismeretesebb... Talán nem lett volna hiba, nem vétett volna az újságírói felelősségtudat ellen, ha kissé jobban informáltatta volna magát. Végre is, vannak a szenzációhajhászásnál magasabb ideálok is... Pl. nem utolsó feladat, arra buzdítani, hogy prosperálhasson az az intézmény, amely árvaházakat, kórházakat, templomokat stb. tart fenn... És teszem, az is lehetne cél, hogy helytállásra, kötelességtudásra neveljünk... Nemde...?

Dr. FISCH HENRIK

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének közleményei:

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének hivatalos helyisége Andrassy-ut 81. alatt, a volt

Fészek-kávéházban van. (Telefon: 424-734.) Hivatalos órák: hétköznapokon d. u. 3—6 óráig.

A MAZOT legközelebbi ülésel:

November 17-én, vasárnap délután 4 órakor Ujpesten, Bemlitzky-u. 8. az új tanácsterem felavatásával kapcsolatban a Magyar Zsidók Egyesülete újpesti tagozatának megalakulása.

18-án, hétfőn délután 3/6 órakor Andrassy-ut 81. alatt a volt Fészek kávéházban a Mazot VI. kerületi tagozatának

taggyűlése. Előadó Solt György, tárgy: Szétszóródásunk és az igéret földje.

20-án, szerdán délután 3/6 órakor a Mazot VII. belső körzetnek taggyűlése Sip-u. 12. alatt.

21-én, esütörtökön 3/6 óra. kor a Női Osztály gyűlése. (Andrassy-ut 81.)

Hó és sárcipót szaküzletben javitassa meg régijét

“RECORD” gumiszaküzlet

VII., Király-u. 33.

Telefon: 423-327

Angolórakat ad

londoni egyetemet végzett urinó. „Gyors eredmény” jel. a kiadóra.

Triton-mustár világhírű

Gyártja: TIVOLI KONZERVGYÁR KFT. Budapest, XIV., Ilika-utca 34. Telefon: 121-153

Keresünk azennakra egy sochet u-bodek, olesz és gaszchoz

ugyszintén egy poszkenert egyszemélyben. Kabolek vagy három orth. rabbitól, vagy a budapesti orth. beszédintől kell a pályázónak rendelkezni. Aut. Orth. Hitközség, Paks. Einökég

Nerz-, pézsma- és irhabunda különlegességek

Neufeld

szücsmestertől

VI., Andrassy-ut 53

VENDÉGLŐ, kávéház

berendezések, székek, asztalok olcsón

Rosenfeld

Telefon: 139-274

Népszínház-u. 81

Melőtt rádiót

vásárol saját érdekében keressen fel, már 200 forinttól kezdve vásárolhat részletekre is.

Márkás rádiók, zenegépek

alkalmi árban, nagy választékban. — Vétel. — Eladás. Rádiócsere.

SUPER RADIO

Király-utca harmincegy

Villamos-berendezések készítése, karbantartása, javítások

SCHULHOF GYULA

bal eng. rádió- és villanyszerelőmester. VIII., Bérkocsis-utca 25/a

Hívjon! Jöjjön!

Veszek aranyértékű forintért: aranyot, porcellánt, írógépet, régiség, ferd és női ruhákat, posztakabátot, fényképezőgépet, festményeket

Gerstl-Majoresi

VIII., Eszterházy-utca 17 (Sándor utca saroknál)

Sirkövek,

musz. és deportált emlékek nagy választékban és mélyen leszállított árban

Handel utóda, Budapest, Flumel-ut 2. Szombafon zárva)

TEXTILIA
KERESKEDELMI RT.

KÖTSZÖVŐTÁRU NAGYKERESKEDÉS
DUKESZ ÉS PELZER

KÖTÖTTÁRUGYAR VÁROSI LERAKATA
BUDAPEST, V., JÓZSEF ATTILA-U. 25
TELEFON: 181-448

Legjobb modern héber nyelvkönyv:
Mannheim:
Hamore Haivri

Kapható Budapesten:
GONDOS könyvkereskedés,
Andrássy-ut 53.,
FISCHER SÁNDOR,
Bajcsy Zsilinszky-ut 44.
Vidéken a kiadóknál:
CSILLAG könyvkereskedés,
Debrecen, Piszca-utca 49.

Butorozott szoba

kétszemélyes, 2 személyre KIADÓ,
Király-utca 15. III. emelet 2.

EGYEDÜLLŐ, középhora, intelligens, PERFEKT FOZÓNÓ, nagyon jó bizonyítvánnyal, elhelyezkedne háztartásba vagy magányoshoz, vidékre is. „Szorgalmas” jelgére a kiadóba.

VIZVEZETÉK

küzpontiűtési, gévezetési és létesítmények készíti és javít

FARKAS IZOR

VIII., Nap-utca 10.

Uj telefonszáma:

138-897

Uj kézikocsik

legolcsóbban: VI., Balnok-u. 24.

SZEPER-TÓNA munkaszüneti kijavítását vagy átviszogatását, sürgős elvégzésre is, elvállalom.
FRIEDMAN LAZAR, Budapest,
VIII., Doboz-utca 7-9.

Fájhagyomból megölt szívroval jelenjünk, hogy forrón szeretettel édesanyánkat, testvéreinket, sógorainkat, rokonainkat,
özy. Pálós Lászlóné
szül. FENAKEL ZSENI
folyó hó 11-én, deportálás következtében szerzett súlyos betegsége miatt, hosszas szenvedés után elhúzott kórházból. Temetése 13-án, d. e. 12 órakor volt a rakócstermetűri izr. temetőben.
Gyászolják gyermekei: Eva, Tamás, testvérei: Németh Béla, Penekel Paula, Farkas Miklós és Zoltán, sógorai: Penekel Zoltán, sógora: Pálós Imre és dr. Pálós György, valamint Amerikában élő özvegy és sógora.

Sírkövetés
Közöljük mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy drága kis rokonunk,
Platschek Évike
sírkövét
I. hó 17-én, vasárnap d. e. 11 órakor avatjuk a farkasréti temetőben.

H I R E K

Az UJ ÉLET előfizetési díjal:

1 hónapra . . . 4 forint
negyedévre . 12 ”
félévre 24 ”
egész évre . . 48 ”

Az előfizetések postatakarékpénztári befizetési lappal küldendőek be a 26.269 számú postatakarékpénztári számlára.

A cionista világkongresszus mandátumai

Helytelennek bizonyult információ alapján az Uj Élet legutóbbi számában azt írtam, hogy a XXII. cionista világkongresszusra Magyarországról kiküldendő 14 mandátumot megtámadták. Közülük, hogy mindezekig petíció a magyarországi választásokkal kapcsolatban nem történt s reméljük: nem is fog történni. (Débé.)

Anyagtorlódás miatt a „Hogy történt?” folytatása e számból kimaradt.

— Anket a zsidó ifjúságról. A PIII V. ker. Templomkörzet-kulturbizottsága, amely a kerület nagy zsidó szervezeteit, nevezetesen a Budapest-Lipótvárosi Imaházegyesületet, az V. ker. Izr. Nőegyletet és a Haovéd Haszocializmi V. kerületi szifjét is magában foglalja, november 21-én, d. u. 6 órakor tartja új-jáépített kulturtermében (V., Csáky-u. 3. felelelet) évadnyitó kulturstjét. A kulturst programja: *Anket a zsidó ifjúságról*. Az anketre ezuton is meghívunk minden zsidó szülőt és az érdeklődő zsidó ifjúságot.

— A Badal Izraelita Hitközség III., Zsigmond király-utja 49. sz. a. tanácstermében november 16-án, szombat délután *Oneg sabbat-ünnepélyt* rendez, amely 4 órakor mincha istentisztelettel veszi kezdetét. *Benoschofsky Imre* főrabbi: Hit és tudás (Majmoni Mózes vallásbölcselete), *Nagy László József*: A legregibb törvénygyűjtemény előadásával és *Sirota Sándor* főkántor: Zsolttárok éneklésével vesz részt.

— *Deportáltak árvái* avatja a Fiuárvaház (VII., Vilma királyné-ut 25.) november 30-án és arra kéri hittestvéreinket, hogy taliszt, talilint ajánljanak fel arra az alkalomra. Igen nagy és kedves meglepetést jelent.

Művészeti siremlékek

EICHBAUM MÓR ÉS FIA
V., Rudek-tér 3. (Morgelt-házal.)

lenteno a nyolc gyermeknek, ha ősi szokáshoz hiven órákkal lehetne őket megajándékozni.

— *Házasság*. *Porgesz Jenő* és neje szül. *Roder Evelyn* f. év október 30-án ünnepeltő házasságuknak *negyedszázados évfordulóját*.

— *Eljegyzés*. *Grünberger Ica*, *Nyirbátor* és *Szabolcs Menyhért*, *Nyirbátor*, jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— *Aki tud valamit* *Altmann Nándor* büdsszentmihályi lakosról (bevonult 1942-ben Kassára, onnan Ukrajnába került, 1942 végén Liskiben/ — kórházban — volt) feltétlenül tudassa a *DEGOB* információs osztályával; Budapest, Bethlen-tér 2. I. 36.

— *Házilozás*. *Dr. Liedermann Henrik*, volt debreceni ügyvéd, a mindenkülön segíteni akaró becsületes, igaz ember, a nyilas terror egyik első áldozata, 12 évi megpróbáltatásokkal teli, súlyos szenvedés után esedersen elhunyt. Temetése november 3-án, vasárnap volt az Óbudai temetőben, a Mártír-parcellában.

Bergen-belsenti névsor

A Bergen-Belsent felzabáló amerikai hadsereg összeállította az ott talált magyar személyek névsorát. Ezt a névsort az érdekeltek VII., Síp-u. 12. II. em. 36 sz. alatt kedden, esütörtökön és vasárnap d. e. 10—12 óra között tekinthetik meg.

Felhívás

Felhívjuk mindazon Wischnewitzből származókat, akik jelenleg Magyarországon tartózkodnak, hogy személyesen vagy írásban jelentkezzenek az Országos Zsidó Segítő Bizottság Külföldi osztályán, Sas-u. 16.

TALESZ, TIFILIN, CICESZ, MEZUZA és IMAGONYVEK vétel, előadás: UNGÁR MÓR, Király-utca 17., kapu alatt vagy I. emelet 4.

KIFOGASTALAN házikosztot adok

Budapest, Akácia-utca 27. I. 33.

Egyedülálló, vagyonos, szépnek mondott *URIASZONY*, jómöglenő, pozitíván

élettársat keres.

„48-58-ig” jelgére a kiadóba.

59 éves urinő

ezuton keresi megátit, hasonló korban lévő urisember ismeretségét

házasság céljából.

„Próba szerencse” jel. a kiadóba.

Csinosnak mondott özvegyasszony,

vidéki nagyvárosban
TEXTILÜZLETTTEL

férjhezmenne

„Bendősítés 55-58” jelgére levelet Arató hirdetőbe, Erzsébet-kürt 14.

CSINOS, ÖTVENES NŐ

férjhezmenne

hozzáilló, lakással bíró urisemberhez, aki nem bendősítést, anyagi-sínt keres, hanem házias, rendezte feleséget „Egyedül élék” jelgére a kiadóba.

47 éves egyedülálló

a'acsonytermetű, jómöglenő, ERESKEDŐ, berendezett lakással, hozzáilló, intelligens

feleséget keres

„Bendősítés” jelgére a kiadóba.

Allogon felül, intelligenciával, biztos megékeléssel, szép lakással rendelkező, egyedülálló, csinos ÖZVEGYASSZONY unchacörérem

férjhezmenne

kereskedelmi érzékkel bíró, jómöglenő, kimondott urisemberhez, vagy magasabb rangú tisztviselőhöz „50-55-ig” jel. a kiadóba.

34 éves urileány,

kinék közölőben hozzátartozója és

férjhezmenne

jómöglenő, urhoz, kinék kitanult mestersége van és hajlandó volna vele közölőre menni. Széleskörűek kíméljenek” jelgére a kiadóba.

Ünálló, 59 éves kereskedő megismerkedés

házasság céljából

jómöglenő, kitanult, 24-ig, aki anyagihoz hozzájárulna az élet megmagyobbításához „Kétségbeesés” jel. a kiadóba

43 éves

NOTLEN EMBER

benősülne

ARANYMŰVES MŰHELYDE, „Aranyműves” jelgére a kiadóba.

ORVOS ÖZVEGTE — vidéken szabad keresettel

férjhezmenne orvoshoz

vagy más, ötvenes intelligenciához, szakorvos álláshoz juthat. Választ Vilg papírúlet, Király-utca kilencvenhétbe írjon, aki önkénteső szarak nélkül, megátit komoly egységisémet.

Egyedülmaradt, jómöglenő, jómöglenő ÖZVEGY URIASZONY, órávaltalal, lakással rendelkezik,

férjhezmenne

intelligens szakemberhez vagy kereskedőhöz, 55-60 év között. „Komoly” jelgére a kiadóba.

Háztartási és piperecikkek nagybani eladása Vértessnél, Dob-u. 48

Goldné

a szűk arányú legmegbízhatóbb házasságközvetítője. VII., Alászerdés u. 2. sz. Telefoni 225-490.

Elettársat keresek

35-46-ig, jóérzésű, magas, nyugalm. isr. uribólgy személyében, aki szintén kiegyensúlyozott életet él. Részletes levelet kérlek: „Sajnos özvegy lettem” jelgére a kiadóba.

Vezél pozícióban levő, 41 éves férfi feleségül venne

feltétlen intelligens, modern gondolkodású, hozzájáruló urileányt v. urilasszonyt. Leveletet diszkrétció biztosítása és az esetleges fényképes visszajár-mazaladáknak kötelezettsége mellett a kiadóba „Eldőtétel nélkül” jelgére kérem.

50 éves, gyermektelen ÖZVEGY, cipő-tervezéssel és hállel rendelkező, keresek egy csinos, JÓMÓDU ASSZONYT

házaság céljából

Nagyvácska, Wessellényi-utca 55 I. emelet 14.

Jómegjelenésű

41 éves, különbözően és ONALLO IPAROS, szolidéletű, szeszvedélymentes, keresi azon, 30-32 éves, kimondottan csinos, magas, jólelkű nő ismeretségi

házaság céljából,

kinek kétszobás, berendezett lakása és némi hozománya van és kárpotolnia tudna elrontott házasságomért. „Gyermektelen” jel. a kiadóba

Deportálásból hazatért, csinos, házias HUGOM RÉSÉRE 40 év körüli

férjet keresek

Lehet vidéki is. Levelet kérem a következő címre küldeni: Dózsa György-ut 72. Peterdy-u. oldalán, 7. sz. újság, Spitzer Péter.

A HAPOÉL M. S. E. hírei

Mind több oldalról érdeklődnek az uszószaosztály működése iránt. Ezuton közöljük, hogy a sazosztály jelenleg alszervezése alatt áll és most állítja össze a MUSZ-hoz való feltejesztés céljából a sazosztály tagok névsorát. Nyomatékosan felhívjuk tagjaink figyelmét az uszószaosztály most meginduló munkájára és egyben felszólítjuk azokat, akik még nem jelentkeztek, illetve nem vették át igazolásukat, hogy sürgősen jelentkezzenek.

Tornaszaosztályunk edzéseim mind többen vesznek részt, úgyhogy szükségessé vált újabb csoportok, illetve korosztályok felállítására. Az újonnan felállítandó csoportokba még lehet jelentkezni a tornatermi edzéseik alkalmával (kedd, csütörtök 1/5-6-6).

Ezuton közöljük tagjainkkal, hogy igen fontos tárgyalások kezdődtek az egyesület és az ország egyik legnagyobb zsidó szervezete között az egyesület munkájának kiszélesítésére és vidéki pontok felállítására vonatkozólag. A tárgyalások már befejezés felé közelednek és ennek megtörténte után tájékoztatjuk tagjainkat.

Ugyancsak közöljük azt is, hogy anyacsücsületünköl, az erecl HAPOÉL-től rendkívül fontos levél érkezett, amelyet legközelebb ismeretlenek.

Már sok szerencsés boldog házasságot

hozott létre diszkrétan MELTÓNÉ, Bpest, IX., Erkel-utca 4. II. 19. Hétköznap 4-6-ig fogad. Válaszboríték. Kitűnő benősülések.

Találok-e

olyan intelligens, 50-55-ös urak, ki házasság céljából

megosztani magános életét egyedülálló, csinos muz özvegyével. „Megpróbálok” jel. a kiadóba.

Vidéki, ortodox, szabbattartó, ideális gondolkodású, bőszeges megöbhebbesít rendelkező kereskedő feleségül venne

csalás szimpatikus külsejű, nem slacsony, 40 éves akak, intelligens és ügyes női Gyermek nem akadály Anyagi rész meglékes. Jelgő: „Házasság” a kiadóba.

Hűséges felesége,

segítőtárs lenne útleiben, háztartásban perlekt, meglelték, intelligens URILEÁNY, szintén egyedülmaradt, jóegszelencájú, szeretetre, meleg öbhebbre vágyó, 45-50 körüli özvegy uriembernek. „Jómegjelenésű 40” jel. a kiadóba.

Benősülés

Elsőrendű hõyén levő fúszorúakkal

férjhezadnám

28 EVES LEÁNYOMAT. „Ölhözzeret” jelgére József-kört 44. hirdetőbe.

A VAC HIREI

FUTBALL

VAC-Oest mérkőzés az I. félidő 37-ik percében abbamaradt a pálya használhatatlansága miatt 0:0 állásnál.

VAC-UMTE 2:2 (2:1). Kölyök-mérkőzés. 8 játékosal hősies küzdelmet folytatott a VAC csapata. Meisler kiállítás után egyenlített a 7. tóra olvadt VAC ellen az UMTE. Brenner, Nádas, Tauszin a legjobbak.

KOSÁRLABDA

VAC-BSE 24:20 (6:9). A tartalékcsapatok mérkőzésén nagy küzdelem után győzött a VAC. Jók: Serény, Slinger és Knöpfner.

Kedden este 7-kor a MÁVAG ellen (Kálvária-tér); Csütörtök este 7-kor a KASE ellen (Sportcsarnok) játszik bajnoki mérkőzést a VAC. Dückstein, Komáromi, Denódek, Pajor, Daróczy, Felkai tartoznak pontosan megjelenni.

ESKÜVÖRE

divatos férfi- és női ruhák kölcsönzése.

Esküvői ruhák vétele. RÓTH, Akácska-utca. 6.

Társaságbeli legdiszkrétébb házasságközvetítő, Doktorné

Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

Férjhezmenne

gyermektelen, csinos, jólelkű, kitűnő varrónő özvegyasszony, akár vidékre is, 60 év körüli uriemberhez. „Jó gazdasasszony” jel. Doras hirdetőbe, Andrassy-ut. 54.

Saját házzal rendelkező VIDÉKI TEXTILKERESKEDŐ

nősülne

vagy BENŐSÜLNE. Koros 34-40 évesig, rendez leányt vagy asszonyt. „Lelki szépség” jel. a kiadóba.

Hatvanas zenetanár

egészséges, ambiciózus, jóvedelemmel, hozzájáruló

zongorázó élettársat

keres, némi hozománnyal. „Harmónia félben” jel. a kiadóba.

Keresek

olyan 45 éves, intelligens, EGYEDÜLMARADT FÉRFIT, házasság céljából

ki vágyik egy csinos, dolgozó élettárs után. „Lehet-e újra boldognak lenni” jelgére a kiadóba.

ASZTALI-TENISZ

VAC-UTE 13:12. Az utolsó mérkőzésen dönt el a bajnoki mérkőzés. Gáti 4, Temes-Surányi 3-3, Vidor 2 és Klein 1 győzelmet arattak. Gáti és Vidor minden dicsőretet megérdemlnek.

TORNA

Budapest 1946 évi bajnokságában Sárkány István III.-ik helyet szerelte meg. Az 50 éves felüliek versenyt Dückstein Zoltán nyerte meg.

TENISZ

A VAC tenisz-szaosztálya f. hó 14-én este 8 órakor tartja díjkiosztó összejövetelét a Kairó-kávéház közteremben (VI. ker. Lévyde-tér 6.). Ez alkalommal kerül első ízben kiadásra az 1941-1945 években mártírháiból halt teniszezők emlékére alapított örökös vándor-díj is. Felhívjuk a futball, kosár-, kézilabda, asztali-tenisz, torna, turista, vívó, box és hirközó sazosztályok tagjait, hogy teljes számban jelenjenek meg, ezzel is jelezve a sazosztályok közötti összetarozást.

A zsinagóga naptára

November 14, csütörtök, Chesván 20, péntek: 21, szombat: 22, vasárnap: 23, hétfő: 24, kedd: 25, szerda: 26, csütörtök: 27. Szombaton, november 16-án heil szidra: Chájé Szóró, hirtóra: I. Klr. I, 1-31.

Imaidők:

Imaházak	Péntek		Szombat		Hétköznapi	
	csig	reggel	dé	éj	reggel	este
Dohány	4	7:15	10	4	4:55	7 1/4
Rumbach	4	7:10	10	4	4:55	7 1/4
Bethlen	4	7:10	10	4	4:55	7 1/4
Csáky	4	7:10	10	4	4:55	7 1/4
Dózsa	4	7:10	10	4	4:55	7 1/4
Nagyfuv.	4	8	—	4	4:55	7 1/4
Fáva	4	9	—	4	4:55	7 1/4
Zugló	4	7:10	10	4	4:55	7 1/4
Fiúarvah.	4	7:10	10	4	4:55	7 1/4
Leányarv.	4	7:10	10	4	4:55	7 1/4

Péntekestli gyertyagyújtás: 3 óra 55 perckor.

Budai istentiszteletek rendje: November 15-én, pénteken este 6 órakor, 16-án, szombaton d. e. 1/11 órakor; november 16-án, szombaton d. u. 4 órakor Onag Sabbat a III., Zsigmond-u. 49. sz. alatti tanácssteremben. Isten, tiszteletek helye: III., Zsigmond-utca 49. sz. alatt, XI., Bocskay-ut 37. sz. n., II., Torockó-ut 6/a, és péntek estként II., Fő-utca 12. szám alatt.

Óbuda: templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ünnep este 1/4 órakor, szombat és ünnep d. e. 9 órakor.

Egyedülmaradt, csinos asszony (varrónő), kisleányával, 15bérletli lakással megismerkedne

házaság céljából

szabbattartó, intelligens, szintén jóvedelemmel rendelkező uriemberrel, 35-40 évesig. „Haldóság után vágyom” jelgére a kiadóba.

Deportált özvegye,

csinos, barna URIASSZONY, 45 éves, egy nyolcéves, szép gyermekkel, megjelhetésük biztosítva,

férjhezmenne

48-52 éves, intelligens önálló, keresettel bíró uriemberhez, ki megérdé férj és szerető apa lenne. „Szép otthon” jelgére a kiadóba.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423-930.

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI IZRAELITÁK ORSZAGOS IRODAJA

Felcéló szerkesztő és felelős kiadó:

ROOZ REZSÓ

Postatakarékpénztári csekkiszám: száma: 26.209. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai műhelyet rt. körforgópein. Fel. nyomdavezető: Margittay Antal, 4 órakor.

Schulz Jenő óg

ÓRÁS-ÉKSZERÉSZ (órajavitás) VII., Wessellényi-u. 6., a régi házban

Gergely Miklós

ARANYMŰVES ÉS ÉKSZERÉSZ

Vétel!

TELEFON: 422-345

Eladás!